

ZAŁĄCZNIK 3 Analiza realizacji celów Strategii

Cel strategiczny 1. Konkurencyjna gospodarka

KONTEKST STRATEGICZNY. Struktura gospodarcza regionu w dużej mierze opiera się na rolnictwie, charakteryzującym się niską produktywnością w porównaniu do pozostałych sektorów gospodarki, czyli przemysłu oraz usług. Rozwój działów pozarolniczych charakteryzuje się niską dynamiką. Głównymi problemami rozwoju gospodarki w regionie są niskie nakłady inwestycyjne i niski poziom innowacyjności w przedsiębiorstwach oraz słaba współpraca świata nauki i przedsiębiorstw. Sytuacja gospodarcza regionu wpływa na niski poziom dochodów mieszkańców regionów oraz na sytuację na rynku pracy, która w latach 2008-2013 charakteryzowała się stałym wzrostem stopy bezrobocia. W latach 2014-2016 negatywne trendy na rynku pracy uległy odwróceniu.

Rozwój przedsiębiorczości oraz konkurencyjności gospodarki w województwie podlaskim, mógłby stać się mechanizmem zapewniającym istotne zmiany w strukturze zatrudnienia w kierunku wzrostu znaczenia produkcji przemysłowej, usług i budownictwa, ze względu na wyższą niż rolnictwo wartość dodaną w przeliczeniu na jednego zatrudnionego. Istotnym jest, by konkurencyjność gospodarki regionalnej opierała się na wiedzy oraz innowacjach wdrażanych w zakorzenionych sektorach tradycyjnych. Kluczowe jest również zwiększenie wykorzystania koncepcji inteligentnych specjalizacji, łącząc tradycje gospodarcze regionu z najnowszą wiedzą i technologiami. Ważne jest również wspieranie oraz niezaniechanie nowych, rodzących się sektorów gospodarczych, które mogą stać się szansą rozwoju województwa podlaskiego.

Przedsiębiorczość oraz gospodarka oparta na wiedzy i innowacjach dają możliwość zapewnienia trwałej przewagi konkurencyjnej w warunkach globalizacji. Rozwój przedsiębiorczości w regionie powinien przyczyniać się do wzmocnienia jego potencjału gospodarczego. Po pierwsze, efektem powinno stać się zwiększenie liczby przedsiębiorstw, a więc zwiększenie liczby podmiotów i osób zaangażowanych w kreowanie wzrostu gospodarczego regionu. Po drugie rozwój przedsiębiorczości ma skłonić przedsiębiorców do podejmowania nowych wyzwań gospodarczych oraz podnieść ich kompetencje związane z prowadzeniem biznesu. Nowoczesna, konkurencyjna gospodarka jest siłą napędową przedsiębiorczości mieszkańców, której wytwory będą skierowane na rynki zewnętrzne, co zapewni wzrost dochodów oraz zatrudnienia.

Rolnictwo jest i w dalszym ciągu powinno być niezmiernie ważną gałęzią gospodarki. Ważne jest jednak dążenie do tego, by przetworzone produkty były sprzedawane także poza region. Produkcja rolna powinna być prowadzona w sposób zrównoważony oraz ukierunkowana na bezpieczną żywność o wysokiej jakości. W związku z tym, kluczowe staje się wprowadzanie innowacji w rolnictwie oraz sferze produkcji żywności, a także ochrona dziedzictwa i wsparcia produktów tradycyjnych. Należy dążyć także do wzmocnienia pozycji rolników w łańcuchu dostaw żywności poprzez innowacyjne rozwiązania, sprzyjające przejrzystości, przepływowi informacji, zdolnościom w zakresie zarządzania oraz rozwiązania służące wytwarzaniu nowych produktów wysokiej jakości.

Miary sukcesu:

1. PKB na 1 mieszkańca w cenach bieżących
2. Liczba firm na 10 tys. mieszkańców

Tabela 1. PKB na 1 mieszkańca w cenach bieżących^a w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 ^a
Wartość dla woj. podlaskiego	zł	19 175	20 378	23 113	24 599	26 130	27 381	29 672	30 288	31 374	32 352	33 272	34 312
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	6,3	13,4	6,4	6,2	4,8	8,4	2,1	3,6	3,1	2,8	3,1
Wartość dla Polski	zł	25 955	28 056	31 158	33 741	35 658	37 524	40 669	42 285	43 034	44 688	46 792	48 368
Udział w wartości dla Polski	%	73,9	72,6	74,2	72,9	73,3	73,0	73,0	71,6	72,9	72,4	71,1	70,9
Pozycja wśród województw	miejsce	14	14	13	14	13	13	13	13	13	13	13	14

a Do 2009 r. dane według ESA 1995, a od 2010 r. według ESA 2010.

b Dane mają charakter wstępny i będą przedmiotem rewizji, zgodnie z polityką rewizji stosowaną w rachunkach narodowych i regionalnych. Dane ostateczne za 2016 r. zostaną opublikowane w październiku 2018 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Produkt krajowy brutto w przeliczeniu na jednego mieszkańca w województwie podlaskim, jak i w Polsce charakteryzuje się tendencją wzrostową. Jednak natężenie wzrostu w województwie podlaskim jest niższe niż w kraju. Na przestrzeni analizowanego okresu, tj. od 2005 do 2016 roku wartość PKB per capita w województwie podlaskim wzrosła o blisko 79% (z poziomu 19100 zł w roku 2005 do poziomu 34312 zł w roku 2016). Natomiast w skali kraju przyrost PKB per capita w analogicznym okresie wynosił ponad 86%. W roku 2015 wartość PKB w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosiła 71,1% wartości wskaźnika dla Polski. Według wstępnych szacunków GUS wartość wskaźnika w 2016 roku w województwie podlaskim wzrosła o 3,1% w porównaniu do roku 2015. Natomiast średni wzrost dla Polski według wstępnych szacunków wynosił 3,4%. Zauważyć również można, że dystans pomiędzy wartościami PKB per capita w województwie podlaskim oraz w Polsce zwiększa się (zarówno w wartościach względnych jak i bezwzględnych). W roku 2016 województwo podlaskie pod względem wartości PKB per capita uplasowało się na 14 miejscu wśród wszystkich województw w Polsce, wyprzedzając województwa: podkarpackie oraz lubelskie. Na potrzeby raportu przygotowano prognozę zmian wskaźnika w czasie (wykres 1 w Raporcie). W tym celu posłużono się modelem szeregów czasowych ARIMA (1,1,1). Przy zachowaniu obecnej dynamiki wzrostowej można stwierdzić, iż w roku 2020 PKB w przeliczeniu na jednego mieszkańca osiągnie poziom 38678 zł. Zgodnie z założeniami modelu wskazana wartość z 95% prawdopodobieństwem będzie zawierać się w przedziale od 35 218 zł do 42 138 zł. Zgodnie z analogiczną prognozą przeprowadzoną dla Polski można wnioskować, iż w roku 2020 wartość PKB per capita będzie zawierać się w przedziale od 53 096 zł do 59 102 zł, przy czym najbardziej prawdopodobna wartość wyniesie 56 099 zł. Według przeprowadzonej prognozy tempo wzrostu PKB per capita dla województwa podlaskiego będzie spadać, osiągając w roku 2020 wartość 2,9%. Tempo wzrostu dla Polski również będzie charakteryzować się tendencją spadkową. W roku 2020 przyrost PKB per capita powinien wynosić 3,7%. Docelowa wartość wskaźnika (w cenach bieżących) w roku 2020 wynosi 39 000 zł. Blisko osiągnięcia tego poziomu, zgodnie z prognozą ARIMA, województwo podlaskie będzie w roku 2020¹.

Wskaźnik produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca, jako główny wskaźnik ukazujący siłę podlaskiej gospodarki wykazuje duży poziom korelacji z innymi pokrewnymi wskaźnikami rozwoju gospodarczego, w tym ze wskaźnikami charakteryzującymi powiązania międzynarodowe: wartość dodana brutto na jednego pracującego (0,99), przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł

¹ Na podstawie prognoz ARIMA z lat 2015-2018 roku można zaobserwować, iż nie występują znaczne odchylenia w prognozowanych wartościach Produktu Krajowego Brutto województwa podlaskiego oraz Polski. Przeprowadzone prognozy wskazują na występowanie wahań z zakresie dysproporcji pomiędzy wartościami wskaźnika w regionie i w kraju: 17134 zł (prognoza ARIMA z roku 2015 dla roku 2019), 16218 zł (prognoza ARIMA z roku 2016 dla roku 2020), 17124 zł (prognoza ARIMA z roku 2017 dla roku 2020) oraz 17421 (prognoza ARIMA z roku 2018 dla roku 2020).

(0,98), wartość eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca (0,91), pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu (0,85), udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem (0,85), wskaźnik zatrudnienia dla osób w wieku 20-64 lata wg BAEL (w IV kwartale) (0,81). Silna korelacja ze wskaźnikami: przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym oraz wartość dodana brutto na 1 pracującego wskazuje, iż wzrost gospodarczy przekłada się na poziom płac w regionie, oraz że siłą napędową wzrostu gospodarczego był wzrost wydajności pracy. Na podstawie danych można wywnioskować, iż wzrost wydajności pracy ma bezpośrednie przełożenie na poziom płac w regionie. Nie jest jednak możliwe jednoznaczne stwierdzenie, że przyrost płac był równomiernie rozłożony wśród wszystkich pracowników.

W województwie podlaskim występuje silne powiązanie rozwoju gospodarczego z ochroną środowiska oraz ekologią. Produkt krajowy brutto na jednego mieszkańca wykazuje znaczny poziom skorelowania ze wskaźnikami: udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych (0,96), udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (0,96), udział energii OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie (0,96), ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków na wsi (0,91), odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku (0,83) oraz emisja metanu CH₄ (-0,78). Przyczynami powyższych powiązań może być fakt, iż inwestycje w infrastrukturę wpływające na ochronę środowiska oraz rozwijające odnawialne źródła energii bezpośrednio wpływają na poziom PKB w regionie. W Strategii zawarto założenia, iż rozwój gospodarczy regionu jest silnie powiązany z dążeniem do zachowania cennych obszarów przyrodniczych, wykorzystywaniem dobrego stanu środowiska oraz podnoszeniem świadomości wśród mieszkańców regionów na temat potrzeby ochrony środowiska. Istnieje również możliwość, iż obie kategorie: rozwój gospodarczy oraz ochrona środowiska zależne są od politycznych uwarunkowań zewnętrznych, a co za tym idzie, rozwijają się z w sposób niezależny od siebie. Zaobserwowane w województwie podlaskim relacje mogą być wypadkową powyższych zależności.

W regionie występuje umiarkowane skorelowanie wskaźnika ze wskaźnikami odnoszącymi się do innowacyjności, tj. liczba uzyskanych patentów ogółem (0,79) oraz nakłady na działalność badawczo-rozwojową – relacja do PKB (ceny bieżące) (0,78). Na tej podstawie można zauważyć, iż na obecnym poziomie rozwoju regionalnego wydatki na B+R nie przekładają się w dużym stopniu bezpośrednio na wzrost gospodarczy regionu. Przyczyn takiej sytuacji upatrywać można w m.in.: zbyt niskim poziomie wydatków na badania i rozwój oraz fakcie, że korzyści dla rozwoju gospodarczego, które płyną z wydatków na sferę B+R są rozłożone w czasie.

Wartość PKB per capita jest również silnie skorelowana ze wskaźnikami dotyczącymi kapitału społecznego: liczba podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. ludności (0,96), widzowie w kinach na 1000 ludności (0,96) oraz czytelnicy bibliotek publicznych (łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi) na 1000 ludności (-0,99). Na tej podstawie można stwierdzić, iż poziom rozwoju gospodarczego w regionie przekłada się (pozytywnie lub negatywnie) na kwestie związane z kapitałem społecznym.

Analizowany wskaźnik wykazuje również powiązania ze wskaźnikami odnoszącymi się do rozwoju nowoczesnej infrastruktury sieciowej: drogi o twardej nawierzchni na 100 km² (0,99), odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu (0,99), udział ludności korzystającej z sieci kanalizacji w ogóle ludności w miastach (0,98), udział ludności korzystającej z sieci kanalizacji na wsi (0,92), odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer z dostępem do szerokopasmowego

Internetu (0,90) oraz korzystający z instalacji gazowej w ogóle ludności w % (0,94). Poziom rozwoju gospodarczego w regionie w znaczący sposób determinuje rozwój infrastruktury sieciowej w regionie.

Wskaźnik PKB w przeliczeniu na jednego mieszkańca skorelowany jest także ze wskaźnikami z zakresu ochrony zdrowia: wskaźnik przeciętnego dalszego trwania życia w momencie urodzenia mężczyzn (0,98) i kobiet (0,98), liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców (0,97), liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. mieszkańców (0,93) oraz wskaźnik umieralności niemowląt w województwie podlaskim (-0,85). Wzrost wartości PKB na jednego mieszkańca pozytywnie wpływa na wskaźniki charakteryzujące poziom ochrony zdrowia w regionie.

Tabela 2. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w latach 2005 - 2016

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	szt.	741,2	743,5	743,4	757,3	752,9	763,4	763,9	790,2	807,7	825,0	835,4	842,4
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	0,3	0,0	1,9	-0,6	1,4	0,1	3,4	2,2	2,1	1,3	0,8
Wartość dla Polski	szt.	947,6	953,7	967,0	985,2	980,6	1 014,7	1 004,2	1 031,7	1 057,3	1 070,6	1 088,6	1 102,6
Udział w wartości dla Polski	%	78,2	78,0	76,9	76,9	76,8	75,2	76,1	76,6	76,4	77,1	76,7	76,4
Pozycja wśród województw	miejsce	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Województwo podlaskie nie należy do województw o wysokim poziomie przedsiębiorczości. W 2016 roku liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności wynosiła 842, co klasyfikowało województwo podlaskie na 14 miejscu wśród 16 województw w Polsce. Niższy poziom przedsiębiorczości występuje w województwach: podkarpackim oraz lubelskim. W latach 2005-2009 wartość wskaźnika ulegała wahaniom. Od roku 2010 wartość wskaźnika systematycznie rośnie. Jednak od 2013 roku zauważalna jest słabnąca dynamika wzrostu wartości wskaźnika. Prognoza ARIMA (wykres 2. w Raporcie) uwzględniająca aktualną dynamikę wskaźnika pozwala stwierdzić, iż w roku 2020 w województwie podlaskim na 10 tys. ludności do rejestru REGON wpisanych będzie 870 podmiotów gospodarki narodowej. Przedział ufności dla prognozy zawiera się w granicach od 818 podmiotów do 924 podmiotów. Zgodnie z prognozą, wartość wskaźnika w porównaniu do roku 2016 wzrośnie o 3,3%. Docelowa wartość wskaźnika, wynosząca 851 podmiotów, zgodnie z prognozą powinna zostać osiągnięta w 2018 roku. Prognoza przeprowadzona dla Polski pozwala stwierdzić, że liczba podmiotów w rejestrze REGON na 10 tys. ludności, z 95% prawdopodobieństwem zmieści się w przedziale od 1133 do 1184 podmiotów. Najbardziej prawdopodobna wartość wynosi natomiast 1158 podmiotów, co daje w porównaniu do roku 2015 wzrost liczby podmiotów o 5%².

Wskaźnik liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności wykazuje niższą liczbę silnych korelacji w porównaniu do wskaźnika produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca. Na tej podstawie można stwierdzić, iż rozwój gospodarczy w stopniu umiarkowanym wpływa na poziom przedsiębiorczości w regionie. Pomiedzy wskaźnikiem liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON a wartością produktu krajowego brutto w przeliczeniu na jednego mieszkańca nie występuje silne powiązanie. Wynika

² Pomiedzy analizami prognozy ARIMA z lat 2015-2018 dotyczących liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności nie występują istotne rozbieżności. Zarówno w stosunku do prognozy dla województwa podlaskiego, jak i Polski występują tendencje wzrostowe o zbliżonych wartościach.

z tego, iż na rozwój regionu większy wpływ ma rosnąca wydajność pracy a nie na wzrost liczby podmiotów gospodarczych.

Omawiany wskaźnik wykazuje silne korelacje ze wskaźnikami określającymi powiązania międzynarodowe: wartość eksportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (0,95) oraz udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem (0,95). Pozwala to stwierdzić, iż umiędzynarodowienie gospodarki województwa podlaskiego przyczynia się do wzrostu liczby podmiotów gospodarczych.

Wskaźnik wykazuje również duże powiązanie ze wskaźnikiem odnoszącym się do innowacyjności, czyli liczbą uzyskanych patentów (0,90), a także ze wskaźnikiem odnoszącym się do kapitału społecznego: liczba podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. ludności (0,98).

Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności wykazuje ponadto silne skorelowanie ze wskaźnikami z zakresu ekologii i ochrony środowiska oraz nowoczesnej infrastruktury sieciowej. Korelacje z pierwszego obszaru obejmują następujące wskaźniki: udział energii OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie (0,97), udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych (0,94), odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku (0,94), udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (0,87), emisja metanu CH₄ (-0,88). W odniesieniu do wskaźnika emisji metanu, ujemna korelacja jest zjawiskiem pozytywnym, gdyż zwiększająca się liczba przedsiębiorstw nie wpływa na zwiększenie się emisji.

Powiązanie liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON ze wskaźnikami z zakresu infrastruktury sieciowej przedstawia się następująco: udział ludności korzystającej z sieci kanalizacji w ogóle ludności na wsi (0,99), odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacji w ogóle ludności w miastach (0,97), odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu (0,96), korzystający z instalacji gazowej w ogóle ludności w % (0,96) oraz odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu (0,95).

Wskaźnik jest skorelowany także ze wskaźnikami odnoszącymi się do ochrony zdrowia: liczba lekarzy na 10 tys. ludności (0,96), wskaźnik przeciętnego dalszego trwania życia w momencie urodzenia mężczyzn (0,92) i kobiet (0,91) oraz liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. mieszkańców (0,83).

Cel operacyjny 1.1 Rozwój przedsiębiorczości

KONTEKST STRATEGICZNY. W województwie podlaskim mniej osób niż w innych regionach Polski decyduje się na prowadzenie własnej działalności gospodarczej. Mała liczba firm oznacza niższy potencjał rozwoju gospodarczego, a co za tym idzie mniejsze szanse na konkurowanie z innymi regionami. Przedsiębiorczość przekłada się zarówno na dużą liczbę przedsiębiorstw, jak i na aktywność oraz skuteczność już istniejących. Wsparcie przedsiębiorczości powinno stanowić tło (aspekt horyzontalny) innych działań strategicznych w województwie podlaskim.

Kierunki interwencji:

- a. promowanie postaw przedsiębiorczych**
- b. wspieranie powstawania i rozwoju podmiotów gospodarczych**

Miary sukcesu:

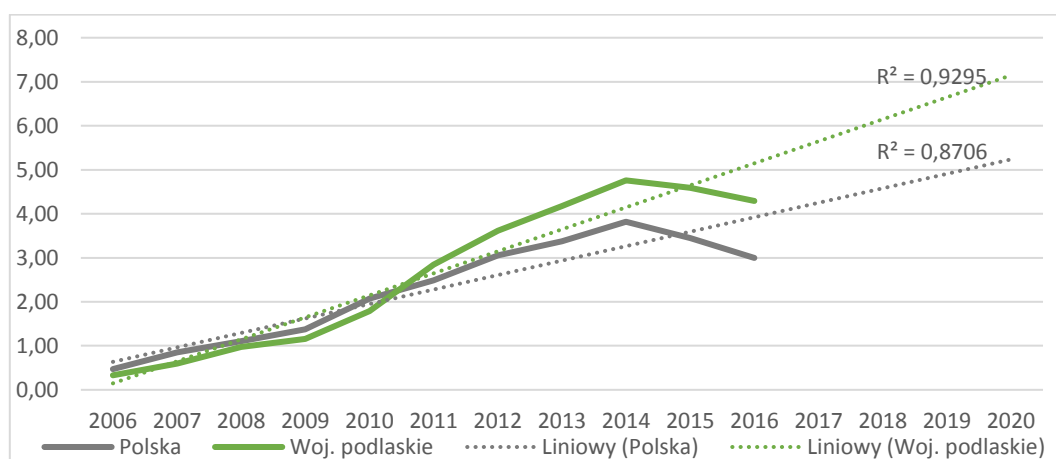
1. Udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w ogólnej powierzchni użytków rolnych
2. Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w sektorze prywatnym

Tabela 3. Udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w ogólnej powierzchni użytków rolnych w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	Miara	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	%	0,3	0,6	1,0	1,2	1,8	2,8	3,6	4,2	4,8	4,6	4,3
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt. proc.	-	0,3	0,4	0,2	0,6	1,0	0,8	0,6	0,6	-0,2	-0,3
Wartość dla Polski	%	0,5	0,9	1,1	1,4	2,1	2,5	3,1	3,4	3,8	3,5	3,0
Różnica między wartością dla województwa podlaskiego a Polską	pkt. proc.	-0,2	-0,3	-0,1	-0,2	-0,3	0,3	0,5	0,8	1,0	1,1	1,3
Pozycja wśród województw	miejsce	9	10	9	9	8	7	5	5	4	4	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 1. Udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w ogólnej powierzchni użytków rolnych w latach 2005-2016 z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych do roku 2014 zarówno w województwie podlaskim jak i w Polsce wykazywał tendencje wzrostowe. W roku 2016 ekologiczne użytki rolne w certyfikowanych gospodarstwach ekologicznych stanowiły 4,3% powierzchni użytków rolnych w województwie podlaskim (spadek o 0,3 pkt. proc. w porównaniu z rokiem 2014). Województwo podlaskie od roku 2012 znajduje się wśród liderów pod względem analizowanego wskaźnika, a od roku 2014 zajmuje 4 miejsce przed województwami: zachodniopomorskim, lubuskim oraz warmińsko-mazurskim. Obecna sytuacja (pomimo zmniejszenia udziału powierzchni ekologicznych użytków rolnych w ogólnej ich powierzchni) wskazuje na skuteczne wykorzystywanie warunków dla rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz wpisywania się międzynarodowe trendy związane ze wzrostem popularności rolnictwa ekologicznego.

Wskaźnik udziału powierzchni ekologicznych użytków rolnych w ogólnej powierzchni użytków rolnych jest silnie skorelowany z następującymi wskaźnikami związanymi z rozwojem gospodarczym oraz poziomem umiędzynarodowienia gospodarki regionu: wartość eksportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (0,98), wartość dodana brutto na 1 pracującego (0,98), produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (0,96), udział sprzedaży

eksportowej w sprzedaży ogółem (0,96), przeciętny miesięczny dochód dyspozycyjny na 1 osobę w gospodarstwie domowym (0,93). Powyższe silne powiązania można wytłumaczyć faktem, iż rolnictwo w województwie podlaskim stanowi znaczną część gospodarki. Dlatego rozwój rolnictwa w dużym stopniu przekłada się na wzrost podstawowych wskaźników określających poziom rozwoju gospodarczego regionu. Silna korelacja ze wskaźnikami odnoszącymi się do eksportu może sugerować, iż znaczna część wytworzonych w województwie podlaskim produktów rolnictwa ekologicznego przeznaczana jest na rynki zagraniczne, czyli na eksport.

Wskaźnik udziału powierzchni ekologicznych w ogólnej powierzchni użytków rolnych wykazuje również silne korelacje ze wskaźnikami odnoszącymi się do innowacyjności: nakłady na działalność B+R w relacji do PKB (0,89) oraz liczba uzyskanych patentów (0,76). Może to świadczyć, iż rolnictwo ekologiczne związane jest z rozwojem innowacyjności w regionie. Natomiast powiązanie ze wskaźnikami: odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w dostęp do szerokopasmowego Internetu (0,94) oraz odsetek podmiotów gospodarczych wyposażonych w dostęp do szerokopasmowego Internetu (0,77) może świadczyć o powiązaniu rolnictwa ekologicznego z wykorzystywaniem oraz rozwojem nowoczesnych technologii.

Wskaźnik udziału powierzchni ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych jest silnie skorelowany ze wskaźnikami odnoszącymi się do kapitału społecznego oraz ochrony środowiska. Najsilniejsza korelacja w odniesieniu do ekologii i ochrony środowiska występuje w przypadku następujących wskaźników: udział energii OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie (0,96), udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (0,95), ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków na wsi (0,92) i w miastach (0,80), odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku (0,81), emisja metanu CH₄ (-0,87).

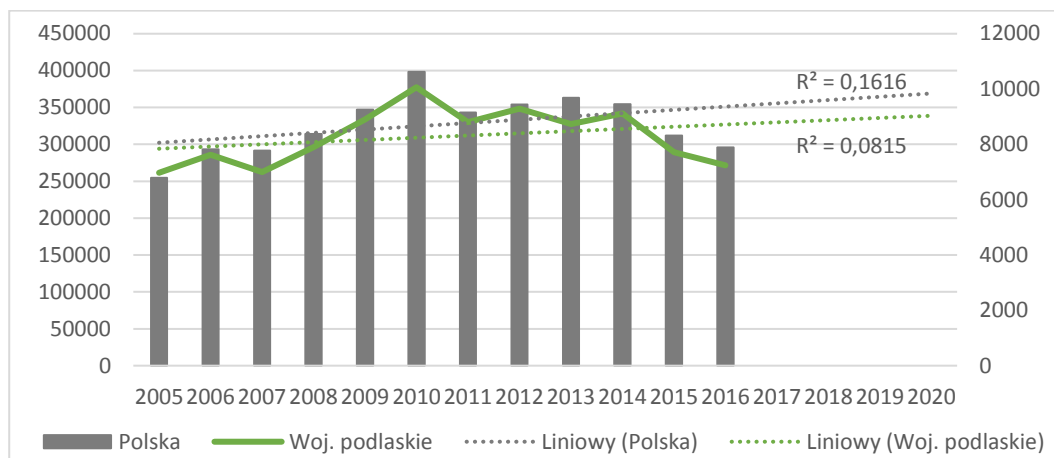
Tabela 4. Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w sektorze prywatnym w latach 2005-2016

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Miara</i>	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	szt.	6 973	7 625	6 997	7 896	8 899	10 064	8 802	9 291	8 732	9 111	7 715	7 247
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	9,4	-8,2	12,8	12,7	13,1	-12,5	5,6	-6,0	4,3	-15,3	-6,1
Wartość dla Polski	szt.	254 488	293 271	291 369	314 082	346 914	398 083	343 189	354 096	363 077	354 300	311 912	295 665
Udział w wartości dla Polski	%	2,7	2,6	2,4	2,5	2,6	2,5	2,6	2,6	2,4	2,6	2,5	2,5
Pozycja wśród województw	miejsce	14	15	15	15	15	15	14	14	15	14	15	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 2. Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w sektorze prywatnym w latach 2005-2016 z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W 2016 roku w porównaniu do roku poprzedniego liczba nowo zarejestrowanych w regionie przedsiębiorstw w rejestrze REGON spadła o ponad 6% z poziomu 7 715 podmiotów w roku 2015 do poziomu 7 247 podmiotów w roku 2016. W analizowanym okresie, tj. od roku 2005 wartość wskaźnika ulegała wahaniom i wynosiła średnio 2,5%-2,7% wartości wskaźnika w skali kraju. Obecna sytuacja nie jest z punktu widzenia województwa korzystna. Biorąc pod uwagę liczbę ludności w województwie podlaskim, stanowiącą 3,1% ogółu ludności Polski, należałoby oczekiwać zbliżonego odsetka nowopowstałych podmiotów gospodarczych w województwie podlaskim.

Średnioroczny przyrost wartości wskaźnika w latach 2005-2016 dla województwa podlaskiego wyniósł 0,3%, natomiast dla Polski 1,5%. Oznacza to, iż liczba nowo zarejestrowanych podmiotów prywatnych w rejestrze REGON w województwie podlaskim zmieniała się w wolniejszym tempie niż w skali całego kraju. Tempo obserwowanych zmian jest więc zbyt niskie, aby nastąpiło zmniejszenie dystansu regionu do średniej krajowej.

Wskaźnik podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w sektorze prywatnym jest silnie skorelowany ze wskaźnikiem: liczba przedsiębiorstw będących członkami organizacji Global Compact w województwie podlaskim w relacji do liczby takich przedsiębiorstw w całej Polsce (0,82). Korelację należy uznać za przypadkowe powiązanie, ponieważ do Global Compact należy tylko jedno podlaskie przedsiębiorstwo.

Cel operacyjny 1.2 Wzrost innowacyjności podlaskich przedsiębiorstw

KONTEKST STRATEGICZNY. Jednym z założeń Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego jest podniesienie poziomu innowacyjności w działalności podlaskich przedsiębiorstw oraz wzrost ich konkurencyjności na rynkach zewnętrznych, a co za tym idzie wzrost sprzedaży produktów oraz usług wytworzonych w regionie. Priorytetem jest wspieranie w głównej mierze tych przedsiębiorstw, które wykazują najwyższy poziom konkurencyjności oraz innowacyjności. Na bazie kluczowych branż regionu, w których działają innowacyjne przedsiębiorstwa, powinny być tworzone platformy współpracy środowiska naukowego, instytucji otoczenia biznesu oraz sektora przedsiębiorstw. Wsparciu podlegać powinny wszystkie przedsiębiorstwa, które wprowadzają innowacje, bez względu na to czy są to rozwiązania własne czy pozyskane z zewnątrz. Innowacje

należy rozumieć szeroko, nie tylko jako nowy produkt, ale również jako nowe procesy, sposoby organizacji pracy oraz marketing. Istotne jest, aby w każdym przypadku zastosowana innowacja przynosiła wymierne efekty rynkowe.

W Strategii szczególną uwagę poświęcono stymulowaniu prac badawczo-rozwojowych prowadzonych przez przedsiębiorstwa, w szczególności związanych z innowacjami produktowymi i wprowadzaniem wyników tych prac na rynek. Zakłada się wspieranie przede wszystkim przedsięwzięć podnoszących konkurencyjność zarówno w wymiarze krajowym, jak i międzynarodowym, podejmowanie działań poprawiających dostęp przedsiębiorstw do kapitału z wykorzystaniem inżynierii finansowej, co w efekcie przyczynia się do zwiększenia poziomu inwestycji w regionie. Szczególną uwagę zwraca się na małe i średnie przedsiębiorstwa, które do tej pory nie partycypowały w procesach związanych z podnoszeniem innowacyjności. Zakłada się uruchomienie instrumentarium, które pozwoliłoby na wygenerowanie w sektorze MŚP popytu na innowacje produktowe, procesowe, marketingowe oraz organizacyjne.

Istotnym czynnikiem wpływającym na ukierunkowanie wsparcia w obszarze małych i średnich przedsiębiorstw w przyszłości jest Plan rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2015-2020+ (RIS 2015-2020+). W planie tym został określony rdzeń inteligentnych specjalizacji regionu, na które przeznaczono 80% koncentracji środków RPOWP 2014-2020 na wspieranie innowacyjności w województwie podlaskim.

Kierunki interwencji:

- a. promowanie postaw proinnowacyjnych
- b. wspieranie działalności B+R w przedsiębiorstwach
- c. zapewnienie dostępu do kapitału na działalność inwestycyjną i innowacyjną przedsiębiorstw
- d. wspieranie transferu wiedzy i komercjalizacji wyników B+R
- e. wspieranie innowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych i marketingowych

Miary sukcesu:

1. Nakłady na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKB (ceny bieżące)
2. Udział nakładów na działalność B+R ponoszonych przez podmioty gospodarcze w nakładach na działalność B+R ogółem
3. Nakłady na działalność innowacyjną na 1 przedsiębiorstwo, które poniosło takie nakłady w tys. zł
4. Wartość dodana brutto na 1 pracującego w tys. zł
5. Liczba uzyskanych patentów

Tabela 5. Nakłady na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKB (ceny bieżące) w latach 2005-2016*

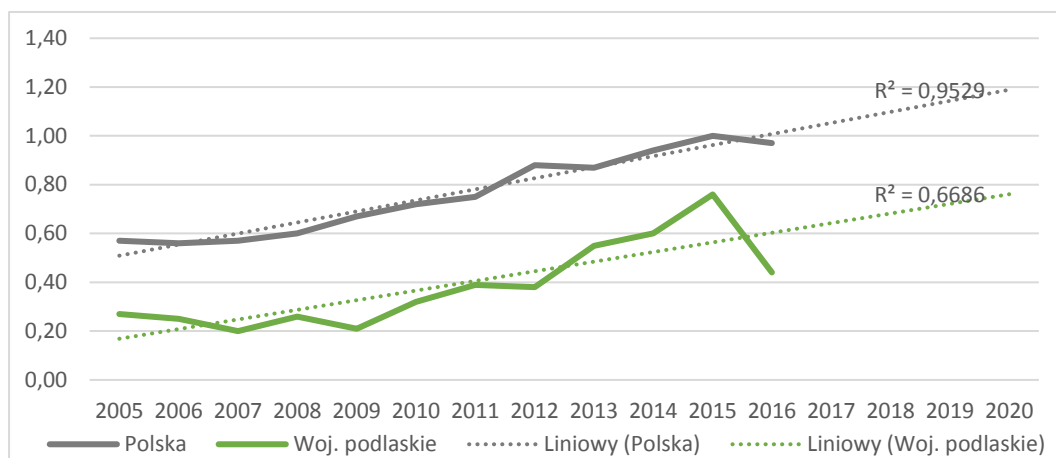
Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*	2016*
Wartość dla woj. podlaskiego	%	0,3	0,3	0,2	0,3	0,2	0,3	0,4	0,4	0,6	0,6	0,8	0,4
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt. proc.	-	0,0	-0,1	0,1	-0,1	0,1	0,1	0,0	0,2	0,0	0,2	-0,4
Wartość dla Polski	%	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	pkt. proc.	-0,3	-0,3	-0,4	-0,3	-0,5	-0,4	-0,4	-0,5	-0,3	-0,3	-0,2	-0,6
Pozycja wśród województw	miejsce	10	11	12	11	15	12	11	12	10	9	7	10

* dane dla lat 2015 i 2016 wyznaczone na podstawie szacunkowych danych PKB oraz nakładów na B+R ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 3. Nakłady na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKB (ceny bieżące) w latach 2005-2016 z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Pod względem nakładów na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKB województwo podlaskie znajduje się na 10 miejscu wśród wszystkich województw. Nakłady na działalność B+R charakteryzują się zmiennością. Do roku 2015 występował wzrost udziału nakładów na B+R w PKB, natomiast według szacunkowych danych GUS, w roku 2016 udział spadł o 0,4 pkt. proc. Od roku 2009 niewielką poprawę odnotowała pozycja województwa podlaskiego na tle innych województw. W 2014 roku nakłady na działalność badawczo-rozwojową województwa podlaskiego były niższe o 0,3 pkt. proc. od średnich wydatków w kraju. W roku 2016 różnica wzrosła do 0,6 pkt. proc. Średni udział wydatków na B+R w relacji do PKB w Polsce również charakteryzują się tendencją wzrostową. W latach 2015-2016 ich wartość wynosiła 1,0%. Na przestrzeni analizowanego okresu zauważalny jest systematyczny wzrost wartości wskaźnika, na tej podstawie można zakładać jego wzrost w latach kolejnych.

Wskaźnik nakłady na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKB (ceny bieżące) wykazuje silną korelację z wskaźnikami rozwoju gospodarczego oraz powiązań międzynarodowych: wartość eksportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (0,88), liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (0,87), udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem (0,87), wartość dodana brutto na 1 pracującego (0,82), PKB na 1 mieszkańca w cenach bieżących (0,78). Z jednej strony dzięki rozwijającej się gospodarce zwiększa się zainteresowanie do inwestowania w sferę badawczo-rozwojową. Z drugiej strony poczynione inwestycje na B+R mogą stymulować rozwój gospodarczy regionu. Analizowany wskaźnik nie wykazuje silnego związku z wskaźnikami: podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w sektorze prywatnym oraz liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Zależność ta pokazuje, iż zwiększające się wydatki na badania i rozwój nie skutkują powstawaniem nowych podmiotów gospodarczych, a rosnąca liczba przedsiębiorstw w regionie nie wpływa na wyższe nakłady na innowacyjność.

Wskaźnik nakłady na działalność badawczo-rozwojową jest silnie skorelowany ze wskaźnikami z zakresu ochrony środowiska oraz infrastruktury sieciowej, do których należą: udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych (0,89), udział energii OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie (0,89), długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci przesyłowych (0,89) i dystrybucyjnych (0,80), udział ludności korzystającej z sieci

kanalizacji w ogóle ludności w miastach (0,86) i na wsi (0,84), udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności na wsi (0,84) i w miastach (0,78), odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer z dostępem do szerokopasmowego Internetu (0,76), korzystający z instalacji gazowej w ogóle ludności (0,82), odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku (0,80), drogi o twardej nawierzchni na 100 km² (0,81). Wszystkie powyższe korelacje mają pozytywny charakter, co oznacza, iż wzrost nakładów na działalność badawczo-rozwojową skutkuje zmianą wartości wskaźników w kierunku oczekiwanym.

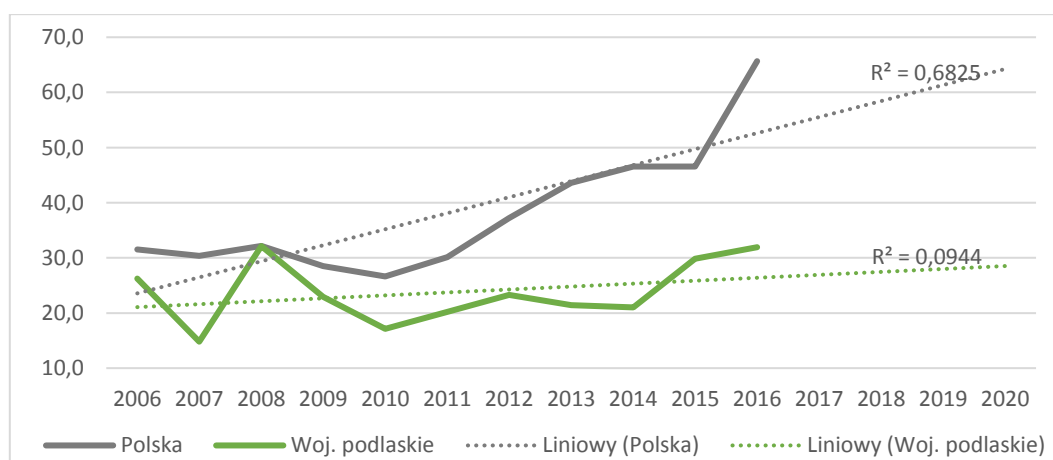
Innymi wskaźnikami silnie skorelowanymi z analizowanym są: współczynnik aktywności zawodowej (w IV kwartale) osób w wieku 55 i więcej lat (0,91), liczba podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. ludności (0,84), wskaźnik przeciętnego dalszego trwania życia w momencie urodzenia mężczyzn (0,80) i kobiet (0,77). W przypadku pierwszego wskaźnika korelacja może wskazywać na wzrost zapotrzebowania na pracowników wraz ze wzrostem aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw. Wzrost liczby podmiotów trzeciego sektora w odniesieniu do nakładów na działalność rozwojową można wytłumaczyć faktem, zgłaszania przez te podmioty zapotrzebowania na przeprowadzenie badań lub udział tych podmiotów w badaniach.

Tabela 6. Udział nakładów na działalność B+R ponoszonych przez podmioty gospodarcze w nakładach na działalność B+R ogółem w latach 2006-2016

Wyszczególnienie	Miara	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	%	26,2	14,8	32,1	22,9	17,1	b.d.	23,3	21,4	21,0	29,8	31,9
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt. proc.	-	-11,4	17,3	-9,2	-5,8	b.d.	b.d.	-1,9	-0,4	8,8	2,1
Wartość dla Polski	%	31,5	30,4	32,2	28,5	26,6	30,1	37,2	43,6	46,6	46,6	65,7
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	pkt. proc.	-5,3	-15,6	-0,1	-5,6	-9,5	b.d.	-13,9	-22,2	-25,6	-16,8	-33,8
Pozycja wśród województw	miejsce	11	14	7	9	13	b.d.	13	12	14	14	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 4. Udział nakładów na działalność B+R ponoszonych przez podmioty gospodarcze w nakładach na działalność B+R ogółem w latach 2006-2016 z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Udział nakładów ponoszonych przez podmioty gospodarcze w nakładach na działalność B+R ogółem charakteryzuje się w województwie podlaskim oraz w Polsce zmienną tendencją. W 2016 roku podmioty

gospodarcze w województwie podlaskim partycypowały w ok. 32% nakładów, które zostały poniesione na badania i rozwój. W odniesieniu do całego kraju średnia wartość tego wskaźnika kształtowała się na poziomie 65,7% (wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim o 19,1 pkt. proc.). Dotychczasowy trend wskaźnika w województwie podlaskim bazuje na gwałtownie zmieniających się wartościach, co sprawia, że wykres linii trendu cechuje niskie prawdopodobieństwo ziszczenia się. Niska wartość współczynnika determinacji R^2 , wynosząca 0,09 wskazuje na małą liczbę obserwacji, która mieści się w granicach odchylenia standardowego. Natomiast w odniesieniu do całego kraju, na podstawie analizy dotychczasowych wartości, zauważyć można, że wartość nakładów będzie systematycznie rosła, a linia trendu charakteryzuje się wyższym stopniem prawdopodobieństwa ziszczenia się ($R^2=0,68$). Tym samym należy się spodziewać pogłębiania się dysproporcji pomiędzy wartościami dla województwa podlaskiego oraz dla Polski.

Wskaźnik udział nakładów na działalność B+R ponoszonych przez podmioty gospodarcze w nakładach na działalność B+R ogółem nie wykazuje silnych korelacji ze wskaźnikami realizacji celów strategicznych i operacyjnych, wyjątkiem są wskaźniki: odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu (0,82), odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer z dostępem do szerokopasmowego Internetu (0,74), liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców (0,79), liczba łóżek szpitalnych na 10 tys. mieszkańców (0,67) oraz emisja metanu CH₄ (-0,85).

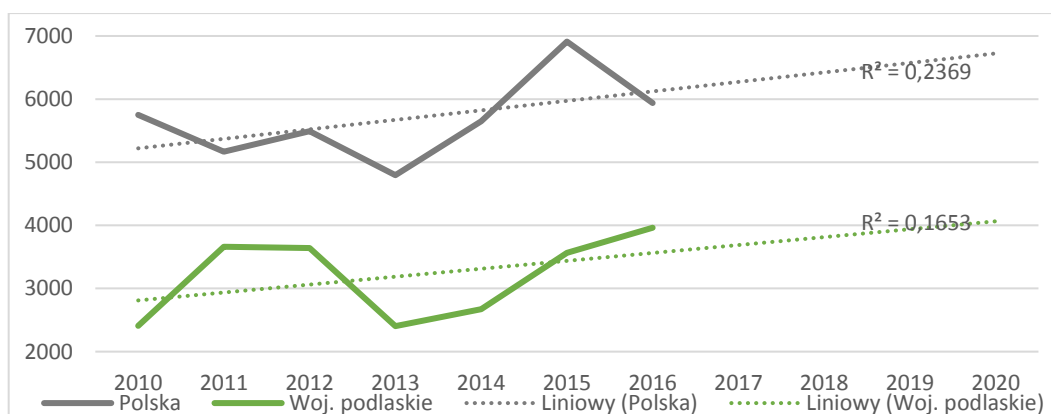
Tabela 7. Nakłady na działalność innowacyjną na 1 przedsiębiorstwo przemysłowe, które poniosło takie nakłady (w tys. zł) w latach 2010-2016

Wyszczególnienie	Miara	2010	2011	2012	2013	2014	2015*	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	zł	2 406,3	3 661,6	3 639,6	2 404,0	2 674,5	3 563,7	3 962,6
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	52,2	-0,6	-33,9	11,3	33,2	11,2
Wartość dla Polski	zł	5 749,7	5 167,8	5 489,5	4 795,0	5 649,7	6 911,3	5 936,4
Udział w wartości dla Polski	%	41,9	70,9	66,3	50,1	47,3	51,6	66,8
Pozycja wśród województw	miejsce	14	10	12	14	11	12	10

* pozycja województwa na 14 województw; brak danych dla województwa łódzkiego i mazowieckiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS STRATEG.

Wykres 5. Nakłady na działalność innowacyjną na 1 przedsiębiorstwo przemysłowe, które poniosło takie nakłady (w tys. zł) w latach 2010-2016 z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS STRATEG.

Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach przemysłowych na 1 przedsiębiorstwo, które poniosło takie nakłady charakteryzują się zmienną dynamiką. W roku 2016 wskaźnik dla województwa podlaskiego osiągnął wartość 3 962,6 tys. zł co stanowiło blisko 67% średniej wartości wskaźnika dla Polski. W roku 2016 w porównaniu do roku 2014 nastąpił ponad 11% wzrost nakładów na działalność inwestycyjną. Na podstawie trendu dotychczasowego można stwierdzić, że w przyszłości wartość wskaźnika dla województwa podlaskiego będzie charakteryzować się niskim tempem wzrostu. Pomimo słabnącego tempa wzrostu wskaźnika, poprawie uległa pozycja regionu na tle pozostałych województw. W 2016 roku województwo podlaskie zostało sklasyfikowane na 10 miejscu (poprawa o 2 pozycje w porównaniu do roku poprzedniego).

W przypadku wskaźnika nakłady na działalność innowacyjną na 1 przedsiębiorstwo przemysłowe, które poniosło takie nakłady w tys. zł nie stwierdzono istotnych powiązań z innymi wskaźnikami realizacji celów strategicznych i operacyjnych.

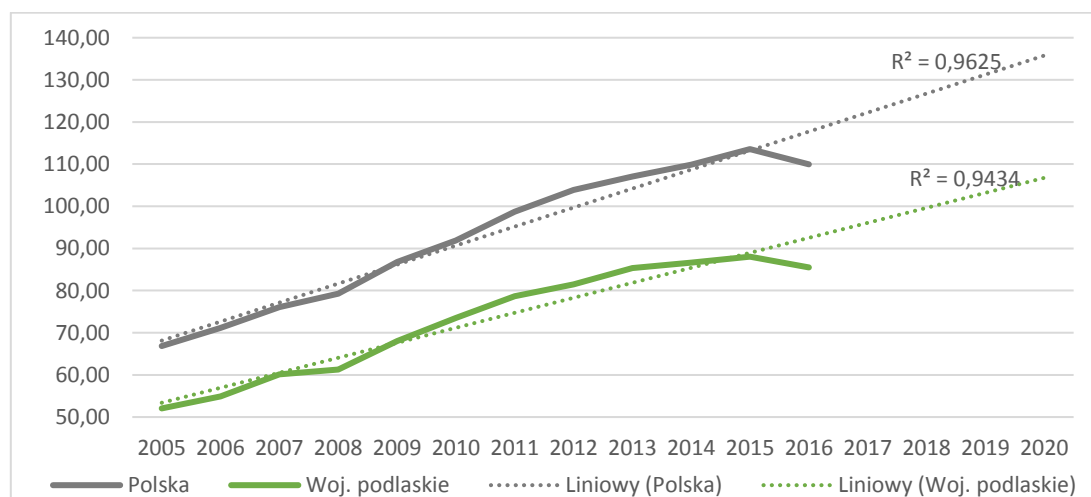
Tabela 8. Wartość dodana brutto na 1 pracującego (zł) w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
Wartość dla woj. podlaskiego	zł	52,1	54,9	60,1	61,3	68,0	73,5	78,7	81,5	85,3	86,6	88,1	85,5
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	5,4	9,5	2,0	10,9	8,1	7,1	3,6	4,7	1,5	1,7	-3,0
Wartość dla Polski	zł	66,8	71,2	76,1	79,3	86,8	91,9	98,7	103,9	107,1	109,9	113,6	109,9
Udział w wartości dla Polski	%	78,0	77,1	79,0	77,3	78,3	80,0	79,7	78,4	79,6	78,8	77,6	77,8
Pozycja wśród województw	miejsce	13	13	13	14	14	13	13	13	13	13	13	13

* wartość dla roku 2016 wyznaczono na podstawie liczby pracujących oraz szacunkowych danych dotyczących wartości dodanej brutto

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 6. Wartość dodana brutto na 1 pracującego (zł) w latach 2005-2016 z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wartość dodana brutto w województwie podlaskim oraz w kraju, do 2015 charakteryzowała się stałym i stabilnym tempem wzrostu. W roku 2016 odnotowano niewielki spadek wartości wskaźnika. Należy jednak podkreślić, że wartość wskaźnika dla roku 2016 została wyznaczona na podstawie szacunkowych danych

dotyczących wartości dodanej brutto (rzeczywista wartość wskaźnika – publikowana przez GUS – może ulec zmianie). Dynamika wzrostu (do roku 2015) była niska, co wynika z niskiej dynamiki wzrostu PKB. Od 2010 roku województwo podlaskie pod względem wydajności pracy, której odzwierciedleniem jest ten wskaźnik, zajmuje 13 miejsce w kraju (wyprzedzając województwa: świętokrzyskie, podkarpackie oraz lubelskie). Wartość dodana brutto w każdym roku analizowanego okresu, w przeliczeniu na jednego mieszkańca, przekracza 77% średniej wartości tego wskaźnika dla Polski. Stabilny poziom wartości wskaźnika, brak dynamicznego wzrostu, nie rokuje nadrobienia dystansu do średniej krajowej.

Wskaźnik Wartość dodana brutto na 1 pracującego w tys. zł wykazuje wiele powiązań ze wskaźnikami realizacji celów strategicznych oraz operacyjnych. Analizowany wskaźnik wykazuje silne skorelowanie z następującymi wskaźnikami charakteryzującymi rozwój gospodarczy i umiędzynarodowienie gospodarki: produkt krajowy brutto na jednego mieszkańca (0,99), przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł (0,99), wartość eksportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (0,92), liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (0,89), udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem (0,88), pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu. Powyższe powiązania wskazują, iż wzrost wartości dodanej brutto w przeliczeniu na jednego pracującego wpływa na rozwój gospodarczy regionu oraz wzrost zamożności społeczeństwa. Wzrost produktywności pracy korzystnie wpływa również na opłacalność eksportu oraz na skłonność do inwestowania w województwie inwestorów zagranicznych.

Podobnie jak inne wskaźniki gospodarcze, WDB na 1 pracującego jest silnie powiązana ze wskaźnikami odnoszącymi się do ekologii i ochrony środowiska oraz infrastruktury sieciowej. Najsilniejsze powiązania występują w przypadku następujących wskaźników: udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych (0,98), udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej (0,98), udział energii OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie (0,95), udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności na wsi (0,88), odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku (0,78), emisja metanu CH₄ (-0,86). Odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer z dostępem do szerokopasmowego Internetu (0,94), odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu (0,83), korzystający z instalacji gazowej w ogóle ludności (0,95), długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych sieci dystrybucyjnych (0,85) i przesyłowych (0,85), udział ludności korzystającej z sieci kanalizacji w ogóle ludności w miastach (0,96) i na wsi (0,88), drogi o twardej nawierzchni na 100 km² (0,98). Powyższe zależności wskazują, iż wzrost wartości dodanej brutto w przeliczeniu na 1 pracującego pociąga za sobą korzystne efekty z punktu widzenia ochrony środowiska oraz infrastruktury sieciowej.

Analizowany wskaźnik wykazuje umiarkowane powiązania ze wskaźnikami odnoszącymi się do badań i rozwoju oraz innowacyjności. Powiązanie ze wskaźnikami: nakłady na działalność badawczo-rozwojową – relacja do PKB (ceny bieżące) (0,82), liczba patentów ogółem (0,71). Podkreśla to bezpośrednie przełożenie wydatków ponoszonych na sferę B+R na wzrost wydajności pracy w regionie lecz w umiarkowanym stopniu. Może to oznaczać, że innowacyjność podmiotów gospodarki regionalnej jest jeszcze w regionie na tyle niska, że nie wywiera istotnego wpływu na wzrost PKB i w dalszej kolejności wydajności pracy.

Zauważalna jest również korelacja ze następującymi wskaźnikami: współczynnik aktywności zawodowej (w IV kwartale) osób w wieku 55 i więcej lat (0,92), wskaźnik zatrudnienia dla osób w wieku 20-64 lata wg BAEL (w IV kwartale) (0,74), liczba podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. mieszkańców (0,94), widzowie w kinach

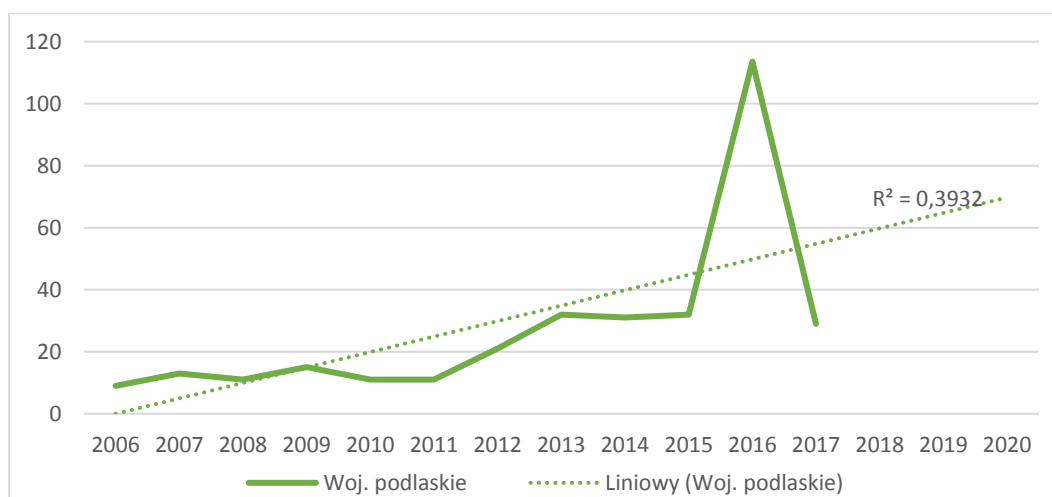
(0,93), czytelnicy bibliotek publicznych (łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi) na 1000 ludności (-0,97), wskaźnik przeciętnego dalszego trwania życia w momencie urodzenia mężczyzn (0,97) i kobiet (0,97), liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców (0,88) oraz liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. mieszkańców (0,90). Na podstawie powyższych zależności można wnioskować o stanowieniu przez rozwój gospodarczy impulsu do poprawy spójności społecznej województwa oraz jego wpływie na poprawę sytuacji mieszkańców w różnych aspektach.

Tabela 9. Liczba uzyskanych patentów w latach 2006-2017

Wyszczególnienie	Miara	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Wartość dla woj. podlaskiego	szt.	9	13	11	15	11	11	21	32	31	32	59	29
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	44,4	-15,4	36,4	-26,7	0,0	90,9	52,4	-3,1	3,2	84,4	-50,9
jednostki naukowe	szt.	1	2	2	4	2	6	5	11	13	13	23	14
przedsiębiorstwa	szt.	4	5	3	6	6	4	11	15	14	13	27	14
osoby fizyczne	szt.	4	6	6	2	3	1	5	6	4	6	9	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UPRP.

Wykres 7. Liczba uzyskanych patentów w latach 2006-2017 z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UPRP.

W województwie podlaskim do roku 2015 następował dynamiczny wzrost liczby uzyskanych patentów. W roku 2016 w województwie podlaskim uzyskano łącznie 59 patentów, z czego 27 patentów uzyskiwały przedsiębiorstwa, 23 – jednostki naukowe oraz 9 – osoby fizyczne. W roku kolejnym nastąpił bardzo duży spadek do poziomu 29 uzyskanych patentów. Na podstawie zaobserwowanej liczby patentów w latach 2006-2017 można stwierdzić, że liczba patentów uzyskana w 2016 roku była wahaniem, które nie przełoży się na trwały trend.

Wskaźnik Liczby uzyskanych patentów wykazuje większą liczbę powiązań z innymi kategoriami społeczno-gospodarczymi, niż pozostałe wskaźniki związane z wydatkami na badania i rozwój oraz innowacyjnością. Analizowany wskaźnik jest najsilniej związany z następującymi wskaźnikami rozwoju gospodarczego: liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (0,90), udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem (0,80), produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (0,79), przeciętny dochód do dyspozycji

Podlaskie

na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł (0,78), pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu (0,77).

Występują również powiązania ze wskaźnikami odnoszącymi się do ochrony środowiska oraz infrastruktury sieciowej: udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych (0,76), udział energii odnawialnej w produkcji energii OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie (0,82), emisja metanu CH₄ (-0,76), udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności w miastach (0,81), na wsi (0,85), odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu zebranych odpadów w ciągu roku (0,87), odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu (0,92), korzystający z instalacji gazowej (0,86), ludność korzystająca z sieci kanalizacji w ogólnej liczbie ludności w miastach (0,84) i na wsi (0,90), drogi o twardej nawierzchni na 100 km² (0,81).

Cel operacyjny 1.3 Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej mieszkańców regionu

KONTEKST STRATEGICZNY. Kapitał ludzki w coraz większym stopniu determinuje przewagę konkurencyjną gospodarki. W Strategii priorytetem są kwestie związane ze wzrostem poziomu wykształcenia mieszkańców regionu oraz dostosowywaniem oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Podstawowe wyzwania wiążą się z podjęciem działań w kierunku podwyższenia jakości systemu edukacji, w tym ustawicznej i szkoleń, jego dopasowania do potrzeb gospodarczych oraz społecznych. Zakładany jest również rozwój współpracy pomiędzy pracodawcami i szkołami, zwłaszcza zawodowymi i wyższymi, podnoszenie atrakcyjności i elastyczności kształcenia i szkolenia zawodowego, a także inwestycje mające na celu wzmacnianie kadr regionalnej gospodarki, w tym zarówno administracji publicznej, pracowników firm, jak i przedsiębiorców (w szczególności z zakresie kompetencji zarządczych).

Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb regionalnej gospodarki uwzględniać musi również działania z zakresu reorientacji zawodowej osób odchodzących z rolnictwa oraz dostosowywanie pracowników do zmieniających się oczekiwań rynku pracy. Przewidywane są również działania, które mają zapobiec „drenażowi mózgow”, czego przykładem może być system wsparcia talentów.

Kierunki interwencji:

- a. poprawa dostępności do wysokiej jakości kształcenie i szkolenia dostosowanego do potrzeb rynku pracy
- b. aktywizacja zawodowa osób o utrudnionym dostępie do rynku pracy

Miary sukcesu:

1. Udział osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniach w ogólnej liczbie ludności w tym wieku (przeciętnie w roku) w %
2. Wskaźnik zatrudnienia dla osób w wieku 20-64 lata wg BAEL (w IV kwartale) w %

Tabela 10. Udział osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniach w ogólnej liczbie ludności w tym wieku przeciętnie w roku) w latach 2005-2016 (w %)

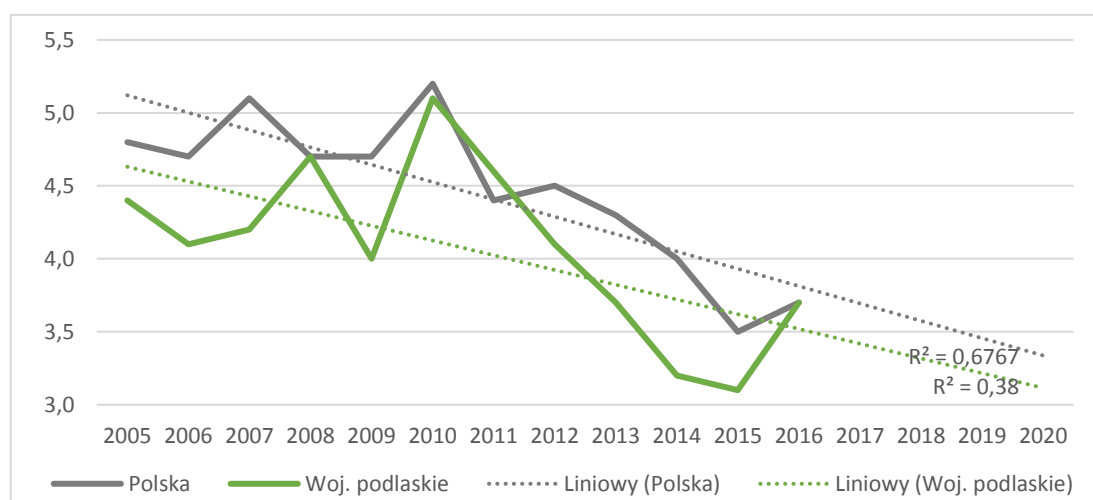

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	%	4,4	4,1	4,2	4,7	4,0	5,1	4,6	4,1	3,7	3,2	3,1	3,7
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt. proc.	-	-0,3	2,4	11,9	-14,9	27,5	-9,8	-10,9	-9,8	-13,5	-3,1	19,4
Wartość dla Polski	%	4,8	4,7	5,1	4,7	4,7	5,2	4,4	4,5	4,3	4,0	3,5	3,7
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	pkt. proc.	-0,4	-0,6	-0,9	0,0	-0,7	-0,1	0,2	-0,4	-0,6	-0,8	-0,4	0,0
Pozycja wśród województw	miejsce	9	9	9	6	11	6	4	7	8	10	6	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 8. Udział osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniach w ogólnej liczbie ludności w tym wieku (przeciętnie w roku) w latach 2005-2016 z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Udział osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniach w ogólnej liczbie ludności w tym wieku w województwie podlaskim w latach 2010-2015 systematycznie spada. Taka sama tendencja utrzymywała się w skali całego kraju. W roku 2016 nastąpiło zwiększenie udziału osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniach w ogólnej liczbie ludności w tym wieku. W roku 2016 zarówno w województwie podlaskim jak i w skali kraju wskaźnik wyniósł 3,7%. Województwo podlaskie analogicznie jak w roku 2015 zajmowało 6 pozycję wśród wszystkich województw.

Wskaźnik udział osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniach w ogólnej liczbie ludności w tym wieku w % nie wykazuje wielu znaczących korelacji z innymi wskaźnikami realizacji celów strategicznych i operacyjnych. W przypadku powyższego wskaźnika przeważają ujemne zależności oraz mają miejsce korelacje z następującymi wskaźnikami: długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci przesyłowych (-0,99), odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer z dostępem do szerokopasmowego Internetu (-0,94), udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie ludności w miastach (-0,82), liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców (-0,82). Powyższe zależności nie wskazują na występowanie powiązań wartości analizowanego wskaźnika z wartościami pozostałych wskaźników realizacji celów strategicznych i operacyjnych Strategii.

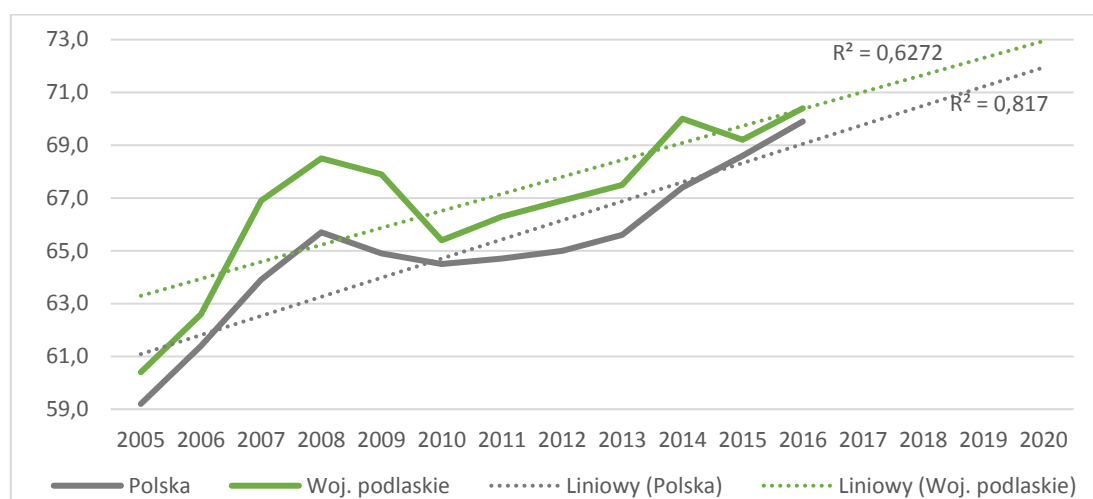
Tabela 11. Wskaźnik zatrudnienia dla osób w wieku 20-64 lata wg BAEL (w IV kwartale) w latach 2005-2016 (w %)

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	%	60,4	62,6	66,9	68,5	67,9	65,4	66,3	66,9	67,5	70,0	69,2	70,4
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt. proc.	-	2,2	6,9	2,4	-0,9	-3,7	1,4	0,9	0,9	3,7	-1,1	1,7
Wartość dla Polski	%	59,2	61,4	63,9	65,7	64,9	64,5	64,7	65,0	65,6	67,4	68,6	69,9
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	pkt. proc.	1,2	1,2	3,0	2,8	3,0	0,9	1,6	1,9	1,9	2,6	0,6	0,5
Pozycja wśród województw	miejsce	4	5	2	2	2	3	3	2	4	2	5	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 9. Wskaźnik zatrudnienia dla osób w wieku 20-64 lata wg BAEL (w IV kwartale) w latach 2005-2016 z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Sytuacja na rynku pracy mierzona jest wskaźnikiem zatrudnienia dla osób w wieku 20-64 lata wg BAEL (w IV kwartale). Wartość wskaźnika w województwie podlaskim w analizowanym okresie, tj. od roku 2005 utrzymuje się powyżej średniej dla całego kraju. Wskaźnik zarówno w odniesieniu do województwa podlaskiego, jak i do całego kraju charakteryzuje się tendencją wzrostową (z niewielkimi wahaniami). W IV kwartale 2016 roku wskaźnik zatrudnienia osób w województwie podlaskim wynosił 70,4. W stosunku do roku 2014 nastąpił niewielki wzrost jego wartości, o 1,7 punktu proc. W latach 2007-2014 województwo podlaskie plasowało się w czołówce województw w kraju pod względem wartości wskaźnika. Od roku 2015 następuje spadek pozycji wśród regionów.

Wskaźnik zatrudnienia dla osób w wieku 20-64 lata wg BAEL (w IV kwartale) również nie wykazuje dużej liczby powiązań ze wskaźnikami realizacji celów strategicznych i operacyjnych. Istotne korelacje mają miejsce z następującymi wskaźnikami: PKB na 1 mieszkańca (0,81), przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym (0,76), pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu (0,95), odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku (0,72), emisja metanu CH₄ (-0,76), liczba podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. ludności (0,77), widzowie w kinach na 1000 ludności (0,79), odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer z dostępem do szerokopasmowego Internetu (0,94), odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu w % (0,89), korzystający z instalacji gazowej (0,74), długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci

Podlaskie

dystrybucyjnych (-0,92) i przesyłowych (-0,79), udział ludności korzystającej z sieci kanalizacji w ogóle ludności w miastach (0,74) i na wsi (0,77), drogi o twardej nawierzchni na 100 km² (0,75), wskaźnik przeciętnego dalszego trwania życia w momencie urodzenia mężczyzn (0,76) i kobiet (0,82), liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców (0,90), liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. mieszkańców (0,74). Powyższe powiązania świadczą o tym, iż poziom zatrudnienia wpływa pozytywnie na sytuację gospodarczą i ekonomiczną ludności.

Cel operacyjny 1.4 Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwojowych

KONTEKST STRATEGICZNY. W Strategii Europa 2020 inwestycje w kapitał społeczny uznane zostały za jeden z kluczowych czynników przyczyniających się do osiągnięcia większej spójności społecznej oraz budowy społeczeństwa opartego na wiedzy. W Strategii wiele uwagi poświęcono roli kapitału społecznego, wyrażającego kompetencje oraz postawy sprzyjające współpracy, komunikacji, kreatywności, otwartości i umiejętności elastycznego wykorzystywania posiadanej wiedzy oraz doświadczenia. Dostrzeżono również konieczność kształtowania w społeczeństwie umiejętności działania w strukturach sieciowych, dbania o zdrowe relacje społeczne, o dobro wspólne i współpracę. Zwrócono również uwagę na konieczność budowania w regionie tzw. „pomostowego” kapitału społecznego, utożsamianego z zaangażowaniem w działania na rzecz innych.

Realizowane działania powinny być ukierunkowane na wzmacnianie obywatelskich i społecznych kompetencji mieszkańców regionu oraz wspieranie dialogu społecznego; kształtowanie sprzyjających kooperacji: tolerancji, otwartości, innowacyjności i kreatywności. Założono również poprawę jakości działania instytucji publicznych, szczególnie w sferze komunikacji z obywatelem. Sprecyzowano również działania ukierunkowane na wzmacnianie znaczenia kultury w rozwoju społeczno-gospodarczym regionu.

Kierunki interwencji:

- a. **promowanie wartości i postaw sprzyjających współpracy i aktywności obywatelskiej oraz wspieranie dialogu społecznego**
- b. **efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego**
- c. **zwiększenie obecności kultury w życiu codziennym poprzez poprawę dostępu do jej dóbr oraz kształtowania nawyków kulturalnych**
- d. **poprawa skuteczności zarządzania regionalnego i lokalnego – sprawna administracyjna**

Miary sukcesu:

1. Liczba podmiotów trzeciego sektora na 1000 ludności
2. Zwiedzający muzea i oddziały muzealne na 1000 ludności
3. Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności
4. Uczestnicy imprez organizacyjnych przez domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice na 1000 mieszkańców
5. Zwiedzający galerie sztuki na 1000 ludności
6. Widzowie w kinach na 1000 ludności
7. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności

Tabela 12. Liczba podmiotów trzeciego sektora* na 10 tys. ludności w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
------------------	-------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

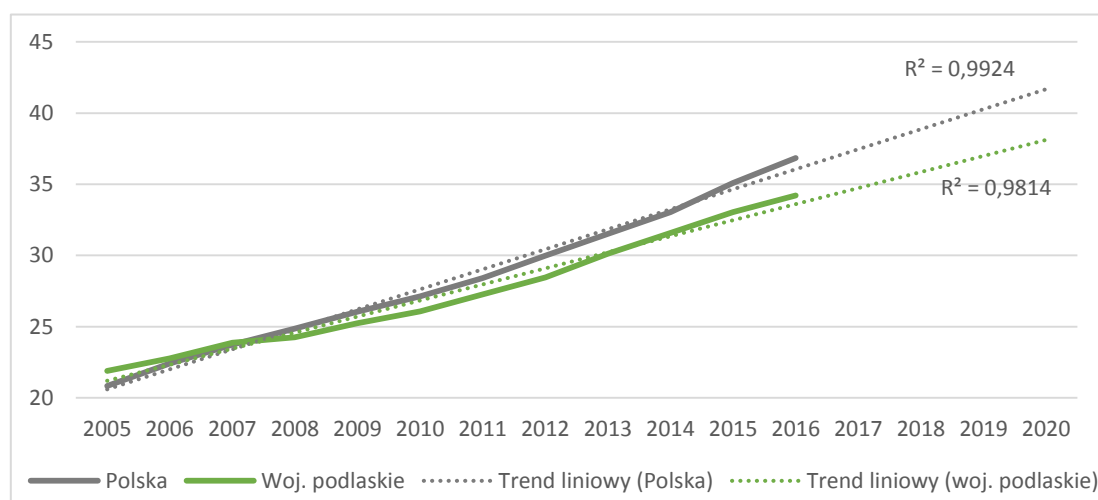
Podlaskie

Wartość dla woj. podlaskiego	szt.	21,9	22,8	23,9	24,2	25,2	26,1	27,3	28,5	30,1	31,6	33,1	34,2
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	4,1	4,8	1,3	4,1	3,6	4,6	4,4	5,6	5,0	4,7	3,3
Wartość dla Polski	szt.	20,8	22,4	23,7	24,8	26,0	27,1	28,4	30,0	31,5	33,1	35,1	36,8
Udział w wartości dla Polski	%	105,3	101,8	100,8	97,6	96,9	96,3	96,1	95,0	95,6	95,5	94,3	92,9
Pozycja wśród województw	miejsce	5	7	9	11	11	13	13	13	12	12	12	14

* fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 10. Liczba podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. ludności w latach 2005-2016 z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Zarówno w odniesieniu do województwa podlaskiego, jak i do całego kraju zaobserwować można stabilny, wzrostowy trend liczby podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. ludności. Do roku 2007 wartość wskaźnika w województwie podlaskim była wyższa od średniej wartości dla kraju. W roku 2016 wśród wszystkich województw, województwo podlaskie znajdowało się na 14 pozycji. Pomędzy poszczególnymi województwami nie występują znaczące różnice. Województwo mazowieckie posiada najwyższą wartość wskaźnika – 45,7, natomiast województwem o najniższej liczbie podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. ludności na poziomie 27,5 jest województwo śląskie.

Na podstawie analizy korelacji można stwierdzić, iż aktywność instytucji trzeciego sektora jest istotnym elementem funkcjonowania podlaskiej gospodarki. Wskaźnik liczba podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. ludności jest silnie związany ze wskaźnikami rozwoju gospodarczego oraz społecznego regionu. Korelacja ze wskaźnikami rozwoju gospodarczego oraz powiązań międzynarodowych dostrzegalna jest na przykładzie powiązań z następującymi wskaźnikami: PKB na 1 mieszkańca (0,96), liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (0,98), podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w sektorze prywatnym (0,94), przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym (0,93), wartość eksportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (0,94), udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem (0,92), pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu (0,84).

Powyższe korelacje wskazują na silną zależność występującą pomiędzy kapitałem społecznym a rozwojem regionalnym.

Wskaźnik liczba podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. ludności jest również silnie skorelowana ze wskaźnikami opisującymi innowacyjność oraz wykorzystanie nowoczesnych technologii, tj. nakłady na działalność badawczo-rozwojową – relacja do PKB (0,84), liczba uzyskanych patentów (0,89), odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu w % (0,99), Odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer z dostępem do szerokopasmowego Internetu (0,91), Powyższe zależności potwierdzają znaczenie kapitału społecznego dla rozwoju innowacyjności i unowocześniania gospodarki.

Istotne są również korelacje ze wskaźnikami z zakresu ekologii i ochrony środowiska, takimi jak: udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych (0,95), udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (0,91), udział energii OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie (0,98), udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności w miastach (0,77) i na wsi (0,95), odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku (0,93), emisja metanu CH₄ (-0,80). Powyższe zależności wynikają ze związków występujących pomiędzy kapitałem społecznym a zrównoważonym rozwojem.

Silne skorelowanie z pozostałymi wskaźnikami: drogi o twardej nawierzchni na 100 km² (0,98), widzowie w kinach na 1000 ludności (0,90), udział ludności korzystającej z sieci kanalizacji w ogóle ludności w miastach (0,99) i na wsi (0,98), wskaźnik przeciętnego dalszego trwania życia w momencie urodzenia mężczyzn (0,96) i kobiet (0,95), liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców (0,97), liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. mieszkańców (0,86) można uznać za przypadkowe, wynikające z faktu, iż wszystkie wymienione wskaźniki charakteryzują się trendem wzrostowym.

Tabela 13. Uczestnictwo w kulturze mieszkańców województwa podlaskiego w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Zwiedzający muzea i oddziały na 1000 ludności	os.	349,9	332,2	410,5	361,9	301,9	292,4	341,7	321,8	350,4	396,2	461,5	453,6
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	-5,1	23,6	-11,8	-16,6	-3,1	16,9	-5,8	8,9	13,1	16,5	-1,7
Wartość dla Polski	os.	484,5	477,1	536,2	543,5	541,2	576,6	646,6	693,2	754,5	795,5	865,6	938,8
Udział w wartości dla Polski	%	72,2	69,6	76,6	66,6	55,8	50,7	52,8	46,4	46,4	49,8	53,3	48,3
Pozycja wśród województw	miejsce	8	9	7	9	11	11	11	11	11	10	10	10
Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności	os.	280,8	297,6	331,0	338,0	335,8	308,7	273,7	218,4	278,1	251,8	265,7	196,0
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	6,0	11,2	2,1	-0,7	-8,1	-11,3	-20,2	27,3	-9,5	5,5	-26,2
Wartość dla Polski	os.	251,8	251,8	258,3	304,2	301,4	299,2	283,9	277,2	297,6	318,6	312,9	380,0
Udział w wartości dla Polski	%	111,5	118,2	128,1	111,1	111,4	103,2	96,4	78,8	93,4	79,0	84,9	51,6
Pozycja wśród województw	miejsce	5	2	2	5	5	6	6	10	6	10	9	13

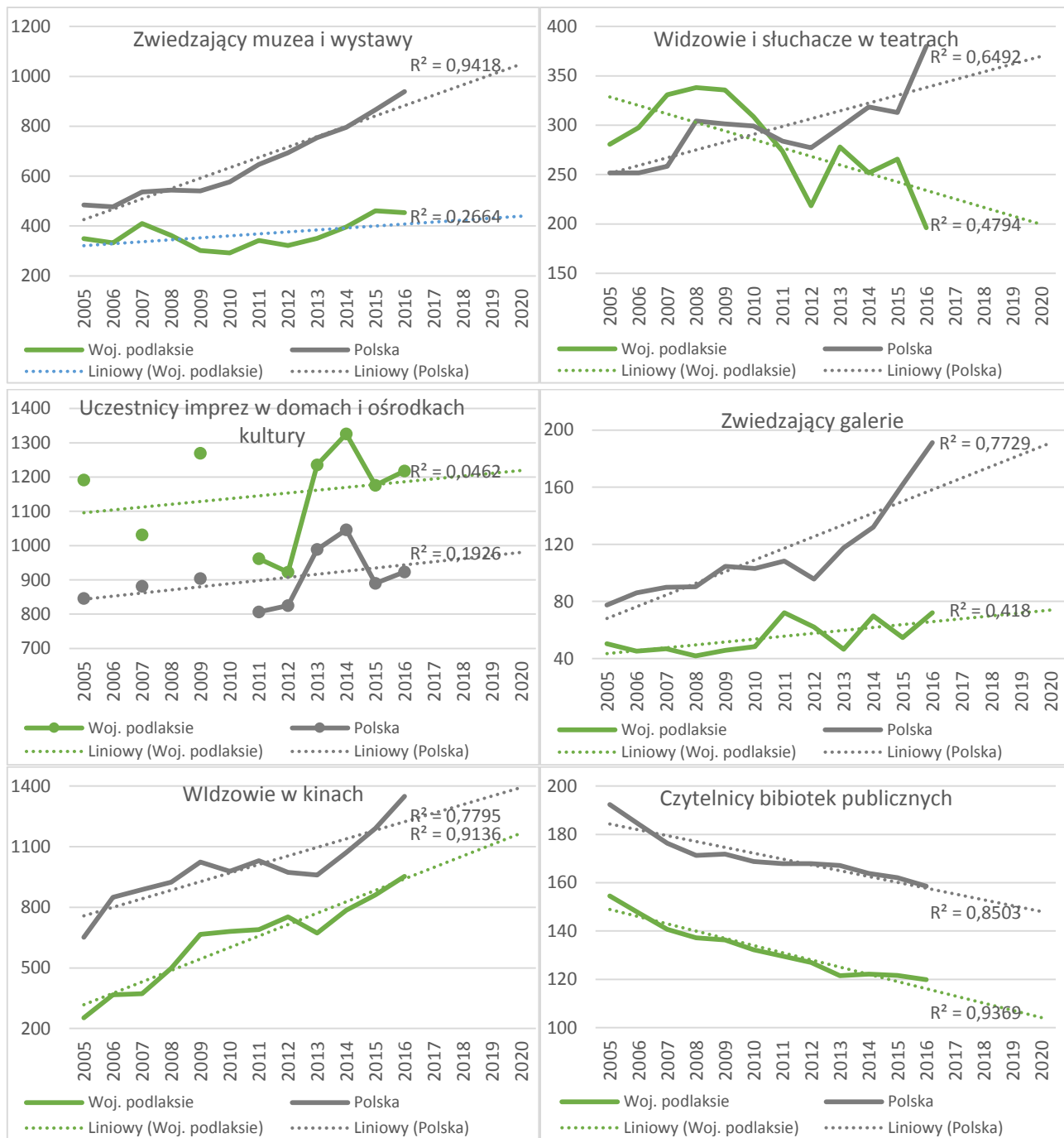

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) organizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice na 1000 ludności	os.	1 191,6	b.d.	1 031,6	b.d.	1 269,5	b.d.	961,7	922,5	1 235,6	1 326,1	1 175,7	1 217,7
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	b.d.	-13,4	b.d.	23,1	b.d.	-24,2	-4,1	33,9	7,3	-11,3	3,6
Wartość dla Polski	os.	846,1	b.d.	881,6	b.d.	904,0	b.d.	806,3	824,9	989,0	1 045,8	890,1	923,4
Udział w wartości dla Polski	%	140,8	b.d.	117,0	b.d.	140,4	b.d.	119,3	111,8	124,9	126,8	132,1	131,9
Pozycja wśród województw	miejsce	4	b.d.	1	b.d.	5	b.d.	1	6	8	3	4	2
Zwiedzający galerie sztuki na 1000 ludności	os.	50,4	45,1	46,8	41,9	45,7	48,4	72,1	62,0	46,4	69,9	54,7	72,1
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	-10,5	3,8	-10,5	9,1	5,9	49,0	-14,0	-25,2	50,6	-21,7	31,8
Wartość dla Polski	os.	77,5	86,0	89,9	90,3	104,5	103,0	108,3	95,6	117,6	132,1	161,8	191,3
Udział w wartości dla Polski	%	65,0	52,4	52,1	46,4	43,7	47,0	66,6	64,9	39,5	52,9	33,8	37,7
Pozycja wśród województw	miejsce	9	12	10	12	12	13	10	10	13	9	12	11
Widzowie w kinach na 1000 ludności	os.	253,0	367,0	372,0	498,0	666,0	680,0	690,0	752,0	673,0	786,0	861,7	953,0
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	45,1	1,4	33,9	33,7	2,1	1,5	9,0	-10,5	16,8	9,6	10,6
Wartość dla Polski	os.	652,0	849,0	887,0	924,0	1 024,0	978,0	1 030,0	973,0	960,0	1 071,0	1 191,0	1 349,0
Udział w wartości dla Polski	%	38,8	43,2	41,9	53,9	65,0	69,5	67,0	77,3	70,1	73,4	72,4	70,6
Pozycja wśród województw	miejsce	13	15	15	12	11	11	12	11	11	11	11	11
Czytelnicy bibliotek publicznych (łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi) na 1000 ludności	os.	154,5	147,5	140,7	137,2	136,3	132,2	129,6	127,0	121,5	122,2	121,6	119,8
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	-4,5	-4,6	-2,5	-0,7	-3,0	-2,0	-2,0	-4,3	0,6	-0,5	-1,5
Wartość dla Polski	os.	192,3	184,2	176,3	171,3	171,8	168,8	167,9	167,9	167,1	163,8	162,1	158,6
Udział w wartości dla Polski	%	80,3	80,1	79,8	80,1	79,3	78,3	77,2	75,6	72,7	74,6	75,0	75,5
Pozycja wśród województw	miejsce	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 11. Uczestnictwo w kulturze mieszkańców województwa podlaskiego w latach 2005-2016 z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wskaźniki dotyczące uczestnictwa w kulturze mieszkańców województwa podlaskiego (oprócz wskaźnika widzowie w kinach na 1000 mieszkańców) utrzymują się na względnie stabilnym poziomie. Ulegają one jedynie nieznaczącym wahaniom. Wyjątek stanowi tu wskaźnik liczba widzów w kinach na 1000 ludności oraz liczba czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności. W przypadku pierwszego wskaźnika, od roku 2007 zaobserwować można tendencję wzrostową. Natomiast w odniesieniu do liczby czytelników w bibliotekach publicznych zauważalny jest systematyczny spadek. Dodatkowo w województwie podlaskim występuje najniższy poziom tego wskaźnika czytelnictwa na tle pozostałych województw. Od roku 2013 zauważyć można

także, iż wzrasta Liczba zwiedzających muzea i oddziały muzealne oraz galerie sztuki na 1000 mieszkańców. Analizując wskaźnik Uczestnicy imprez organizowanych przez domy, ośrodki kultury i świetlice na 1000 ludności można zauważyć, iż w analizowanym okresie województwo podlaskie zajmuje wysokie drugie miejsce wśród innych województw, lokatę. W roku 2016 województwo podlaskie wyprzedzało jedynie województwo małopolskie.

Wskaźniki związane z usługami instytucji kultury (z wyłączeniem wskaźnika widzowie w kinach na 1000 ludności) wykazują słabe skorelowanie z innymi wskaźnikami realizacji celów strategicznych i operacyjnych. Przyczyną tego są coroczne fluktuacje wskaźników oraz ich nieregularne trendy. Nie można jednak jednoznacznie stwierdzić, iż pomiędzy poziomem korzystania z dóbr kultury a zmianami społeczno-gospodarczymi nie występują znaczące powiązania. Wyjątek stanowi wskaźnik widzowie w kinach na 1000 ludności, który jest silnie skorelowany z wieloma innymi wskaźnikami. Zależności z następującymi wskaźnikami: wartość dodana brutto na 1 pracującego w tys. zł (0,93), produkt krajowy brutto na jednego mieszkańca (0,96), przeciętny miesięczny dochód brutto na jedną osobę w gospodarstwie domowym (0,96), odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu w % (0,84), współczynnik aktywności zawodowej (w IV kwartale) osób w wieku 55 i więcej lat (0,84), wartość eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca (0,81), pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu (0,80), wskaźnik zatrudnienia dla osób w wieku 20-64 lata wg BAEL (w IV kwartale) (0,79); wskazują, na wpływ na liczbę widzów w kinach poziomu rozwoju gospodarczego regionu, decydującego o warunkach zatrudnienia oraz dochodach ludności.

Cel operacyjny 1.5 Efektywne korzystanie z zasobów naturalnych

KONTEKST STRATEGICZNY. Efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych regionu przez podlaskie przedsiębiorstwa powinno skutkować obniżeniem kosztów ich działalności, a co za tym idzie zwiększeniem ich konkurencyjności. Największy potencjał w tym zakresie daje realizacja przedsięwzięć ograniczających energo- i materiałochłonność działalności.

Na zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych wpływają ekoinnowacje, wdrażane również w sektorach tradycyjnych, takich jak: przemysł tekstylny, drzewny czy produkcja żywności. Przewidywane są realizacje przedsięwzięć związanych z zieloną gospodarką, w tym na terenach wiejskich, tak zwanych *business & biodiversity*, rozwój technologii ICT. Poza innowacjami technologicznymi uwzględnia się również zorientowanie na innowacje pozatechnologiczne, takie jak organizacyjne (zielone zamówienia publiczne, certyfikacja), czy nowe modele biznesowe (*leasing, Product Service System*). Charakter uzupełniający posiadają działania w zakresie dostosowania istniejących instalacji do wymogów najlepszych dostępnych technik (*best available technology – BAT*), wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego oraz uzyskania certyfikowanych ekoznaków.

Efektywnemu korzystaniu z zasobów naturalnych powinno również sprzyjać podniesienie efektywności energetycznej i wzrost użycia OZE poprzez wdrażanie programów oszczędnego gospodarowania energią (w tym poprzez działania termomodernizacyjne), zarówno w przedsiębiorstwach jak i sektorze mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej. Skutkiem tych działań powinno być mniejsze zużycie energii, surowców i materiałów w przeliczeniu na jednostkę produktu lub usługi oraz redukcja kosztów utrzymania budynków.

Kierunki interwencji:

- promowanie postaw i działań sprzyjających efektywności wykorzystania zasobów naturalnych
- ograniczenie energo- i materiałochłonności
- produkcja energii z odnawialnych źródeł

Miary sukcesu:

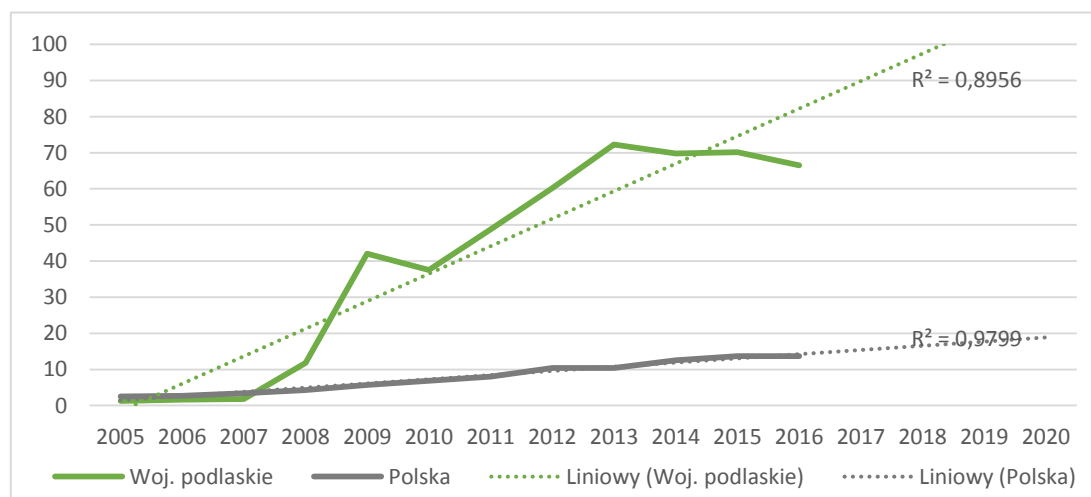
- Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w %
- Udział energii OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie
- Emisja metanu CH₄

Tabela 14. Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w latach 2005-2016 (w %)

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	%	1,3	1,6	1,8	11,8	42,0	37,5	48,8	60,2	72,3	69,8	70,1	66,5
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt. proc.	-	0,3	0,2	10,0	30,2	-4,5	11,3	11,4	12,1	-2,5	0,3	-3,6
Wartość dla Polski	%	2,5	2,7	3,4	4,3	5,7	6,9	8,0	10,4	10,4	12,5	13,7	13,7
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	pkt. proc.	-1,2	-1,1	-1,6	7,5	36,3	30,6	40,8	49,8	61,9	57,3	56,4	52,8
Pozycja wśród województw	miejsce	11	10	11	4	2	3	3	2	2	2	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 12. Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w latach 2005-2016 z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W zakresie ochrony środowiska województwo podlaskie wykazuje korzystne statystyki. Wskaźnik udziału energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem do roku 2013 charakteryzował się tendencją wzrostową. W kolejnych latach zauważalny jest niewielki spadek wartości wskaźnika. Nagły wzrost udziału energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem, który nastąpił po 2008 roku pozwolił na poprawę pozycji regionu na tle pozostałych województw. W roku 2016 województwo podlaskie uplasowało się jedynie za województwem warmińsko-mazurskim, w którym od kilka lat energia ze źródeł odnawialnych stanowi

największy udział w produkcji energii elektrycznej ogółem. Warto również zauważyć, iż w skali kraju, wartość tego wskaźnika również ulega systematycznemu, jednak mniej dynamicznemu wzrostowi. Analiza dotychczasowego trendu w województwie podlaskim sugerować może dalszy wzrost udziału produkcji energii z odnawialnych źródeł energii. Jednak analiza wahań, którym poddany był wskaźnik każe nałożyć korektę na prognozę. Wydaje się, że iż wartość wskaźnika będzie się utrzymywała na poziomie oscylującym wokół 70%.

Analiza korelacji wskaźników związanych z ochroną środowiska z innymi wskaźnikami realizacji celów strategicznych i operacyjnych Strategii pokazuje występowanie istotnych powiązań pomiędzy poziomem dbania o środowisko naturalne, a rozwojem społeczno-gospodarczym regionu oraz poziomem innowacyjności. Do wskaźników gospodarczych, z którymi występują silne korelacje wskaźnika udziału energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem należą: PKB na 1 mieszkańca (0,95), wartość dodana brutto na 1 pracującego (0,98), liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (0,87), przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym (0,94), wartość eksport w przeliczeniu na 1 mieszkańca (0,89), udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem (0,88), pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu (0,73), nakłady na działalność badawczo-rozwojową – relacja do PKB (0,80). Powyższe zależności świadczą o tym, iż rozwój gospodarczy województwa podlaskiego nie stoi na przeszkodzie ochronie środowiska. Z drugiej strony to dbałość o środowisko może stymulować rozwój regionu.

Analizowany wskaźnik wykazuje również powiązania z innymi wskaźnikami z zakresu ekologii i ochrony środowiska, racjonalnym gospodarowaniem zasobami i rozwojem infrastruktury sieciowej. Są nimi: udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych (0,95), udział energii OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie (0,95), udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności na wsi (0,85), odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku (0,74), emisja metanu CH₄ (-0,90).

Tabela 15. Udział energii OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	%	0,3	0,3	0,4	2,3	8,4	8,8	14,5	15,5	21,7	23,2	29,9	27,5
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt. proc.	-	0,0	0,1	1,9	6,1	0,4	5,7	1,0	6,2	1,5	6,7	-2,4
Wartość dla Polski	%	2,9	3,1	3,9	4,6	6,3	7,5	8,9	11,4	11,4	13,1	14,7	14,3
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	pkt. proc.	-2,6	-2,8	-3,5	-2,3	2,1	1,3	5,6	4,1	10,3	10,1	15,2	13,2
Pozycja wśród województw	miejsce	15	15	15	12	5	5	4	5	4	4	4	4

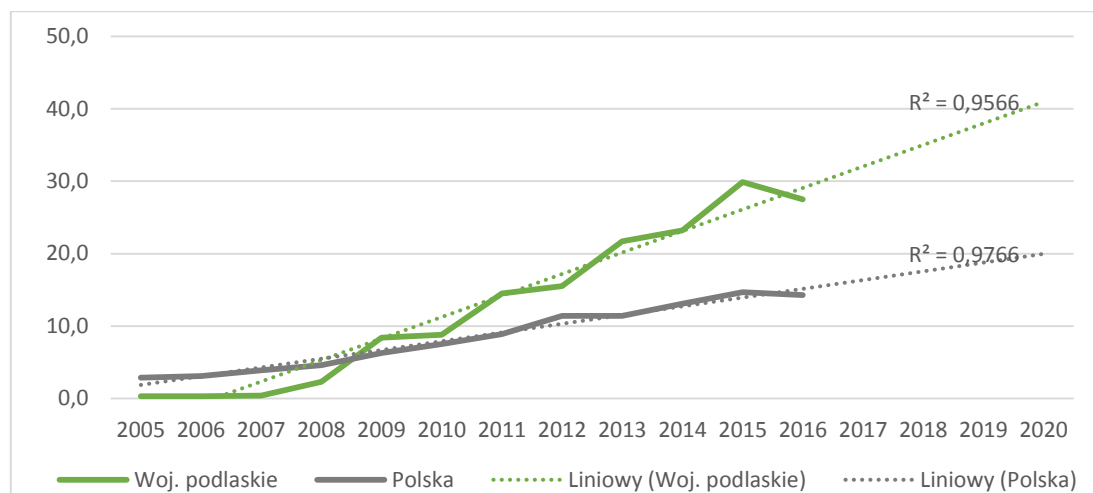
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 13. Udział energii OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie w latach 2005-2016 z trendem do roku 2020

Podlaskie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Województwo podlaskie charakteryzuje się również znaczącym udziałem energii z odnawialnych źródeł energii wyprodukowanej w regionie w stosunku do zużycia energii w województwie. Zarówno w województwie podlaskim jak i w Polsce wskaźnik charakteryzuje się tendencją wzrostową z występującymi niewielkimi wahaniami. Do 2008 roku występowały ujemne różnice w stosunku do średniej wartości dla kraju. W kolejnych latach, wartość wskaźnika w regionie przekroczyła średnia krajową. W roku 2016 województwo podlaskie sklasyfikowane zostało na 4 pozycji wśród wszystkich województw (za województwami: kujawsko-pomorskim, świętokrzyskim oraz zachodniopomorskim) pod względem wartości wskaźnika.

Wskaźnik udziału energii OZE wyprodukowanej w województwie podlaskim jest silnie skorelowany w szczególności ze wskaźnikami z zakresu rozwoju gospodarczego, umiędzynarodowienia gospodarki oraz innowacyjności, do których należą: PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca (0,95), liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (0,96), wartość dodana brutto na 1 pracującego (0,95), przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwach domowych (0,92), wartość eksportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (0,94), udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem (0,93), pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu (0,77), nakłady na działalność badawczo-rozwojową – relacja do PKB (0,89). Powyższe zależności dowodzą, że rozwój gospodarczy nie jest sprzeczny z dbaniem o środowisko naturalne.

Analizowany wskaźnik jest także powiązany z innymi wskaźnikami odnoszącymi się do ochrony środowiska naturalnego oraz ekologii i infrastruktury sieciowej, należą do nich: udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych (0,96), udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (0,95), udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności w miastach (0,76) i na wsi (0,92) oraz odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku (0,90), emisja metanu CH₄ (-0,78), odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer z dostępem do szerokopasmowego Internetu (0,92), odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu (0,95), korzystający z instalacji gazowej w ogóle ludności (0,96), długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych (0,84), udział ludności korzystającej z sieci kanalizacji w ogóle ludności w miastach (0,99) i na wsi (0,95), drogi o twardej nawierzchni na 100 km² (0,98).

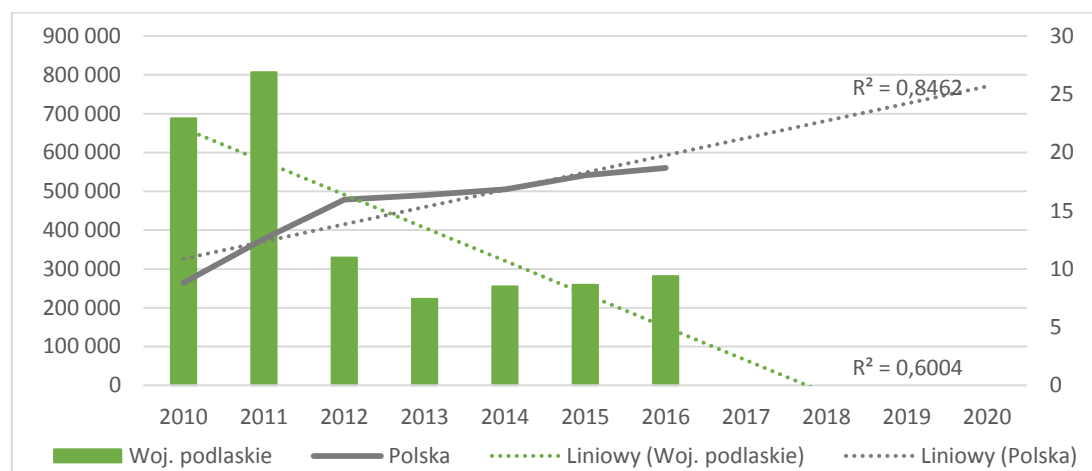
Ponadto występują także przypadkowe powiązania ze wskaźnikami z zakresu ochrony zdrowia, do których należą: wskaźnik przeciętnego dalszego trwania życia w momencie urodzenia mężczyzn (0,95) i kobiet (0,93), liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców (0,92), liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. mieszkańców (0,86) oraz wskaźnik umieralności niemowląt w województwie podlaskim (-0,76).

Tabela 16. Emisja metanu CH₄ w latach 2010-2016 (w tonach)

Wyszczególnienie	Miara	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	t/rok	22,9	26,9	11,0	7,4	8,5	8,6	9,4
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%		17,2%	-59,2%	-32,3%	14,5%	1,5%	8,9%
Wartość dla Polski	t/rok	263 771,5	376 897,9	478 771,3	490 198,4	505 132,8	541 032,3	560 274,2
Udział w średniej wartości dla Polski	%	0,01%	0,01%	0,002%	0,002%	0,002%	0,002%	0,002%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Energią (KOBiZE).

Wykres 14. Emisja metanu CH₄ w latach 2010-2016 z trendem do roku 2020 (w tonach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Energią (KOBiZE).

Wskaźnik emisji metanu CH₄ w województwie podlaskim od 2013 wykazuje niewielką tendencję wzrostową. W 2016 emisja metanu w województwie podlaskim stanowiła jedynie 0,002% emisji w skali całego kraju (ponad 560 tys. ton). Analiza danych odnoszących się do całego kraju pozwala zakładać wzrost wskaźnika w przyszłości, gdyż od roku 2010 wartość emisji metanu w odniesieniu do całego kraju systematycznie rośnie. W roku 2016 roku w porównaniu do roku 2015 odnotowano wzrost wartości wskaźnika zarówno w odniesieniu do województwa podlaskiego jak i do całego kraju.

W przypadku analizy korelacji wskaźników realizacji celów strategicznych i operacyjnych ze wskaźnikiem emisji metanu CH₄ istotne jest, że odwrotnie jak w przypadku większości innych wskaźników, pożądanym kierunkiem zmian jest spadek wartości. Dlatego współczynniki korelacji tego wskaźnika z innymi wskaźnikami (dla których pożądaną tendencją zmian jest wzrost) będą przyjmowały wartości ujemne.

Pozytywne powiązanie wskaźnika Emisja metanu CH₄ ze wskaźnikami rozwoju gospodarczego, umiędzynarodowienia gospodarki oraz innowacyjności można zaobserwować na podstawie korelacji z następującymi wskaźnikami: PKB na 1 mieszkańca (-0,78), liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (-0,88), wartość dodana brutto na 1 pracującego (-0,86), wartość

eksportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (-0,92), udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem (-0,93), pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu (-0,89), udział nakładów na działalność B+R ponoszonych przez podmioty gospodarcze w nakładach na działalność B+R ogółem (-0,85), liczba uzyskanych patentów (-0,76).

Wskaźnik emisja metanu CH₄ wykazuje także silną korelację z innymi wskaźnikami związanymi z ochroną środowiska, racjonalnym gospodarowaniem odpadami i infrastrukturą sanitarną: udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych (-0,87), udział energii OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie (-0,78), udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (-0,90), udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności w miastach (-0,92) i na wsi (-0,91).

Cel operacyjny 1.6 Nowoczesna infrastruktura sieciowa

KONTEKST STRATEGICZNY. Powszechna dostępność do szerokopasmowego Internetu powinna stać się standardem cywilizacyjnym, gdyż warunkuje rozwój społeczeństwa informacyjnego, upowszechnienie korzystania z usług świadczonych drogą elektroniczną, a także poprawę konkurencyjności podmiotów gospodarczych. W Strategii sformułowano działania ukierunkowane na inwestycje w infrastrukturę telekomunikacyjną, które wpływają na podniesienie atrakcyjności regionu z punktu widzenia przedsiębiorców i mieszkańców. W Strategii założono więc rozbudowę i modernizację infrastruktury energetycznej sieci przesyłowej i dystrybucyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem energetyki opartej na energii odnawialnej (np. poprzez budowę sieci umożliwiającej dystrybucję energii ciepłej). A także określono działania dotyczące rozwoju inteligentnych systemów przesyłowych i dystrybucji energii elektrycznej oraz sieci gazowniczej w regionie.

Kierunki interwencji:

- a. **rozbudowa infrastruktury telekomunikacyjnej**
- b. **przebudowa systemu energetycznego**
- c. **wspieranie rozwoju infrastruktury gazowej**

Miary sukcesu:

1. Wskaźnik świadczenia usług e-administracji
2. Odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer z dostępem do szerokopasmowego Internetu
3. Odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu
4. Korzystający z instalacji gazowej w ogóle ludności
5. Długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych
6. Długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci przesyłowych

Tabela 17. Wskaźnik świadczenia i rozwijania usług e-administracji w latach 2008-2017 (odsetek osób korzystających z Internetu w kontaktach z e-administracją publiczną w %)

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Miara</i>	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Wartość dla woj. podlaskiego	%	14,4	15,0	25,2	23,5	37,8	19,3	22,4	27,0	27,9	24,7
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt. proc.		0,6	10,2	-1,7	14,3	-18,5	3,1	4,6	0,9	-3,2

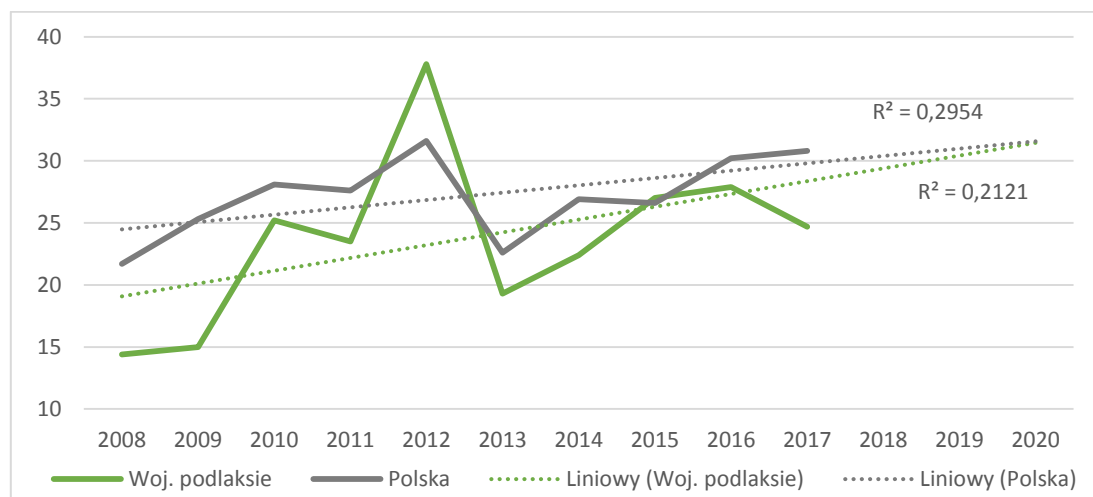

Podlaskie

Wartość dla Polski	%	21,7	25,3	28,1	27,6	31,6	22,6	26,9	26,6	30,2	30,8
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	pkt. proc.	-7,3	-10,3	-2,9	-4,1	6,2	-3,3	-4,5	0,4	-2,3	-6,1
Pozycja wśród województw	miejsce	15	16	11	11	2	10	14	4	7	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 15. Wskaźnik świadczenia i rozwijania usług e-administracji w latach 2008-2017 (odsetek osób korzystających z Internetu w kontaktach z e-administracją publiczną w %) z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W województwie podlaskim, w roku 2017, z Internetu w kontaktach z administracją publiczną korzystało 24,7% obywateli. W Polsce zaś wskaźnik ten wynosił 30,8%. Spadek wskaźnika w stosunku do roku poprzedniego o 3,2 pkt. proc. negatywnie wpłynął na pozycję zajmowaną przez województwo na tle pozostałych (16 pozycja). Na podstawie dotychczasowych danych, można wnioskować o prawdopodobnym zaniku w najbliższych latach dysproporcji w odniesieniu do analizowanego wskaźnika w województwie podlaskim i w Polsce. Należy mieć na uwadze, że w tym przypadku prawdopodobieństwo przebiegu linii trendu w prognozowany sposób obarczone jest dużym poziomem ryzyka ze względu na małą liczbę obserwacji mieszczących się w granicach odchylenia standardowego.

Wskaźnik odsetka osób korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną nie wykazuje żadnych znaczących korelacji ze wskaźnikami realizacji celów strategicznych i operacyjnych zawartych w Strategii.

Tabela 18. Odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer osobisty z dostępem do Internetu szerokopasmowego w latach 2011-2016 (w %)

Wyszczególnienie	Miara	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	%	46,5	48,8	52,1	58,6	58,9	57,0
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt. proc.		2,3	3,3	6,5	0,3	-1,9
Wartość dla Polski	%	48,2	52,4	55,4	58,9	60,9	56,1

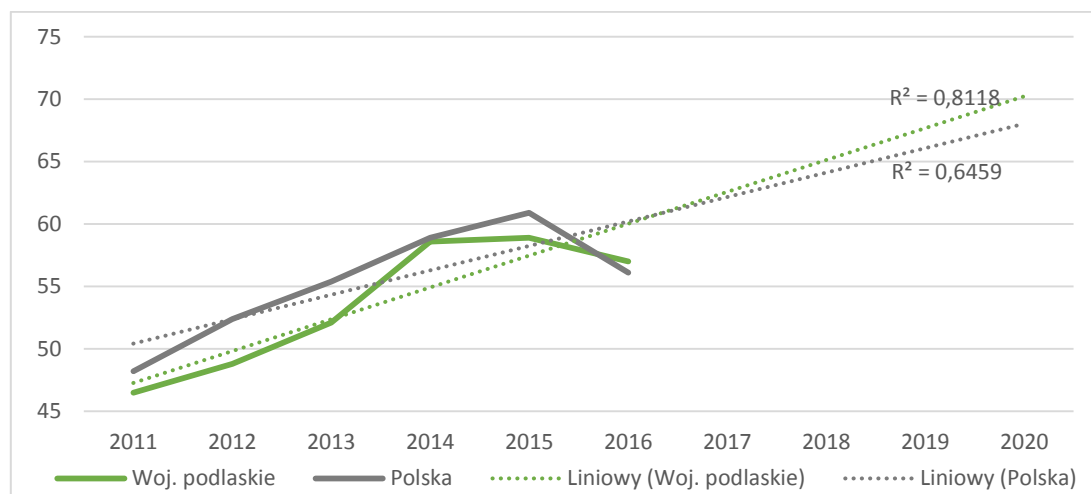

Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski
Pozycja wśród województw

pkt. proc.	-1,7	-3,6	-3,3	-0,3	-2,0	0,9
miejsce	8	11	13	10	10	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 16. Odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer osobisty z dostępem do Internetu szerokopasmowego w latach 2011-2016 (w %) z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Zarówno w województwie podlaskim, jak i w skali całego kraju odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer osobisty z dostępem do Internetu szerokopasmowego do roku 2015 rósł. W 2016 wartość analizowanego wskaźnika w województwie podlaskim spadła o 1,9 pkt. proc. do poziomu 57%. W skali całego kraju spadek wyniósł 4,8 pkt. proc. Województwo podlaskie plasuje się na dziewiątym miejscu w rankingu województw, pod względem wartości wskaźnika. Obserwowana sytuacja wiąże się z niewielkimi różnicami w wartościach wskaźnika pomiędzy wszystkimi regionami. Województwem o najwyższym odsetku gospodarstw domowych wyposażonych w komputer osobisty z dostępem do szerokopasmowego Internetu jest województwo podkarpackie (74,7%), najniższym – województwo świętokrzyskie (43,3).

Na skutek rozwoju i bogacenia się regionu coraz więcej osób i instytucji decyduje się na korzystanie z szybkiego Internetu. Komputeryzacja przedsiębiorstw przyczynia się do wzrostu gospodarczego oraz zwiększenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw. Świadczą o tym wysokie wartości współczynnika korelacji analizowanego wskaźnika ze wskaźnikami z obszaru rozwoju gospodarczego oraz innowacyjności: PKB na 1 mieszkańca w cenach bieżących (0,89), liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (0,90), liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (0,94), wartość dodana brutto na 1 pracującego (0,94), wartość eksportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (0,77), udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem (0,96), pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu (0,96), nakłady na działalność badawczo-rozwojową – relacja do PKB (0,76), udział nakładów na działalność B+R ponoszonych przez podmioty gospodarcze w nakładach na działalność B+R ogółem (0,74).

Analizowany wskaźnik jest również silnie związany ze wskaźnikami dotyczącymi ochrony środowiska, racjonalnego gospodarowania zasobami i rozwoju infrastruktury, do których należą: udział powierzchni ekologicznych posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych (0,94), udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (0,78), udział energii OZE wyprodukowanej

w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie (0,92), emisja metanu CH₄ (-0,72) udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności w miastach (0,88) i na wsi (0,93), odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku (0,90), odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu (0,86), korzystający z instalacji gazowej w ogóle ludności (0,83), długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci przesyłowych (0,99), udział ludności korzystającej z sieci kanalizacji w ogóle ludności w miastach (0,96) i na wsi (0,93), drogi o twardej nawierzchni na 100 km² (0,88). Na podstawie powyższych zależności można stwierdzić, iż na skutek rozprzestrzeniającego się dostępu do Internetu rośnie świadomość związana ze środowiskiem naturalnym. Należy również zauważyć, iż nowoczesny sprzęt światłowodowy wykorzystywany do budowy szerokopasmowych łączy internetowych wpływa w pozytywny sposób na środowisko.

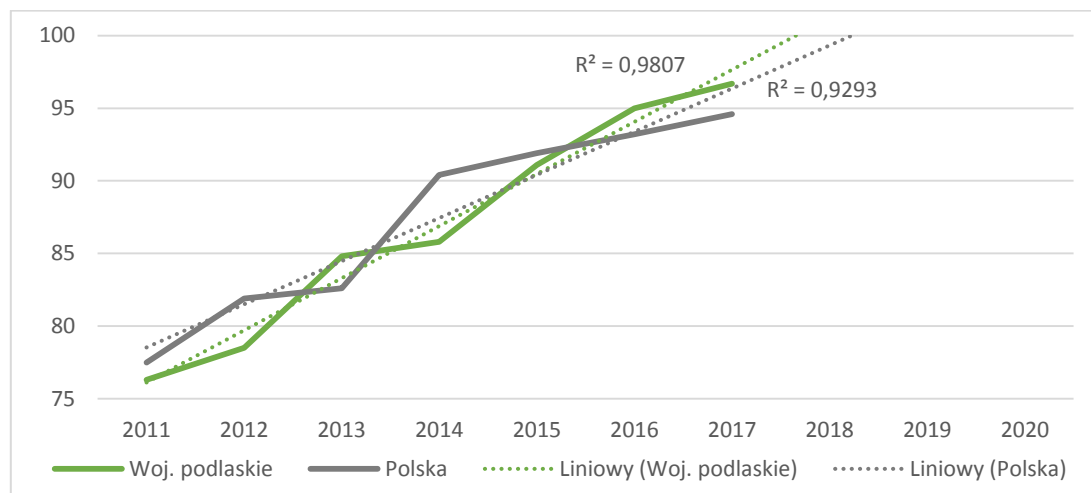
Korelacja z niektórymi wskaźnikami, do których należą: liczba podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. ludności (0,91), zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności (0,86), uczestnicy imprez (w ciągu roku) organizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 1000 ludności (0,75), widzowie w kinach na 1000 ludności (0,70) wskazuje, iż korzystanie z Internetu może przyczyniać się do rozwoju kapitału społecznego.

Tabela 19. Odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu w latach 2011-2016 (w %)

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Miara</i>	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Wartość dla woj. podlaskiego</i>	%	76,3	78,5	84,8	85,8	91,1	95,0	96,7
<i>Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim</i>	pkt. proc.		2,2	6,3	1,0	5,3	3,9	1,7
<i>Wartość dla Polski</i>	%	77,5	81,9	82,6	90,4	91,9	93,2	94,6
<i>Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski</i>	pkt. proc.	-1,2	-3,4	2,2	-4,6	-0,8	1,8	2,1
<i>Pozycja wśród województw</i>	miejsce	9	12	3	15	9	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 17. Odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu w latach 2011-2016 (w %) z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Odsetek przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu szerokopasmowego zarówno w odniesieniu do województwa podlaskiego, jak i całego kraju, systematycznie się zwiększa. W roku 2017 wartość wskaźnika w województwie podlaskim kształtowała się na poziomie 96,7% i przekraczała średnią dla całego kraju o 2,1 pkt. proc. Od 2016 województwo podlaskie zajmuje pierwsze miejsce pod względem wartości analizowanego wskaźnika. Poziom wskaźnika dla województwa podlaskiego corocznie osiąga wartości zbliżone do wskaźnika odnoszącego się do całego kraju, przy czym od 2014 roku zauważalne jest zwiększanie się dysproporcji pomiędzy wartością wskaźnika w regionie i w kraju.

Wskaźnik odsetka podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu charakteryzuje się podobną strukturą korelacji jak poprzednio analizowany wskaźnik. Oczywista wydaje się być zależność pomiędzy odsetkiem podmiotów gospodarczych, które w swojej działalności wykorzystują dostęp do szerokopasmowego Internetu a rozwojem gospodarczym regionu, umiędzynarodowieniem oraz innowacyjnością. Czemu dowodem jest korelacja z następującymi wskaźnikami: PKB na 1 mieszkańca (0,99), liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców (0,96), wartość dodana brutto na 1 pracującego (0,83), przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym (0,76), wartość eksportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (0,81), udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem (0,83), pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu (0,91), udział nakładów na działalność B+R ponoszonych przez podmioty gospodarcze w nakładach na działalność B+R ogółem (0,81)

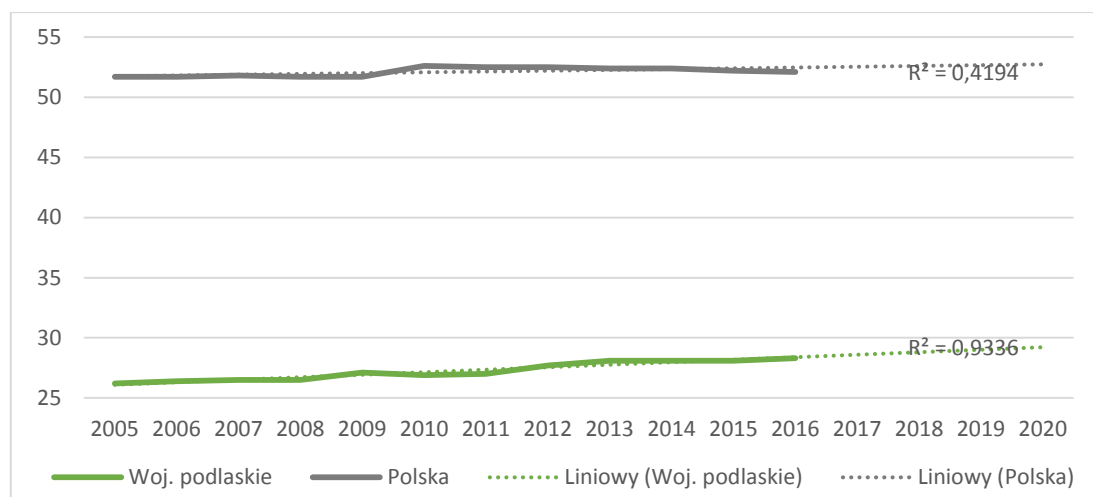
Znaczący poziom korelacji występuje również w przypadku wskaźników dotyczących ochrony środowiska oraz rozwoju społecznego: udział ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych (0,77), udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (0,70), udział energii OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie (0,95), udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności w miastach (0,88) i na wsi (0,94), odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku (0,93), liczba podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. ludności (0,99), zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności (0,92), widzowie w kinach na 1000 ludności (0,84), liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności.

Tabela 20. Korzystający z instalacji gazowej w ogóle ludności w latach 2005-2016 (w %)

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	%	26,2	26,4	26,5	26,5	27,1	26,9	27,0	27,7	28,1	28,1	28,1	28,3
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt. proc.	-	0,2	0,1	0,0	0,6	-0,2	0,1	0,7	0,4	0,0	0,0	0,2
Wartość dla Polski	%	51,7	51,7	51,8	51,7	51,7	52,6	52,5	52,5	52,4	52,4	52,2	52,1
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	pkt. proc.	-25,5	-25,3	-25,3	-25,2	-24,6	-25,7	-25,5	-24,8	-24,3	-24,3	-24,1	-23,8
Pozycja wśród województw	miejsce	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS-STRATEG.

Wykres 18. Korzystający z instalacji gazowej w ogóle ludności w latach 2005-2016 (w %) z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS-STRATEG.

Województwo podlaskie charakteryzuje się niskim, w porównaniu do wartości dla Polski, wskaźnikiem odsetka ludności korzystającej z sieci gazowej. W latach 2013-2015 wskaźnik utrzymywał się na niezmiennym poziomie – 28,1%. W roku 2016 nastąpił przyrost o 0,2 pkt. proc. Wartość wskaźnika nieprzekraczająca 30% stanowi około połowy średniej wartości osiąganey w Polsce. Województwo podlaskie wśród wszystkich województw zajmuje ostatnie – 16 miejsce.

Wskaźnik odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej, tak jak wskaźnik odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu w % są silnie skorelowane ze wskaźnikami charakteryzującymi rozwój gospodarczy, innowacyjność oraz umiędzynarodowienie gospodarki. Powiązania z następującymi wskaźnikami: PKB na 1 mieszkańca w cenach (0,95), liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (0,95), wartość dodana brutto na 1 pracującego (0,95), przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym (0,92), wartość eksportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (0,94), udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem (0,94), pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu (0,81), nakłady na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKB (0,82), liczba uzyskanych patentów (0,86) świadczą o wpływie rozwoju gospodarczego regionu na zwiększanie dostępności do sieci gazowej.

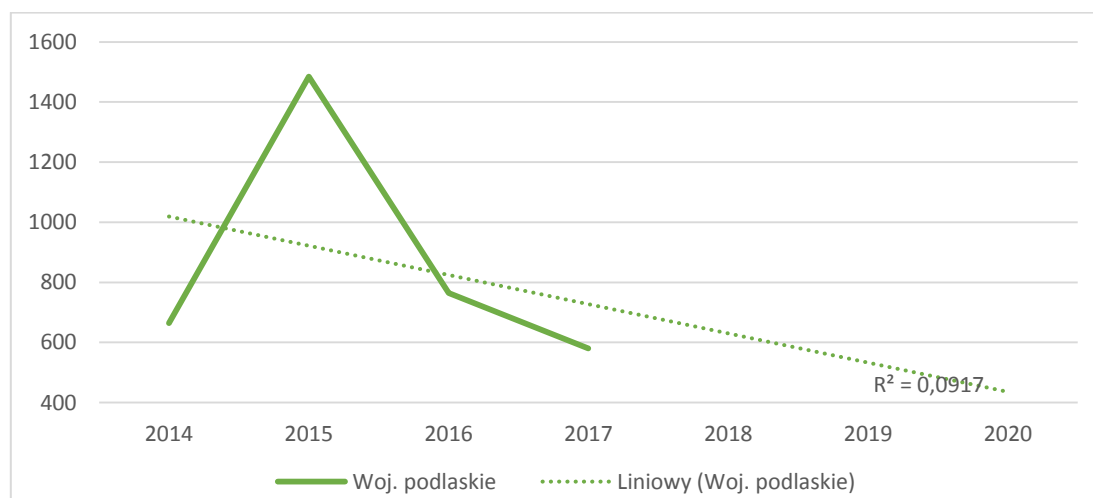
Ponadto analizowany wskaźnik wykazuje istotny poziom korelacji ze wskaźnikami z zakresu ekologii i ochrony środowiska, do których należą: udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych (0,96), udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (0,96), udział energii OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie (0,96), emisja metanu CH₄ (-0,96), udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogólnej ludności miastach (0,76) i na wsi (0,92), odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku (0,84). Na podstawie powyższych powiązań można stwierdzić, iż działania z zakresu ochrony środowiska stymulują rozwój sieci gazowej w regionie.

Tabela 21. Długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych w latach 2014-2017 (w km)

Wyszczególnienie	Miara	2014	2015	2016	2017
Wartość dla woj. podlaskiego	km	663,85	1484,6	764,6	579,7
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	123,6	-48,5	-24,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGE.

Wykres 19. Długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych w latach 2014-2017 (w km) z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGE.

W województwie podlaskim w roku 2017 długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych wyniosła 579,7 km. Spadek wartości wskaźnika świadczyć może o zmniejszającym się zapotrzebowaniu na modernizację sieci dystrybucyjnych. Na podstawie danych z lat 2014-2017 można wnioskować dalszy spadek wartości wskaźnika w kolejnych latach.

Analizowany wskaźnik wykazuje niewiele dodatnich korelacji ze wskaźnikami realizacji celów operacyjnych i strategicznych. Należą do nich: wartość dodana brutto na 1 pracującego (0,85), powierzchnia nowo udostępnionych/wspartych terenów inwestycyjnych (0,99), udział energii OZE wyprodukowanej w województwie podlaskim w stosunku do zużycia energii w województwie (0,84), nakłady na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKB (0,80), liczba rannych w wypadkach drogowych na 100 wypadków (0,83). Wskaźnik jest także ujemnie skorelowany ze znaczną liczbą wskaźników. Jednak zarówno w przypadku

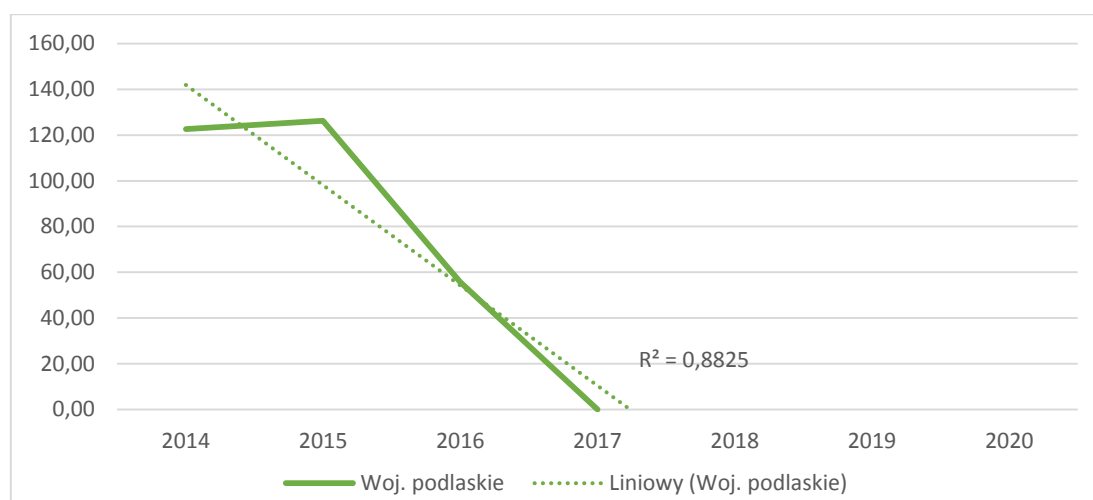
dotadnich i ujemnych powiązań należy je postrzegać jako korelacje przypadkowe, które wynikają z podobnego kierunku zmian wartości wskaźników.

Tabela 22. Długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci przesyłowych w latach 2014-2017 (w km)

Wyszczególnienie	Miara	2014	2015	2016	2017
Wartość dla woj. podlaskiego	km	122,61	126,29	55,74	0
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	3,0	-55,9	-100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSE.

Wykres 20. Długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci przesyłowych w latach 2014-2017 (w km) z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSE.

Zgodnie z informacją Polskich Sieci Energetycznych w 2017 roku w województwie podlaskim nie wybudowano oraz nie zmodernizowano elektroenergetycznych sieci przesyłowych. Tendencja spadkowa wartości wskaźnika w analizowanym okresie, tj. w latach 2014-2017 nie pozwala na wyznaczenie wiarygodnego trendu do roku 2020.

Analizowany wskaźnik jest skorelowany dodatnio z większą liczbą wskaźników realizacji celów strategicznych i operacyjnych Strategii. Jednak zarówno te, jak i ujemne powiązania należy uznać za korelacje przypadkowe, wynikające z analogicznego kierunku zmian wartości.

Cel strategiczny 2. Powiązania krajowe i międzynarodowe

KONTEKST STRATEGICZNY. Ograniczony potencjał gospodarczy i społeczny województwa podlaskiego sprawiają, iż w Strategii dostrzega się wagę poszukiwania dróg rozwoju w zacieśnianiu współpracy z innymi obszarami, tak w kraju, jak i za granicą. Z perspektywy gospodarki, ograniczone: rynek zbytu oraz potencjał inwestycyjny rodzimych firm sprawiają, iż dostęp do zewnętrznych rynków produktów i kapitału ma kluczowe znaczenie z punktu widzenia możliwości przyspieszenia rozwoju regionalnego.

Strategia, ze względu na położenie regionu wzdłuż wschodniej granicy Polski oraz Unii Europejskiej, przewiduje ukierunkowanie na współpracę z rynkami wschodnimi. Szczególną uwagę należy zwrócić na rozwój współpracy transgranicznej, dzięki której możliwe jest poszerzenie kontaktów społeczności lokalnych, promocja regionu, pozyskanie inwestorów zagranicznych oraz korzystanie z doświadczeń międzynarodowych organizacji współpracy regionalnej dla przyspieszenia procesów rozwojowych na obszarze województwa.

W Strategii założono również rozwijanie wszelkich form współpracy oraz powiązań sieciowych w układach wewnętrznych, poprzez ciągłe komunikowanie się, wymianę informacji, wiedzy, dobrych praktyk oraz tworzenie mniej czy bardziej sformalizowanych powiązań.

Miary sukcesu:

1. Wartość eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca
2. Udział kapitału zagranicznego ulokowanego w województwie podlaskim w całkowitej wartości tego kapitału w Polsce

Tabela 23. Wartość eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2005-2017 (w EUR)

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Wartość dla woj. podlaskiego	EUR/os.	737,0	802,1	772,1	859,8	715,5	927,5	1123,4	1359,6	1509,6	1559,1	1515,1	1544,0	1662,8
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	8,8	-3,7	11,4	-16,8	29,6	21,1	21,0	11,0	3,3	-2,8	1,9	7,7
Wartość dla Polski	EUR/os.	1880,1	2315	2680,9	3022,8	2562,6	3125,6	3519,2	3741,9	4009,5	4306,2	4668,9	4760,7	5299,8
Udział w wartości dla Polski	%	39,2	34,6	28,8	28,4	27,9	29,7	31,9	36,3	37,7	36,2	32,5	32,4	31,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej oraz NBP.

Wartość eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca w województwie podlaskim w roku 2016 wzrosła w stosunku do roku 2015 o 1,9%, z poziomu 1515,1 EUR do 1544,0 EUR. Uzyskana wartość stanowi 32,4% średniej wartości wskaźnika w Polsce. Na podstawie wstępnych danych dotyczących eksportu województwa podlaskiego w roku 2017, wyznaczono wartość eksportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynoszącą 1662,8 EUR/os. oraz dla Polski – 5299,8 EUR/os. Prognoza z zastosowaniem modelu ARIMA (1,1,1) – wykres 12 w raporcie głównym – wskazuje na stabilny, niewielki trend wzrostowy wartości wskaźnika w najbliższych latach. W roku 2020 najbardziej prawdopodobna wartość wskaźnika będzie wynosiła 1901,2 EUR/os. Szacowana wartość wskaźnika w 95% będzie zawierać się w przedziale od 1498,9 EUR/os. a 2303,5 EUR/os. Oznacza to możliwość osiągnięcia założonej w Strategii wartości docelowej, wynoszącej 2000 EUR/os. Na podstawie analogicznej prognozy przeprowadzonej dla krajowych wartości, przewidywany jest stabilny wzrost wartości

wskaźnika również na poziomie kraju. W 2020 r. średnia wartość eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca zawierać będzie się w przedziale od 5534,0 EUR do 6259,4 EUR, z wartością najbardziej prawdopodobną wynoszącą 5896,7 EUR³.

Analizując strukturę korelacji wskaźnika wartość eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca, można stwierdzić, iż wykazuje on wiele powiązań z wieloma kategoriami rozwoju społeczno-gospodarczego województwa. Analizowany wskaźnik jest silnie skorelowany z następującymi wskaźnikami dotyczącymi wzrostu gospodarczego oraz innowacyjności: udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem (0,97), współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 55 i więcej lat (0,96), liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (0,96), nakłady na działalność badawczo-rozwojową – relacja do PKB (ceny bieżące) (0,95), wartość dodana brutto na 1 pracującego w tys. zł (0,90), produkt krajowy brutto na jednego mieszkańca (0,89), przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym (0,87), liczba uzyskanych patentów ogółem (0,77), pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu (0,73). Na podstawie powyższych zależności można stwierdzić, iż rozwój eksportu oraz produkcja na rynki zagraniczne może stanowić siłę napędową gospodarki regionu oraz korzystnie wpływać na rozwój społeczno-gospodarczy województwa.

Pomiędzy wskaźnikiem wartość eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca a wskaźnikami z zakresu rozwoju infrastruktury sieciowej również występują liczne silne korelacje, takie jak: ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie ludności (0,96), korzystający z instalacji gazowej w ogólnej liczbie ludności (0,94), odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu (0,91), drogi o twardej nawierzchni na 100 km² (0,90), odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer z dostępem do szerokopasmowego Internetu (0,85). Oznaczać to może, iż rozwój eksportu przyczynia się do infrastrukturalnego rozwoju województwa podlaskiego oraz, że warunkiem do rozwoju działalności eksportowej jest dobrze rozwinięta infrastruktura.

Kolejną grupą wskaźników silnie skorelowanych z wartością eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca są następujące wskaźniki z zakresu ochrony środowiska oraz ekologii: udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych (0,98), udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (0,88), odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku (0,78), emisja metanu CH₄ (-0,91).

Analizowany wskaźnik wykazuje również korelacje ze wskaźnikami z zakresu kapitału społecznego, do których należą: liczba podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. ludności (0,94), widzowie w kinach na 1000 ludności (0,78).

Tabela 24. Udział kapitału zagranicznego ulokowanego w województwie podlaskim w całkowitej wartości tego kapitału w Polsce w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość wskaźnika dla województwa podlaskiego	%	0,19	0,17	0,20	0,19	0,20	0,27	0,27	0,31	0,34	0,20	0,22	0,26

³ Porównanie prognoz ARIMA (1,1,1) z lat 2015-2017 wskazuje, iż tempo wzrostu wartości eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca będzie szybsze, niż zakładała to prognoza przygotowana na potrzeby raportu z realizacji Strategii w roku ubiegłym.

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	-7,6	13,9	-4,3	4,6	34,5	2,1	12,6	10,8	-40,3	6,5	20,4
	miejsce	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Województwo podlaskie charakteryzuje się najniższym w Polsce poziomem udziału kapitału zagranicznego w całkowitej wartości tego kapitału w kraju. W 2014 r. nastąpił gwałtowny spadek wartości wskaźnika z poziomu 0,34% do poziomu 0,20%. W 2016 roku w województwie podlaskim ulokowane było jedynie 0,26% kapitału zagranicznego. Na podstawie prognozy ARIMA (1,1,1) – wykres 14 w raporcie głównym – spodziewana wartość wskaźnika w 2020 roku jest wartość 0,3%. Z 95% prawdopodobieństwem wartość wskaźnika będzie zawierać się w przedziale od 0,21% do 0,39%⁴.

Wskaźnik udziału kapitału zagranicznego ulokowanego w województwie podlaskim w całkowitej wartości tego kapitału w Polsce nie wykazuje silnych korelacji ze wskaźnikami realizacji celów strategicznych i operacyjnych założonych w Strategii.

Cel operacyjny 2.1 Aktywność podlaskich przedsiębiorstw na rynku ponadregionalnym

KONTEKST STRATEGICZNY. W Strategii wskazano na niską aktywność podlaskich przedsiębiorstw na rynkach zewnętrznych oraz na niskie nakłady inwestycyjne. Skutkiem czego jest niski poziom konkurencyjności podlaskiej gospodarki oraz słabe zdolności do wzrostu. Jako główną barierę rozwoju podlaskich przedsiębiorstw uznaje się ograniczenia w potencjale rynku lokalnego, wynikające z niewielkiej liczby mieszkańców oraz ich niskich dochodów.

Zwiększenie aktywności podlaskich przedsiębiorstw na rynku ponadregionalnym może nastąpić na skutek kreowania inicjatyw służących nawiązywaniu kontaktów gospodarczych, wspieraniu działań marketingowych i promocyjnych na rynkach zewnętrznych oraz promocji regionu uwzględniającej potencjał gospodarki regionu.

Miary sukcesu:

1. Udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem w latach 2005-2017

Tabela 25. Udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem w latach 2005-2017

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość wskaźnika dla województwa podlaskiego	%	18,7	18,4	15,8	15,9	17	19,4	22	26,4	32	31,5	30,5	35,1
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt. proc.		-0,3	-2,6	0,1	1,1	2,4	2,6	4,4	5,6	-0,5	-1	2,8
Wartość wskaźnika dla Polski	%	33,8	36,4	35,8	34,4	36,6	38,9	40,6	42,3	44,2	46,6	48,6	53,5
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	pkt. proc.	-15,1	-18,0	-20,0	-18,5	-19,6	-19,5	-18,6	-15,9	-12,2	-15,1	-18,1	-18,4

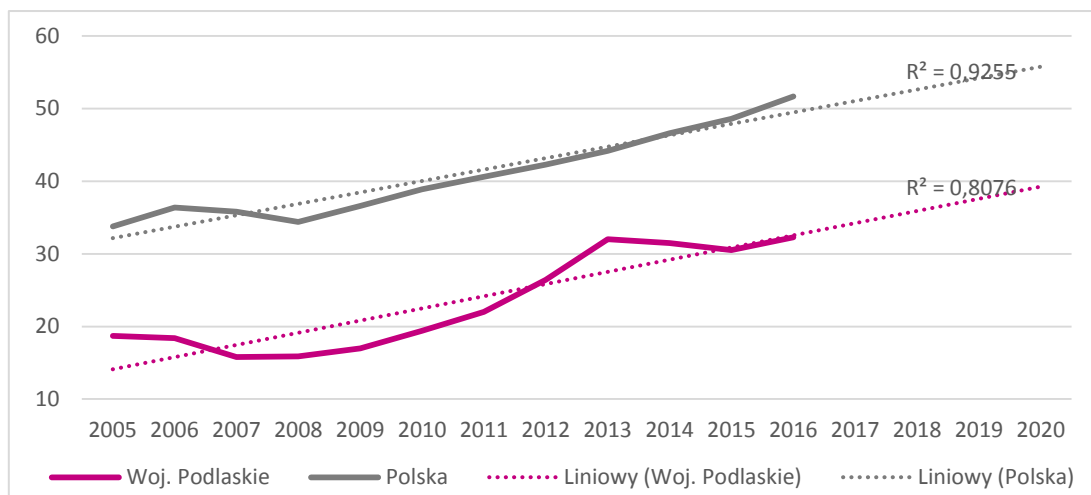
⁴ Analogicznie, jak w przypadku wskaźnika wartość eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca trend analizowanego wskaźnika w prognozie ARIMA jest wolniejszy, niż w przypadku prognozy przeprowadzonej w roku 2015.

* ze względu na brak danych dotyczących sprzedaży ogółem w roku 2017 do analizy przyjęto wartość dla roku 2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej oraz GUS.

Wykres 21. Udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem w latach 2005-2017 (w %) z trendem do roku 2020

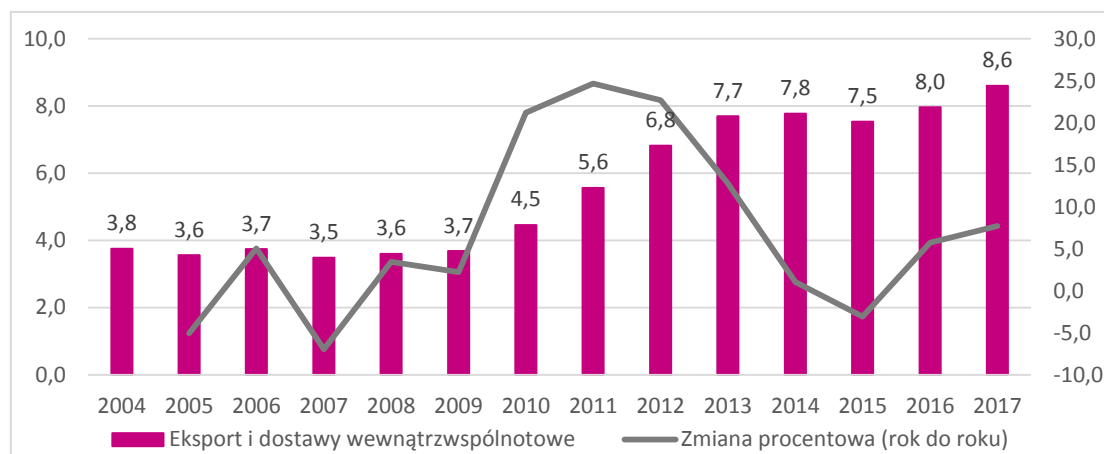

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej oraz GUS.

W latach 2008–2013 w województwie podlaskim odnotowano wzrost sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem. W roku 2015 zanotowano spadek wartości tego wskaźnika. W kolejnym roku wartość wskaźnika przyjęła ponownie trend wzrostowy. Ze względu na brak danych dotyczących wartości eksportu w pozostałych województwach nie ma możliwości porównania regionu z innymi w kraju. Możliwe jest jednak porównanie wartości wskaźnika w województwie podlaskim ze średnimi wartościami w kraju. Do roku 2013 zauważyć można zwiększanie się udziału wartości wskaźnika dla województwa podlaskiego w średnich wartościach w kraju. W roku 2015 udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem w województwie podlaskim wynosił 30,5%, co stanowiło 65,5% średniej wartości wskaźnika w Polsce. Natomiast w roku 2016 według wstępnych danych Krajowej Administracji Skarbowej udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem (ze względu na brak danych dla roku 2016 wykorzystano dane dla dotyczące wartości sprzedaży ogółem dla roku 2015) wzrósł o 1,8 punktu proc. do poziomu 32,3%.

Na podstawie danych z okresu 2004 – 2016 można wyznaczyć trend zmian wartości wskaźnika do roku 2020. Pomimo występujących wahań wartości, wskaźnik charakteryzuje się tendencją wzrostową. Zgodnie z wyznaczoną linią trendu w roku 2020 wartość eksportu i dostaw wewnątrzspółnotowych oscylować będzie na poziomie ok. 10 mld zł.

Wykres 22. Eksport i dostawy wewnątrzspółnotowe województwa podlaskiego w latach 2004-2017 (w mld zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Od roku 2010 w województwie podlaskim występował dynamiczny wzrost wartości eksportu oraz dostaw wewnątrzspółnotowych⁵. W roku 2010 w porównaniu do roku 2009 odnotowano wzrost wartości eksportu i dostaw wewnątrzspółnotowych o 21,2% (z 3,7 mld zł do 4,5 mld zł). W kolejnych dwóch latach, wzrastały one w tempie przekraczającym 20% rocznie. W latach 2013 – 2014 nastąpiło spowolnienie tempa wzrostu (odpowiednio: 12,8% w roku 2013 oraz 1% w roku 2014). W roku 2015 nastąpił ponad 3% spadek wartości eksportu i dostaw wewnątrzspółnotowych z poziomu 7,8 mld zł do poziomu 7,5 mld zł. Według szacunkowych danych dotyczących 2016 roku wartość eksportu i dostaw wewnątrzspółnotowych wzrosła o 5,7% do poziomu ok. 8 mld zł. Rok później, dynamika wzrostu przyjęła wartość 5,8%.

Tabela 26. Wartość eksportu województwa podlaskiego i dostaw wewnątrzspółnotowych w latach 2004-2017

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Wartość w mld zł</i>														
Dostawy wewnątrzspółnotowe	2,8	2,6	2,5	2,4	2,3	2,5	2,9	3,7	4,4	5,3	5,6	5,7	6,1	6,2
Eksport do krajów spoza UE	1,0	1,0	1,2	1,1	1,3	1,2	1,6	1,8	2,4	2,4	2,2	1,8	1,9	2,2
Razem	3,8	3,6	3,7	3,5	3,6	3,7	4,5	5,6	6,8	7,7	7,8	7,5	8,0	8,4
<i>Dynamika w % (wzrost +, spadek -, rok poprzedni=100)</i>														
Dostawy wewnątrzspółnotowe	-	-7,6	-1,2	-6,7	-2,6	10,5	12,6	31,2	18,2	19,9	5,7	2,3	5,8	2,0
Eksport do krajów spoza UE	-	2,0	20,8	-7,4	15,9	-12,2	40,0	13,0	31,9	-0,4	-9,2	-17,1	5,6	17,8
Razem	-	-5,1	5,1	-7,0	3,4	2,2	21,2	24,7	22,7	12,8	1,0	-3,1	5,7	5,8
<i>Udział (%) w wywozie towarów z regionu</i>														
Dostawy wewnątrzspółnotowe	73,6	71,6	67,4	67,5	63,6	68,8	63,9	67,3	64,8	68,9	72,1	76,1	76,1	73,4
Eksport do krajów spoza UE	26,4	28,4	32,6	32,5	36,4	31,3	36,1	32,7	35,2	31,1	27,9	23,9	23,9	26,6

⁵ Wewnątrzspółnotową dostawą towarów jest wywóz towarów z terytorium kraju do innego państwa członkowskiego UE w wykonaniu czynności będących dostawą; art. 13 ust.1 Ustawy z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2004 r. nr 54, poz. 535 ze zm.).

Podlaskie

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Wartość eksportu w województwie podlaskim do krajów spoza UE w latach 2004 – 2015 zawierała się w przedziale od 1 mld zł do 2,4 mld zł. Najwyższy udział krajów spoza UE w wartości eksportu miał miejsce w 2008 roku (36,4%). Wartość dostaw wewnątrzspółnotowych była średnio 2-2,5 krotnie wyższa od wartości eksportu do krajów spoza UE. W roku 2015 wartość dostaw wewnątrzspółnotowych wynosiła 5,7 mld zł, co stanowiło 76,1% ogólnej wartości eksportu Polski. Natomiast do krajów spoza UE wyeksportowano 23,9% całkowitej wartości eksportu o wartości 1,8 mld zł. Odsetek eksportu do krajów spoza UE w roku 2015 w porównaniu do całego analizowanego okresu był najniższy. Według wstępnych danych dotyczących eksportu i dostaw wewnątrzspółnotowych w 2017 roku, można zaobserwować brak zmian struktury towarów wywożonych z regionu.

Cel operacyjny 2.2 Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej województwa

KONTEKST STRATEGICZNY. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej województwa powinno przyczynić się do wzrostu poziomu nakładów inwestycyjnych ze strony firm regionalnych oraz inwestorów zagranicznych. W związku z tym, w Strategii założono aktywne działania w celu pozyskania takich inwestorów, poprzez wykorzystanie przewag województwa i ich umacnianie oraz adresowanie oferty do wyselekcjonowania odbiorców, dla których słabsze strony województwa mają mniejsze znaczenie.

Miary sukcesu:

1. Wskaźnik atrakcyjności inwestycyjnej województwa podlaskiego – pozycja w rankingu
2. Powierzchnia nowo udostępnionych/wspartych terenów inwestycyjnych
3. Pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu

Tabela 27. Wskaźnik atrakcyjności inwestycyjnej województwa podlaskiego – pozycja w rankingu

	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wskaźnik atrakcyjności inwestycyjnej województwa - pozycja w rankingu	Pozycja	16	16	16	16	15	16	16	16	16	16	16	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów IBnGR.

Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową publikuje co roku „Ranking atrakcyjności inwestycyjnej województw i podregionów Polski”. W okresie od 2005 województwo podlaskie zajmuje niezmiennie (za wyjątkiem roku 2009) ostatnią - 16 pozycję spośród wszystkich regionów w Polsce. Na wskaźnik atrakcyjności inwestycyjnej wpływ mają różne elementy składowe. W województwie podlaskim najslabiej oceniane są: zasoby i koszty pracy oraz dostępność transportowa. Na wskaźnik atrakcyjności inwestycyjnej w województwie podlaskim negatywnie wpływają również: aktywność wobec inwestorów, chłonność rynku, wskaźnik infrastruktury gospodarczej oraz wskaźnik infrastruktury społecznej. W województwie podlaskim jedynie wskaźnik bezpieczeństwa powszechnego oceniany jest pozytywnie.

Analizowany wskaźnik nie wykazuje istotnych korelacji ze strategicznymi i operacyjnymi celami realizacji Strategii. Wynika to z braku zmian wartości oraz niestandardowego charakteru wskaźnika.

Tabela 28. Powierzchnia nowo udostępnionych/wspartych terenów inwestycyjnych w latach 2010-2017

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Powierzchnia nowo udostępnionych/wspartych terenów inwestycyjnych	29,91	11,11	0	22,31	5,02	45,73	6,49	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI SIMIK 2007-2013 (dane za lata 2010-2015) i SL 2014 (dane za lata 2016-2017).

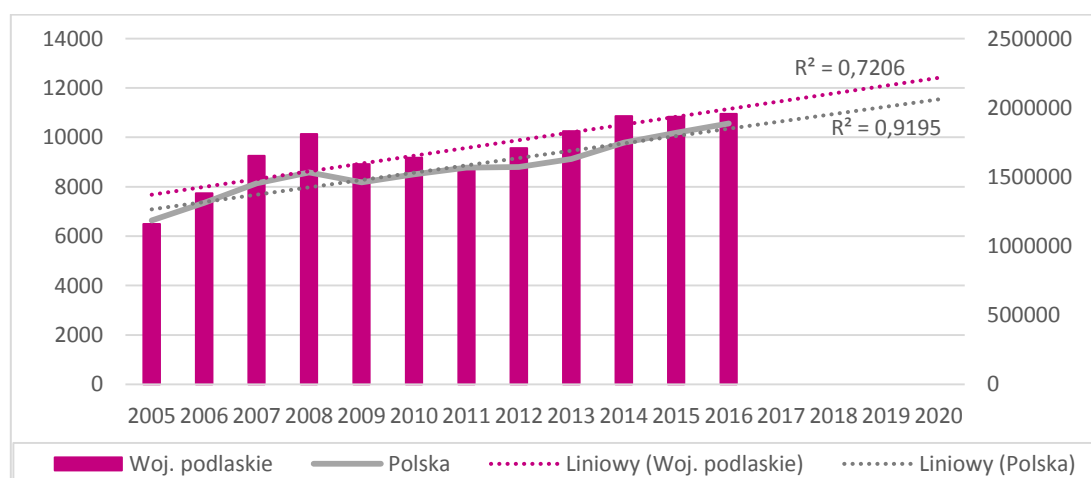
Powierzchnia nowo udostępnionych terenów inwestycyjnych w ramach projektów realizowanych z RPOWP 2007-2013 zmieniała się znacząco co roku. Miało to związek z różnymi fazami wdrażania Programu. W roku 2015 zakończyła się realizacja projektów, w ramach których oddano do użytku 45,7 ha terenów inwestycyjnych. Natomiast w roku 2016 powierzchnia nowo udostępnionych lub wspartych terenów inwestycyjnych wynosiła 6,5 ha. W roku 2017 powierzchnia nowo udostępnionych lub wspartych terenów inwestycyjnych nie zwiększyła się.

Analizowany wskaźnik nie wykazuje powiązań z innymi wskaźnikami ze względu na niestandardowy charakter oraz tempo zmian wskaźnika.

Tabela 29. Pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	os.	6 500	7 735	9 260	10 130	8 915	9 175	8 782	9 570	10 251	10 859	10 837	10 947
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	19,0	19,7	9,4	-12,0	2,9	-4,3	9,0	7,1	5,9	-0,2	1,0
Wartość dla Polski	os.	1 186 148	1 313 359	1 453 733	1 531 668	1 460 650	1 518 398	1 566 533	1 571 235	1 628 516	1 747 811	1 818 465	1 885 252
Udział w wartości dla Polski	%	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Pozycja wśród województw	miejsce	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 23. Pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu w latach 2005-2016 w trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wskaźnik liczby osób pracujących w podmiotach w udziale kapitału zagranicznego charakteryzuje się tendencją wzrostową z okresowymi wahaniami dynamiki. W roku 2015 w województwie podlaskim, w przedsiębiorstwach z udziałem kapitału zagranicznego zatrudnionych było ponad 10 tys. pracowników. Średnio jedno takie przedsiębiorstwo zatrudniało 55 pracowników (w 2015 w województwie podlaskim zarejestrowanych było 196 podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego). W województwie podlaskim, w porównaniu do innych województw, w przedsiębiorstwach z udziałem kapitału zagranicznego pracuje najmniej osób.

Ze względu na brak zmian wartości wskaźnika atrakcyjności inwestycyjnej województwa oraz na niestandardowy charakter oraz tendencję zmian wartości wskaźnika powierzchnia nowo udostępnionych lub wspartych terenów inwestycyjnych – nie wyznaczono dla nich wartości korelacji z innymi wskaźnikami realizacji celów Strategii.

Wskaźnik pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu jest silnie skorelowany z następującymi wskaźnikami z zakresu wzrostu gospodarczego oraz innowacyjności, o czym świadczą następujące zależności: wskaźnik zatrudnienia dla osób w wieku 20-64 lata wg BAEL (w IV kwartale) w % (0,95), produkt krajowy brutto na jednego mieszkańca (0,84), liczba uzyskanych patentów ogółem (0,81), przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł (0,80), wartość dodana brutto na 1 pracującego w tys. zł (0,73), wartość eksportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (0,72).

Ponadto analizowany wskaźnik jest również silnie związany ze wskaźnikami z zakresu ochrony środowiska oraz infrastruktury sieciowej, o czym świadczą następujące korelacje: odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer z dostępem szerokopasmowego Internetu (0,97), odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu w % (0,94), ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności (0,81), drogi o twardej nawierzchni na 100 km² (0,80), odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku (0,76), korzystający z instalacji gazowej w ogóle ludności w % (0,75), udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych w % (0,74), długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci przesyłowych i dystrybucyjnych (0,72), udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w % (0,71), emisja metanu CH₄ (-0,88).

Wskaźnik pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu wykazuje powiązania ze wskaźnikami z zakresu rozwoju kapitału społecznego, do których należą: liczba podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. ludności (0,82), widzowie w kinach na 1000 ludności (0,77), co może świadczyć o tym, iż kapitał ludzki stanowi niezbędny element w tworzeniu otoczenia inwestycyjnego. Z drugiej strony, inwestycje zagraniczne wpływają również na rozwój i wzmocnienie kapitału społecznego.

Cel operacyjny 2.3 Rozwój partnerskiej współpracy transgranicznej

KONTEKST STRATEGICZNY. Strategia przywiązuje dużą wagę do poprawy transgranicznej zdolności do współpracy na poziomie regionalnym i lokalnym, wymiany informacji, doświadczeń, dobrych praktyk i kadr, współpracy instytucji publicznych, przede wszystkim jednostek samorządu terytorialnego na obszarach przygranicznych, szczególnie w zakresie wspólnego planowania strategicznego i przestrzennego. Zakłada się więc wykorzystanie możliwości współpracy gospodarczej bazującej na wspólnych projektach oraz wykorzystaniu potencjałów przedsiębiorczości po obu stronach granic, rozwój partnerskiej współpracy

z sąsiadami ze Wschodu, oparty na potencjale oraz istniejących już doświadczeniach ośrodków naukowych regionu.

Miary sukcesu:

1. Liczba sieci współpracy transgranicznej (w tym euroregiony)
2. Liczba nowych umów dotyczących współpracy w ramach EWT

Województwo podlaskie kontynuowało działania promujące region jako atrakcyjne pod względem inwestowania oraz nawiązywania współpracy w oparciu o walory i potencjał województwa. Zgodnie z dokumentem *Priorytety współpracy zagranicznej Województwa Podlaskiego* kontynuowano współpracę z regionami przygranicznymi Litwy i Białorusi, ze szczególnym uwzględnieniem regionów zrzeszonych w euroregionach „Niemen” i „Puszcza Białowieska”⁶.

W skład Euroregionu Niemen wchodzi⁷:

- ze strony polskiej: województwo podlaskie (z wyłączeniem części byłego województwa łomżyńskiego), część województwa warmińsko-mazurskiego (gminy wchodzące w skład byłego województwa suwalskiego);
- ze strony litewskiej: okręg wileński, marjampolski, olicki;
- ze strony białoruskiej: województwo grodzieńskie;
- ze strony rosyjskiej: rejony Czerniachowski, Gusiew, Oziersk, Krasnoznamiensk i Niestierow (Obwód Kaliningradzki).

W skład Euroregionu Puszcza Białowieska wchodzi⁸:

- ze strony polskiej: terytorium powiatu hajnowskiego (gmina i miasto Hajnówka, gmina i miasto Kleszczele, gmina Białowieża, gmina Czeremcha, gmina Czyże, gmina Dubicze Cerkiewne, gmina Narew, gmina Narewka);
- ze strony białoruskiej: rejony: Kamieniecki, Prużański i Świsłocki.

Samorząd województwa jest aktywny w promowaniu regionu na arenie krajowej oraz międzynarodowej, zgodnie z opracowanym corocznie Planem promocji województwa, który precyzuje działania promocyjne zorientowane na upowszechnianie pozytywnego wizerunku regionu wśród potencjalnych odbiorców jego oferty. W 2017 roku Zarząd Województwa przyjął do realizacji Strategię Promocji Gospodarczej Województwa Podlaskiego⁹

Do głównych przedsięwzięć realizowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego w 2017 roku należały¹⁰:

⁶ Uchwała nr XXXVII/480/06 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 10 kwietnia 2006 roku w sprawie „Priorytetów współpracy zagranicznej Województwa Podlaskiego”

⁷https://www.wrotapodlasia.pl/pl/region_i_gospodarka/wspolpracazzagranica/organizacjeistowarzyszeniamiedzynarodowe/euroregionniemen/ [data dostępu: 12.04.2018].

⁸https://www.wrotapodlasia.pl/pl/region_i_gospodarka/wspolpracazzagranica/organizacjeistowarzyszeniamiedzynarodowe/euroregionpuszczabiaowieska/ [data dostępu: 12.04.2018].

⁹ Uchwała nr 249/3386/2107 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 17 października 2017 roku w sprawie przyjęcia Strategii Promocji Gospodarczej Województwa Podlaskiego.

¹⁰ *Plan promocji województwa podlaskiego w 2017 r.*,

http://bip.umwp.wrotapodlasia.pl/wojewodztwo/urzed_mar/programy_i_dzialania/programy_od_2009/plan-promocji-wojewodztwa-podlaskiego-w-2017-roku.html [data dostępu: 12.04.2018].

- przyznanie nagrody „Podlaska Marka”,
- IV Wschodni Kongres Gospodarczy,
- udział w krajowych i zagranicznych imprezach promocyjnych.

W roku 2015 zostały opracowane „Zasady komunikacji marki Województwa Podlaskiego” określające zasady komunikowania marki Województwa Podlaskiego w perspektywie 2-3-letniej.

Na rzecz przyciągania potencjalnych zagranicznych inwestorów do województwa podlaskiego działa Podlaskie Centrum Obsługi Inwestora oraz Podlaskie Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów.

Sieci współpracy transgranicznej, w których uczestniczy województwo podlaskie to euroregiony: Niemen i Puszcza Białowieska oraz programy w ramach EWT i Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa: Perspektywa finansowa 2014-2020: Polska-Rosja, Polska-Białoruś-Ukraina, Interreg V-A Litwa-Polska, Interreg Europa, Interreg Europa Środkowa, Interreg Region Morza Bałtyckiego, URBACT III, ESPON 2020. Samorząd Województwa jest aktywnie zaangażowany zwłaszcza w realizację Programu Współpracy Interreg V-A Litwa-Polska, ma swoich przedstawicieli w Komitecie Monitorującym Program. W Departamencie Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego od roku 2016 funkcjonuje, współfinansowany ze środków Programu, Regionalny Punkt Kontaktowy Programu Litwa-Polska (RPK). Pracownicy RPK udzielają informacji potencjalnym beneficjentom Programu na temat naborów i wdrażania projektów, organizują i prowadzą szkolenia dla potencjalnych beneficjentów i szeroko promują Program w regionie.

- ✓ W ramach Programu Współpracy Interreg V-A Litwa-Polska w 2017 na terenie województwa podlaskiego realizowanych było łącznie 20 projektów z I naboru, o całkowitej wartości 16 629 948,74 EUR. Wsparcie z EFRR wynosiło 14 135 456,27 EUR. W 11 projektach beneficjentami wiodącymi są podmioty z województwa podlaskiego¹¹.

Drugi nabór wniosków w ramach Programu trwał od 20 marca do 22 maja 2017 r. Dotyczył on tzw. małych projektów o wartości do 50 tys. Euro. Łącznie złożono 89 aplikacji. Podczas posiedzenia Wspólnego Komitetu Monitorującego zostało wybranych 38 wniosków na małe projekty do dofinansowania z Programu. W 16 projektach beneficjenci wiodący pochodzą z Polski, natomiast beneficjenci wiodący z Litwy wezmą udział w 22 projektach. Największą popularnością Program cieszy się w województwie podlaskim, gdzie projekty będą wdrażane przez 28 instytucji we współpracy z Litwinami.

Od 3 kwietnia do 28 czerwca 2018 r. trwa trzeci nabór projektów konkursowych w Programie obejmujący priorytety 1, 2 i 4.

- ✓ Pierwszy nabór wniosków w ramach Programu Współpracy Polska-Rosja ogłoszony 16 kwietnia 2018 r. Wnioski będzie można składać do 16 lipca 2018 roku.

Priorytetami programu są:

1. Współpraca w zakresie zachowania i transgranicznego rozwoju dziedzictwa historycznego, przyrodniczego i kulturowego.
2. Współpraca na rzecz czystego środowiska naturalnego na obszarze transgranicznym.
3. Dostępne regiony oraz trwałe transgraniczny transport i komunikacja.

¹¹ <http://lietuva-polska.eu/pl/projekty.html> [data dostępu: 12.04.2018].

4. Wspólne działania na rzecz efektywności i bezpieczeństwa na granicach.

Całkowita alokacja Programu wynosi 41 416 888,64 EUR, w tym wkład Unii Europejskiej wynosi 60,4 %, Federacji Rosyjskiej – 39,6%¹².

Województwo podlaskie posiada również swoich przedstawicieli w Komitecie Monitorującym Program Współpracy Polska-Rosja.

- ✓ W projektach realizowanych w ramach Programu Interreg Europa z województwa podlaskiego udział bierze Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego – partner w projekcie wpisującym się w cele: *SME competitiveness* oraz *Research and Innovation*.
- ✓ Trzeci nabór wniosków w ramach programu odbywał się od 1 marca do 30 czerwca 2017 r. Do dofinansowania zatwierdzono 54 projekty, wśród których nie było żadnego z województwa podlaskiego¹³. Województwo podlaskie ma swoich przedstawicieli w Komitecie Konsultacyjnym Programu.
- ✓ Pierwszy nabór wniosków w ramach Programu Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020 był uruchomiony 11 października 2016 r. W ramach 4 celów tematycznych: dziedzictwo, dostępność, granice i bezpieczeństwo złożono łącznie 383 pełne wnioski o dofinansowanie, które zostały następnie ocenione przez ekspertów, a do realizacji Wspólny Komitet Monitorujący wybrał ostatecznie w 2017 roku 65 projektów. Wśród wybranych partnerskich projektów, 17 będą realizować beneficjenci z województwa podlaskiego. Pozostali polscy partnerzy w projektach pochodzą z województw: lubelskiego, podkarpackiego i części mazowieckiego. Wartość przyznanego dofinansowania w projektach z tego naboru przypadająca na nasz region to ponad 19 mln euro.

Nabór na projekty z małym budżetem, tj. dofinansowaniem od 20 tys. euro do 60 tys. euro zostanie zorganizowany od 1 sierpnia 2018 roku i potrwa do 31 października 2018 roku. Będzie on dotyczył tylko celu tematycznego Dziedzictwo - przeznaczona na nabór kwota to 5,2 mln EUR.

W ramach programu Polska-Białoruś-Ukraina na liście dużych projektów infrastrukturalnych znalazł się jeden projekt z województwa podlaskiego: „Budowa infrastruktury kolejowej przejścia granicznego w Siemianówce”, którego beneficjentem jest Podlaski Urząd Wojewódzki. Dofinansowanie w ramach projektu wyniesie 5,31 mln EUR¹⁴. Województwo podlaskie ma swoich przedstawicieli w Komitecie Monitorującym Program Polska-Białoruś-Ukraina.

- ✓ Beneficjentami programu Interreg Region Morza Bałtyckiego z województwa podlaskiego są Politechnika Białostocka oraz Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego. Całkowita wartość projektu „GOSMART BSR” wynosi 1,76 mln EUR¹⁵. Województwo podlaskie ma swoich przedstawicieli w Komitecie Konsultacyjnym Programu.
- ✓ Województwo podlaskie nie jest beneficjentem środków w ramach projektów realizowanych z Programu Interreg Europa Środkowa¹⁶. Województwo podlaskie posiada swoich przedstawicieli w Komitecie Konsultacyjnym Programu.

¹² <http://www.plru.eu/pl/> [data dostępu: 12.04.2018].

¹³ <https://www.interregeurope.eu/> [data dostępu: 12.04.2018].

¹⁴ <https://www.pbu2020.eu/pl/> [data dostępu: 12.04.2018].

¹⁵ <https://projects.interreg-baltic.eu> [data dostępu: 12.04.2018].

¹⁶ <http://www.interreg-central.eu> [data dostępu: 12.04.2018].

Cel operacyjny 2.4 Rozwój partnerskiej współpracy międzyregionalnej

KONTEKST STRATEGICZNY. Województwo podlaskie należy do makroregionu Polski Wschodniej, który obejmuje pięć województw o niskim poziomie rozwoju na tle innych regionów kraju, jak i Unii Europejskiej. Dotychczas przyjmowane strategie rozwoju makroregionu oraz efekty Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej ujawniły istotne, często wspólne potencjały tego obszaru. Dlatego w Strategii wspólne problemy rozwojowe oraz wspólne potencjały rozwoju traktowane są jako właściwa płaszczyzna współpracy w układzie międzyregionalnym, zwłaszcza w zakresie przekonywania inwestorów zagranicznych, pozyskiwania środków publicznych na rozwój uboższych regionów, prowadzenie spójnej polityki rozwoju regionalnego.

W dokumencie wskazano również na konieczność rozwijania partnerskiej współpracy z innymi regionami w Polsce i w Unii Europejskiej, w tym z najwyższej rozwiniętymi. Co skutkować może przepływem wiedzy i dobrych praktyk. Istotną kwestią jest również współdziałanie z zakresie wspólnych badań naukowych czy wymiany kadry.

Miary sukcesu:

1. Liczba nowych wspólnych projektów ponad regionalnych
2. Liczba nowych umów/porozumień pomiędzy władzami samorządowymi

Współpraca między województwem podlaskim a innymi województwami Polski w głównej mierze koncentruje się na przygotowywaniu i wdrażaniu programów ponadregionalnych i transgranicznych. Samorząd województwa czynnie uczestniczył w pracach związanych z przygotowaniem Programu operacyjnego Polska Wschodnia. Województwo podlaskie wraz z województwami: lubelskim, podkarpackim, świętokrzyskim oraz warmińsko mazurskim, jest również członkiem inicjatywy Dom Polski Wschodniej w Brukseli, którego zadaniem jest przede wszystkim:

- reprezentowanie interesów regionów Polski Wschodniej przed instytucjami europejskimi,
- promowanie Polski Wschodniej w Brukseli i w innych regionach Unii Europejskiej,
- lobbowanie na rzecz projektów złożonych w Brukseli przez władze samorządowe i instytucje z Polski Wschodniej.

Województwo podlaskie aktywnie współpracowało również z województwami: lubelskim, mazowieckim i podkarpackim w ramach Programu Współpracy Transgranicznej EIS Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020. Przedstawiciele tych regionów uczestniczyli w pracach Komisji Wyboru Projektów Programu, która rekomendowała projekty do zatwierdzenia do dofinansowania przez Komitet Monitorujący. Przygotowywano też dokumenty dla naboru małych projektów w ramach współpracy w grupie roboczej z udziałem przedstawicieli województw.

Ponadto, województwo podlaskie nawiązało współpracę z województwami: pomorskim i warmińsko-mazurskim w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014-2020. W ramach tego programu w Olsztynie funkcjonuje od 2017 roku Wspólny Sekretariat Programu. Przy współpracy z trzema regionami trwały prace Wspólnego Komitetu Programującego mające na celu przygotowanie wdrażania programu, które rozpocznie się I naborem wniosków w roku 2018.

Województwo podlaskie współpracuje z województwem warmińsko-mazurskim oraz instytucjami Programu Współpracy Interreg V-A Litwa-Polska. Od roku 2016 w Departamencie Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego funkcjonuje Regionalny Punkt Kontaktowy Programu

Litwa-Polska (RPK) udzielający informacji potencjalnym beneficjentom Programu, a podobny i współpracujący z podlaskim RPK funkcjonuje również w Olsztynie. Współpraca z województwem warmińsko-mazurskim odbywała się też w ramach Euroregionu Niemen.

Cel operacyjny 2.5 Podniesienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej regionu

KONTEKST STRATEGICZNY. Dostępność transportowa oparta o nowoczesny, sprawny i wydajny system transportowy, składający się z systemu dróg różnej kategorii, linii kolejowych oraz transportu lotniczego stanowi jedną z głównych determinant rozwoju regionalnego. Strategia wskazuje na konieczność podjęcia działań w kierunku optymalizacji i integracji systemów transportowych, zwiększenia ich efektywności, zmniejszenia obciążeń środowiskowych oraz poprawy bezpieczeństwa ich użytkowania, przy zachowaniu walorów przyrodniczych województwa oraz obecnych węzłów sieci ekologicznej.

Założono również interwencje w zakresie integrowania transportu drogowego, kolejowego, powietrznego, tworzenia warunków do komplementarności różnych rodzajów transportu oraz rozbudowy „inteligentnych” systemów transportowych. Pierwszoplanowe znaczenie przypisywane jest stworzeniu dogodnych warunków do budowy i rozbudowy terminali przeladunkowych i przesiadkowych dla różnych form transportu. W aglomeracji białostockiej oraz w innych ośrodkach miejskich zakłada się dążenie do tworzenia intermodalnego pasażerskiego transportu publicznego.

Miary sukcesu:

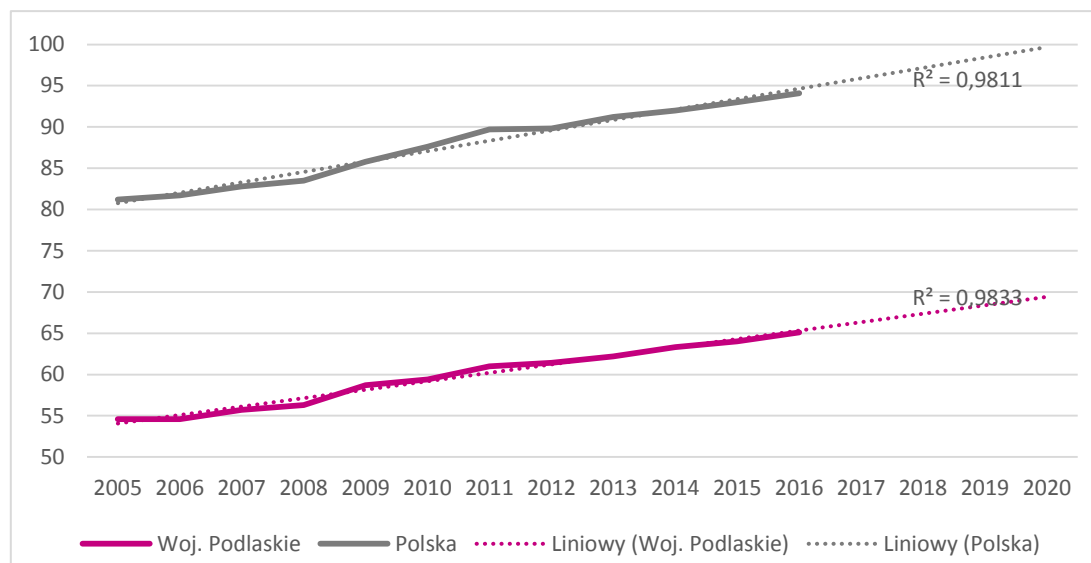
1. Drogi o twardej nawierzchni na 100 km²
2. Liczba mieszkańców w strefach dostępności drogowej Białegostoku 60 min.
3. Liczba mieszkańców w strefach dostępności kolejowej Białegostoku 60 min.
4. Średni czas dojazdu (w transporcie drogowym i kolejowym) z Białegostoku do:
 - Warszawy
 - Suwałk
 - Łomży
 - Bielska Podlaskiego
 - Olsztyna
 - Lublina
 - Kowna

Tabela 30. Drogi o twardej nawierzchni na 100 km² w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	km	54,6	54,6	55,7	56,3	58,7	59,4	61,0	61,4	62,2	63,3	64,0	65,1
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	0,0	2,0	1,1	4,3	1,2	2,7	0,7	1,3	1,8	1,1	1,7
Wartość dla Polski	km	81,2	81,7	82,8	83,5	85,8	87,6	89,7	89,8	91,2	92,0	93,0	94,1
Udział w średniej wartości dla Polski	%	67,2	66,8	67,3	67,4	68,4	67,8	68,0	68,4	68,2	68,8	68,8	69,2
Pozycja wśród województw	miejsce	15	15	15	15	14	13	13	13	13	13	13	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 24. Drogi o twardej nawierzchni na 100 km² w latach 2005-2016 z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

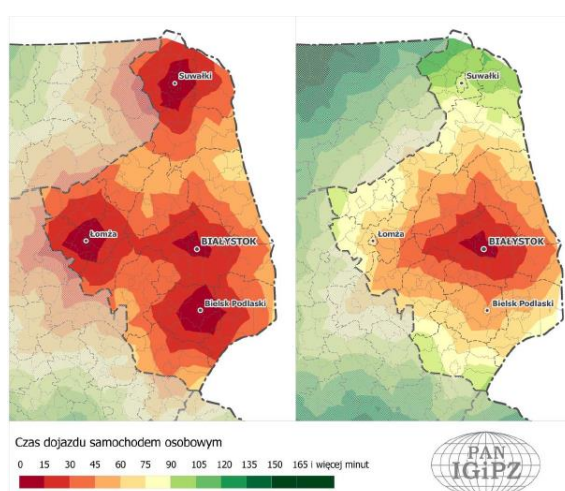
Wartość wskaźnika drogi o twardej powierzchni na 100 km² systematycznie rośnie. Posiada to bezpośredni związek w realizacją projektów unijnych z zakresu infrastruktury transportowej w województwie. Bardziej zasadne jest porównywanie wartości wskaźnika w województwie podlaskim do średniej wartości dla kraju oraz do innych województw, niż analiza corocznego tempa zmian. Pod względem wartości wskaźnika województwo podlaskie plasuje się niezmiennie, od roku 2010 na 13 pozycji. W roku 2016 niższa wartość wskaźnika występowała w województwach: lubuskim, zachodniopomorskim oraz warmińsko-mazurskim. Pozytywnym aspektem jest natomiast zmniejszanie się dysproporcji pomiędzy wartością wskaźnika w województwie podlaskim a średnią wartością wskaźnika w Polsce. Dystans do średniej kraju pozostaje jednak nadal znaczący.

Wskaźnik drogi o twardej nawierzchni na 100 km² jest skorelowany z dużą liczbą wskaźników realizacji celów strategicznych i operacyjnych założonych w Strategii. Korelacja z następującymi wskaźnikami z obszaru rozwoju gospodarczego oraz innowacyjności: PKB na 1 mieszkańca (0,99), liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (0,93), wartość dodana brutto na jednego pracującego (0,98), przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym (0,97), wartość eksportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (0,92), udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem (0,89), pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu (0,79), nakłady na działalność B+R w relacji do PKB, liczba uzyskanych patentów (0,81) wskazuje, iż rozwój regionalny z jednej strony pociąga za sobą rozwój infrastruktury transportowej, z drugiej zaś strony stymuluje wzrost przedsiębiorczości oraz rozwój gospodarczy regionu. Zależność tą podkreślono również w *Strategii Rozwoju Polski Wschodniej do roku 2020*, gdzie wskazano, iż zdynamizowanie procesów rozwojowych w Polsce Wschodniej, w tym minimalizacja i łagodzenie peryferyzacji regionów jest w dużej mierze warunkowane zintegrowaną i efektywną infrastrukturą powiązań komunikacyjnych. Intensyfikacja działań w tym obszarze stanowi szansę rozwojową, która w dużym stopniu może przyczynić się do poprawy pozycji rozwoju regionu¹⁷.

¹⁷ *Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2008, s. 55.

Analizowany wskaźnik jest również silnie związany ze wskaźnikami charakteryzującymi ochronę środowiska oraz racjonalnym gospodarowaniem zasobami środowiska naturalnego. Następujące korelacje: udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych (0,96), udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (0,97), udział energii OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie (0,98), emisja metanu CH₄ (-0,76), odpady komunalne selektywnie zebrane w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku (0,90) świadczą o tym, że rozwój infrastruktury transportowej w województwie podlaskim nie wykluczał działalności mającej na celu racjonalizację gospodarki zasobami przyrodniczymi oraz nie wpływał negatywnie na ogólny stan środowiska przyrodniczego.

Mapa 1. Dostępność transportowa województwa podlaskiego do ośrodków subregionalnych i Białegostoku w 2015 r.

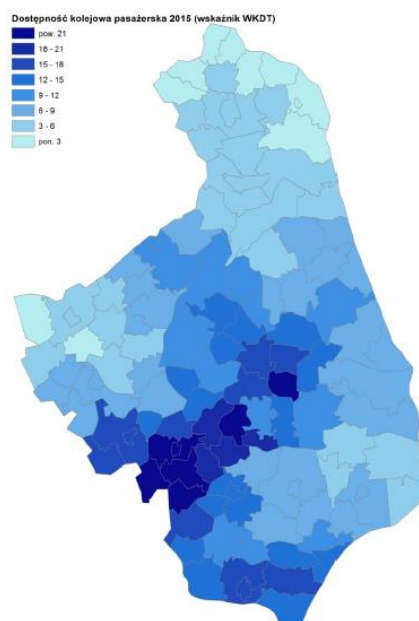
Źródło: *Regionalny plan transportowy województwa podlaskiego na lata 2012-2020*, s. 67.

W 2015 roku odsetek ludności województwa mieszkającej w strefie dostępności drogowej miasta Białystok wynosił 58,1%¹⁸, co było wartością niższą niż analogiczny wskaźnika dla Polski: ludność objęta zasięgiem izochrony drogowej 60 minut względem miast wojewódzkich, którego wartość w roku 2015 wynosiła 67,7%. Na wartość wskaźnika w województwie podlaskim decydujący wpływ mają: duża powierzchnia kraju oraz luźno rozłożona sieć osadnicza.

¹⁸ *Regionalny plan transportowy województwa podlaskiego na lata 2012-2020*, Załącznik do Uchwały Nr 161/2082/2016 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 20 września 2016r., s. 67.

Mapa 2. Dostępność kolejowa pasażerska województwa podlaskiego w 2015 roku

Źródło: Regionalny plan transportowy województwa podlaskiego na lata 2012-2020, s. 69.

W statystyce publicznej nie są publikowane dane dotyczące dostępności kolejowej Białegostoku. Na podstawie powyższej mapy można jednak zauważyć, że najlepszą dostępnością charakteryzują się gminy zlokalizowane wzdłuż linii kolejowych. Natomiast najniższą dostępnością, w sensie dostępności kolejowej, charakteryzuje się Suwalszczyzna oraz powiat kolneński.

Tabela 31. Średni czas dojazdu (w transporcie drogowym i kolejowym z Białegostoku do Warszawy, Suwałk, Łomży, Bielska Podlaskiego, Olsztyna i Lublina) (min)¹⁹

Wyszczególnienie	Białystok	Bielsk Podlaski	Łomża	Suwałki
Białystok	x	47	62	98
Bielsk Podlaski	47	x	87	142
Łomża	62	87	x	106
Suwałki	98	142	106	x
Lublin	206	161	204	301
Olsztyn	191	216	129	168
Warszawa	136	149	109	215

Źródło: opracowanie własne na podstawie Regionalnego Planu Transportowego województwa podlaskiego na lata 2014-2020, s. 69.

Powyższa tabela prezentuje średni czas dojazdu pomiędzy wybranymi miastami powiatowymi województwa podlaskiego oraz ważnymi ośrodkami miejskimi w bezpośrednim sąsiedztwie województwa. Zauważyć należy, iż średni czas przejazdu na trasie Białystok-Warszawa jest znacznie niższy niż na trasach Białystok-Olsztyn oraz Białystok-Lublin, co może wskazywać, iż infrastruktura drogową na tych odcinkach wymaga zwiększenia przepustowości.

¹⁹ Brak porównywalnych danych dotyczących czasu dojazdu do Kowna.

Cel strategiczny 3. Jakość życia

KONTEKST STRATEGICZNY. Strategia wskazuje na czynniki sprzyjające kształtowaniu się wysokiej jakości życia obywateli (wysokość dochodów i związany z tym wzrost gospodarczy, mierzony tradycyjnie wskaźnikiem PKB), jak i na szeregi innych czynników silnie warunkujących jakość życia, jak: „długie i zdrowe życie”, „wiedza”, „dostatni standard życia” (wskaźniki istotne dla wyliczenia wskaźnika HDI).

W Strategii wskazano, iż podejmowanie działań w tych obszarach może znacząco poprawiać jakość życia, a nawet zapewnić szczególnie uprzywilejowaną pozycję w tym zakresie na tle innych regionów, nie tylko w Polsce, ale i w skali Unii Europejskiej.

Dlatego wskazuje się na konieczność wykorzystania i rozwoju potencjału czynników warunkujących wysoką jakość życia mieszkańców województwa w celu zapewnienia nie tylko lepszych warunków życia, ale także w celu uczynienia z jakości życia symbolu regionu oraz czynnika wspierającego możliwość osiągnięcia pozostałych celów strategicznych.

Miary sukcesu:

1. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności
2. Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym

Tabela 32. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	os.	-1,6	-2,4	-2,1	-1,4	-1,4	-1,3	-1,6	-1,5	-2,1	-1,9	-1,9	-1,1
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim (%)	os.	-	-0,8	0,3	0,7	0,0	0,1	-0,3	0,1	-0,6	0,2	0,0	0,8
Wartość dla Polski	os.	-0,3	-0,9	-0,5	-0,4	0,0	-0,1	-0,1	-0,2	-0,5	-0,4	-0,4	0,0
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	os.	-1,3	-1,5	-1,6	-1,0	-1,4	-1,2	-1,5	-1,3	-1,6	-1,5	-1,5	-1,1
Pozycja wśród województw	miejsce	11	11	11	11	12	12	12	12	12	12	13	12

* Saldo migracji w roku 2015 w związku z brakiem danych z zakresu migracji zagranicznych wyznaczone jako suma migracji wewnętrznych z roku 2015 i migracji zagranicznych w roku 2014. Takie podejście zostało zastosowane w Roczniku Statystycznym Województw 2017.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W województwie podlaskim, jak i w skali całego kraju występuje ujemne saldo migracji na 1000 osób. Wyjątek stanowi rok 2016, w którym w skali całego kraju saldo migracji wyniosło 0, co oznacza, że tyle samo osób przyjechało i wyjechało z kraju. W roku 2016 saldo migracji w regionie wynosiło -1,1 i była to najniższa wartość w całym analizowanym okresie, tj. w latach 2005-2016. Prognoza z wykorzystaniem modelu ARIMA (1,1,1) – wykres 17 – pozwala stwierdzić, iż z 95% prawdopodobieństwem wartość salda migracji w województwie podlaskim w roku 2020 będzie mieścić się w przedziale od -2,2 do -0,7, przy czym najbardziej prawdopodobna wartość ukształtuje się na poziomie -1,4. Górna granica przedziału leży poniżej, założonej w Strategii, wartości docelowej, wynoszącej -0,4. Pozwala to na stwierdzenie, iż osiągnięcie założonego w SRWP poziomu salda migracji w województwie podlaskim jest mało prawdopodobne. Analogiczna analiza przeprowadzona dla całego kraju prezentuje bardziej optymistyczne prognozy. Najbardziej prawdopodobna wartość wskaźnika w 2020 roku wynosić będzie 0,1 z 95% przedziałem wahań od -0,6 do 0,1.

Ze względu na brak zauważalnej tendencji zmian w wartości wskaźnika Saldo migracji na 1000 osób oraz na fakt, iż większość zmian wskaźnika wydaje się być przypadkowymi odchyleniami (przypadkowość potwierdza również prognoza z użyciem modelu ARIMA, przewidująca duże prawdopodobieństwo uzyskania stałej wartości wskaźnika w przyszłości. Wskaźnik jest powiązany ze współczynnikiem aktywności zawodowej (w IV kwartale) osób w wieku 15-24 lata (0,76). Świadczy o tym, że na migracje osób młodych wpływ ma możliwość znalezienia pracy oraz, że osoby młode charakteryzują się znaczną mobilnością związaną z poszukiwaniem pracy.

Tabela 33. Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie domowym w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	zł	691,5	779,8	845,5	902,1	978,2	1 067,3	1 188,5	1 194,9	1 223,4	1 215,5	1 208,6	1 372,4
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	12,8	8,4	6,7	8,4	9,1	11,4	0,5	2,4	-0,6	-0,6	13,6
Wartość dla Polski	zł	731,8	802,4	894,5	1 006,6	1 071,7	1 147,2	1 183,7	1 232,9	1 254,9	1 293,3	1 337,9	1 425,8
Udział w wartości dla Polski	%	94,5	97,2	94,5	89,6	91,3	93,0	100,4	96,9	97,5	94,0	90,3	96,3
Pozycja wśród województw	miejsce	10	9	11	13	13	12	5	8	6	10	13	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W roku 2016 województwo podlaskie pod względem wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu dyspozycyjnego na 1 osobę w gospodarstwie domowym plasowało się w skali kraju na 9 miejscu. Przeciętny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym od roku 2013 systematycznie spadał, osiągając w 2015 roku wartość ok 1208 zł. W 2016 roku nastąpił wzrost o 13,6% do wartości 1 372,4 zł (co stanowiło 96,3% średniej wartości dla Polski). Przeprowadzona, w oparciu o model ARIMA, prognoza wskazuje, że poziom przeciętnego miesięcznego dochodu do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie rolnym zbliży się do założonej w Strategii wartości docelowej wynoszącej 1648 zł. Najbardziej prawdopodobna wartość w roku 2020 wyniesie 1642,3 zł z 95% przedziałem ufności mieszczącym się w granicach od 1431,4 zł do 1853,1 zł. Zgodnie z analogiczną prognozą przeprowadzoną dla Polski można stwierdzić, iż wartość wskaźnika z 95% prawdopodobieństwem zawierać się będzie w przedziale od 1543,4 zł do 1820,9 zł, z najbardziej prawdopodobną wartością wynoszącą 1682,2 zł. Na podstawie prognozy dla roku 2020 można wywnioskować, iż dysproporcja pomiędzy poziomami wskaźnika w województwie podlaskim oraz w całym kraju będzie się zmniejszać. W roku 2016 różnica pomiędzy poziomami wskaźnika wynosiła 53,4 zł, natomiast zgodnie z prognozą w roku 2020 będzie wynosić 39,9 zł²⁰.

Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie domowym wykazuje bardzo dużo powiązań z innymi wskaźnikami realizacji celów strategicznych i operacyjnych, w szczególności ze wskaźnikami z zakresu rozwoju gospodarczego, innowacyjności oraz umiędzynarodowienia gospodarki regionu: produkt krajowy brutto na jednego mieszkańca (0,98), wartość dodana brutto na 1 pracującego (0,97), liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (0,86), wartość eksportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (0,88), udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem (0,84), pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu (0,80), liczba

²⁰ Porównanie prognozy z roku 2015 z obecną prognozą nie wykazuje znaczących różnic pomiędzy prognozowanymi wartościami przeciętnego miesięcznego dochodu do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie domowym.

uzyskanych patentów (0,78), nakłady na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKB (0,70), współczynnik aktywności zawodowej w IV kwartale osób w wieku 55 i więcej lat (0,87), wskaźnik zatrudnienia dla w wieku 20-64 lata wg BAEL w IV kwartale (0,76). Powyższe powiązania dowodzą, iż poziom dochodów w regionie wpływa na rozwój gospodarczy, z drugiej jednak strony można również stwierdzić, iż zwiększający się poziom przeciętnego miesięcznego dochodu do dyspozycji na 1 osobę jest skutkiem rozwijającego się pod kątem gospodarczym (w tym również umiędzynaradawiającego się coraz bardziej) regionu.

Pozostałymi obszarami, z którymi analizowany wskaźnik wykazuje wyraźne powiązania są wskaźniki charakteryzujące ochronę środowiska, infrastrukturę sieciową oraz kapitał społeczny. Powiązania z pierwszą grupą potwierdzają korelacje z następującymi wskaźnikami: udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych (0,93), udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (0,94), udział energii OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie (0,92), udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności na wsi (0,87), odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku (0,77). Do drugiej grupy wskaźników należą: odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu (0,76), korzystający z instalacji gazowej w ogóle ludności (0,92), udział ludności korzystającej z sieci kanalizacji w ogóle ludności w podziale na miasto (0,94) i wieś (0,87), drogi o twardej nawierzchni na 100 km² (0,97).

Natomiast w trzeciej grupie istotnych korelacji znajdują się: liczba podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. ludności (0,93), widzowie w kinach na 1000 ludności (0,96).

Struktura korelacji powyższego wskaźnika jest zbliżona do struktury korelacji innych wskaźników rozwoju gospodarczego, dlatego te zależności można interpretować w analogiczny sposób.

Cel operacyjny 3.1 Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych

KONTEKST STRATEGICZNY. Problemy demograficzne, do których zalicza się spadek liczby ludności, starzenie się społeczeństwa, presję migracyjną, dysproporcje w rozmieszczaniu siły roboczej, wskazywane są jako kluczowe wyzwania polityki społeczno-gospodarczej nie tylko na poziomie europejskim, krajowym, ale również regionalnym. W województwie podlaskim głównymi problemami demograficznymi są ujemne saldo migracji oraz prognozowany dalszy spadek liczby ludności.

W związku z powyższym Strategia wskazuje na nieuniknione podjęcie działań mających na celu neutralizowanie negatywnych efektów zmian demograficznych, w tym również podtrzymanie aktywności zawodowej i społecznej, w szczególności osób starszych, rozwój usług opiekuńczych i opieki długookresowej nad osobami zależnymi, rozwój infrastruktury związanej z czasem wolnym (z uwzględnieniem potrzeb osób starszych).

Istotnym obszarem jest również tworzenie warunków sprzyjających godzeniu ról rodzinnych i zawodowych, np.: poprzez rozwój systemu opieki nad dziećmi czy poprawę dostępności oraz jakości edukacji przedszkolnej. Jako konieczne wskazuje się także działania w sektorze edukacji formalnej, ukierunkowane na zapewnienie wysokiej jakości usług oraz poprawę jakości kształcenia ustawicznego.

Konieczne jest ponadto zwiększanie uczestnictwa w rynku pracy) oraz pomoc pracownikom, zwłaszcza starszym, w nabyciu i podtrzymaniu umiejętności i kwalifikacji niezbędnych w pracy.

Miary sukcesu:

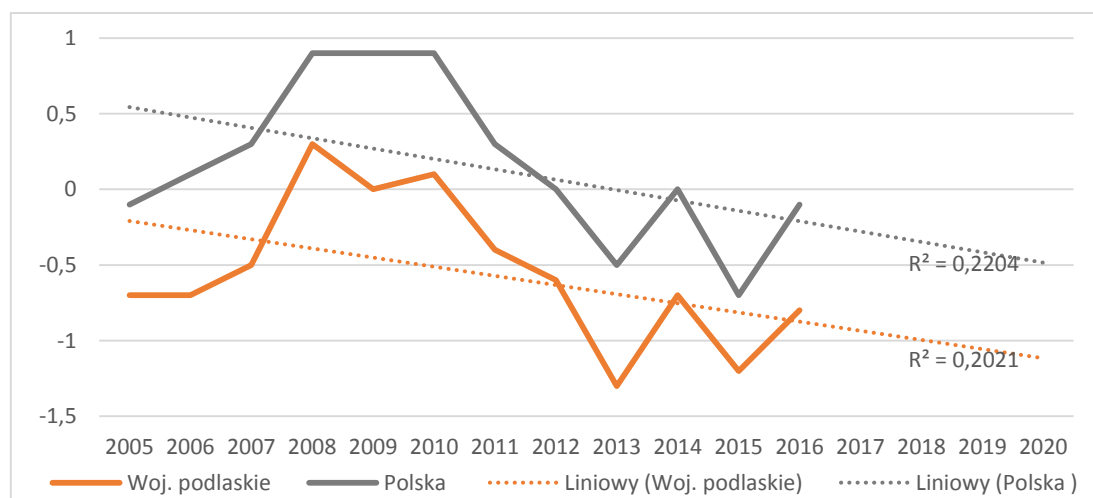
1. Przyrost naturalny na 1000 ludności
2. Współczynnik aktywności zawodowej (w IV kwartale):
 - ogółem
 - osób w wieku 15-24 lata
 - osób w wieku 55 i więcej lat

Tabela 34. Przyrost naturalny na 1000 ludności

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	os.	-0,7	-0,7	-0,5	0,3	0,0	0,1	-0,4	-0,6	-1,3	-0,7	-1,2	-0,8
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim (%)	-	-	0,0	0,2	0,8	-0,3	0,1	-0,5	-0,2	-0,7	0,6	-0,5	0,4
Wartość dla Polski	os.	-0,1	0,1	0,3	0,9	0,9	0,9	0,3	0,0	-0,5	0,0	-0,7	-0,1
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	os.	-0,6	-0,8	-0,8	-0,6	-0,9	-0,8	-0,7	-0,6	-0,8	-0,7	-0,5	-0,7
Pozycja wśród województw	miejsce	10	11	10	10	10	10	10	10	10	9	9	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 25. Przyrost naturalny na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Przyrost naturalny w województwie podlaskim charakteryzuje się tendencją spadkową z niewielkimi wahaniami oraz ujemnymi wartościami. Wyjątek stanowiły lata 2008-2010, w których to poziom przyrostu naturalnego na 1000 ludności nie osiągnął wartości ujemnych. Na przestrzeni lat widoczne są liczne wahania, jednak w dalszym ciągu liczba zgonów jest wyższa od liczby urodzeń. W 2016 przyrost naturalny na 1000 osób w województwie podlaskim wyniósł -0,8 i był niższy od średniej wartości dla Polski o 0,7 punktu proc. Podobne fluktuacje, jak w przypadku województwa podlaskiego, występują w skali całego kraju. Różnice pomiędzy wartościami wskaźnika w Polsce i w województwie podlaskim różnią się przeciętnie o 0,5-0,9 punktu proc. W roku 2016 województwo podlaskie na tle innych województw zajmowało niezmienną od trzech lat

9 pozycję. Województwami, w których odnotowano dodatni przyrost naturalny były województwa: pomorskie (2,0), małopolskie (1,7), wielkopolskie (1,7), mazowieckie (0,9) oraz podkarpackie (0,5).

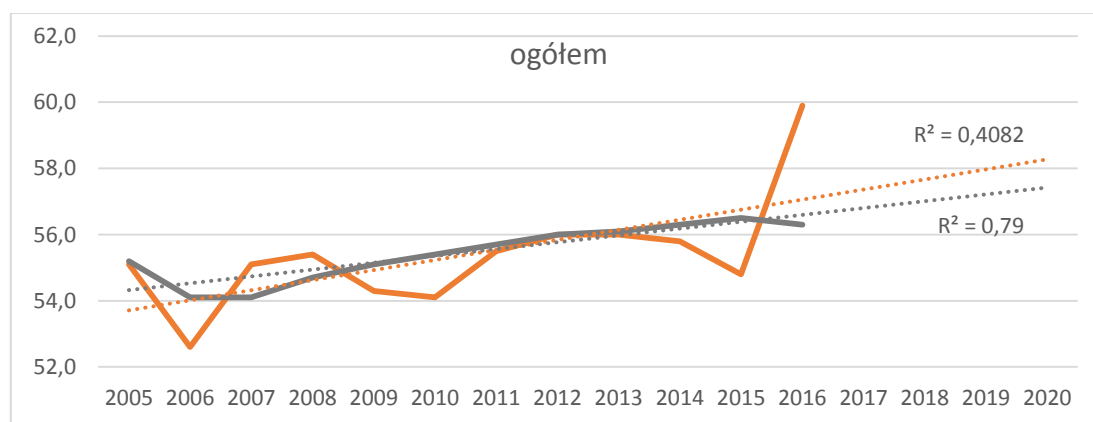
Wskaźnik przyrostu naturalnego nie wykazuje istotnych powiązań ze wskaźnikami realizacji celów zawartych w Strategii.

Tabela 35. Współczynnik aktywności zawodowej w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego ogółem	%	55,1	52,6	55,1	55,4	54,3	54,1	55,5	56,0	56,0	55,8	54,8	59,9
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt. proc.	-	-2,5	2,5	0,3	-1,1	-0,2	1,4	0,5	0,0	-0,2	-1,0	5,1
Wartość dla Polski	%	55,2	54,1	54,1	54,7	55,1	55,4	55,7	56,0	56,1	56,3	56,5	56,3
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	pkt. proc.	-0,1	-1,5	1,0	0,7	-0,8	-1,3	-0,2	0,0	-0,1	-0,5	-1,7	3,6
Pozycja wśród województw	miejsce	6	12	5	6	11	10	7	9	7	8	10	1
Wartość dla woj. podlaskiego (15-24 lata)	%	33,1	22,2	28,3	32,4	30,6	30,4	31,6	30,8	30,3	27,8	28,3	33,7
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt. proc.	-	-10,9	6,1	4,1	-1,8	-0,2	1,2	-0,8	-0,5	-2,5	0,5	5,4
Wartość dla Polski	%	35,1	34,3	32,8	33,4	34,2	33,8	33,6	34,0	33,5	33,1	32,8	34,0
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	pkt. proc.	-2,0	-12,1	-4,5	-1,0	-3,6	-3,4	-2,0	-3,2	-3,2	-5,3	-4,5	-0,3
Pozycja wśród województw	miejsce	10	16	15	9	12	13	12	14	13	14	14	9
Wartość dla woj. podlaskiego (55 i więcej lat)	%	19,6	16,5	16,5	15,5	17,5	19,5	20,6	21,0	22,0	24,1	24,2	23,8
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt. proc.	-	-3,1	0,0	-1,0	2,0	2,0	1,1	0,4	1,0	2,1	0,1	-0,4
Wartość dla Polski	%	17,1	16,6	17,8	18,5	19,2	20,9	22,3	23,2	24,1	24,5	25,2	25,2
Różnica do średniej wartości dla Polski	pkt. proc.	2,4	-0,1	-1,3	-3,0	-1,7	-1,4	-1,7	-2,3	-2,1	-0,5	-1,0	-1,3
Pozycja wśród województw	miejsce	6	8	8	12	10	12	9	12	10	7	8	10

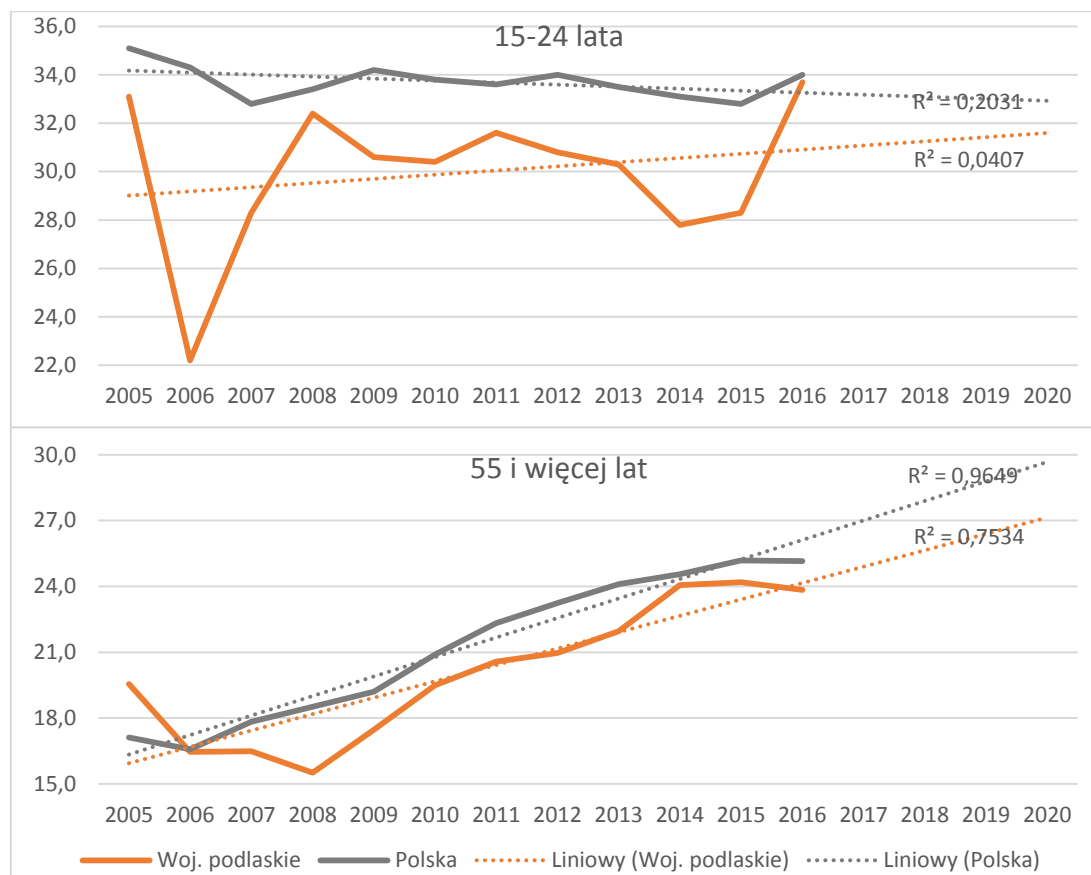
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 26. Współczynnik aktywności zawodowej (w IV kwartale) w latach 2005-2016

Podlaskie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Współczynnik aktywności zawodowej jest podstawowym wskaźnikiem realizacji celu 3.1. Zmniejszenie negatywnych skutków demograficznych. Wskaźnik analizowany jest w podziale na dwie grupy, tj. ludność w wieku 15-24 oraz powyżej 55 lat. Wartość współczynnika aktywności zawodowej ogółem od lat kształtuje się na poziomie przekraczającym 50%. W IV kwartale 2016 roku w województwie podlaskim współczynnik aktywności zawodowej dla ogółu mieszkańców wynosił 59,9 i przekraczał średnią wartość dla Polski o 3,6 pkt. proc. Znaczny wzrost wskaźnika (o 5,1 pkt. proc. z 54,8% w roku 2015) skutkowało awansem na pierwsze miejsce wśród wszystkich województw pod względem analizowanego wskaźnika. Aktywność zawodowa osób w wieku 15-24 lata w roku 2016 wynosiła 33,7% (wzrost o 5,4 pkt. proc.). W skali całego kraju województwo podlaskie sklasyfikowane zostało na 9 pozycji. Na przestrzeni lat wartość współczynnika nie zmieniała się znacząco, oscylując w granicach 30%. Na tej podstawie można wnioskować, iż w przyszłości również nie wystąpią znaczące wahania. Od 2008 roku zauważyć można systematyczny wzrost aktywności zawodowej wśród osób powyżej 55 roku życia. W 2016 roku w województwie podlaskim osoby aktywne zawodowo powyżej 55 roku życia stanowiły 23,8% całej kategorii wiekowej.

Współczynnik aktywności zawodowej (w IV kwartale) ogółem charakteryzuje się silnymi powiązaniem z liczbą uzyskanych patentów (0,84), udziałem ludności korzystającej z sieci kanalizacji w ogóle ludności na wsi (0,72), liczbą lekarzy (0,73) oraz pielęgniarek i położnych (0,73) na 10 tys. mieszkańców. Powyższe korelacje należałoby interpretować jako silny związek aktywności zawodowej z poziomem zdrowia społeczeństwa oraz poziomem rozwoju gospodarczego i społecznego.

Wskaźnik aktywności zawodowej (w IV kwartale) osób w wieku 15-24 lata jest skorelowany jedynie ze wskaźnikiem salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności (0,76).

Z powyższego wynika, iż aktywni zawodowo młodzi ludzie są skłonni do zmiany miejsca zamieszkania. Korelacja ze wskaźnikiem liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności (-0,73) świadczy o tym, iż osoby aktywne zawodowo w mniejszym stopniu korzystają ze świadczeń pomocy społecznej, co należy uznać za pozytywne zjawisko.

Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 55 i więcej lat jest silnie skorelowany ze wskaźnikami z obszaru rozwoju gospodarczego województwa oraz innowacyjności, tj.: PKB na 1 mieszkańca w cenach bieżących (0,90), liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (0,95), wartość dodana brutto na 1 pracującego (0,91), przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym (0,87), wartość eksportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (0,94), udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem (0,95), nakłady na działalność B+R w relacji do PKB (0,89), liczba uzyskanych patentów (0,82). Powyższe powiązania mogą świadczyć, iż rozwijająca się gospodarka stwarza miejsca pracy dla pracowników 55+.

Powiązania z następującymi wskaźnikami z obszaru ochrony środowiska: udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych (0,97), udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (0,90), udział energii OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie (0,97), udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności w miastach (0,78) i na wsi (0,87), odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku (0,89) mogą świadczyć o dużej ekologicznej świadomości pracowników.

Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 55 i więcej lat jest również skorelowany ze wskaźnikami charakteryzującymi kapitał społeczny oraz dostęp do infrastruktury sieciowej: liczba podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. ludności (0,95), zwiedzający galerie sztuki na 1000 ludności (0,71), widzowie w kinach na 1000 ludności (0,84), odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer z dostępem do szerokopasmowego Internetu (0,98), odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu (0,93), korzystający z instalacji gazowej w ogóle ludności (0,93), udział ludności korzystającej z sieci kanalizacji w ogóle ludności w miastach (0,98) i na wsi (0,95), drogi o twardej nawierzchni na 100 km².

Cel operacyjny 3.2 Poprawa spójności społecznej

KONTEKST STRATEGICZNY. Jednym z zasadniczych celów polityki Unii Europejskiej, który został wyrażony w Strategii Europa 2020, jest eliminacja ryzyka ubóstwa i wykluczenia. Poprawa spójności społecznej możliwa będzie dzięki wspieraniu grup najbiedniejszych, niwelowaniu ubóstwa, wspieraniu młodzieży, osób niepełnosprawnych i imigrantów. Istotnym elementem jest również zwiększenie dostępu do różnego rodzaju usług społecznych, co ma prowadzić do ograniczania pogłębiania się sfery ubóstwa.

W Strategii za kluczowe uznano również wzmocnienie roli ekonomii społecznej poprzez wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz rozwój współpracy instytucjonalnej na rzecz ekonomii społecznej. Priorytetowo będą traktowane również działania z zakresu aktywnej integracji.

Miary sukcesu:

1. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym

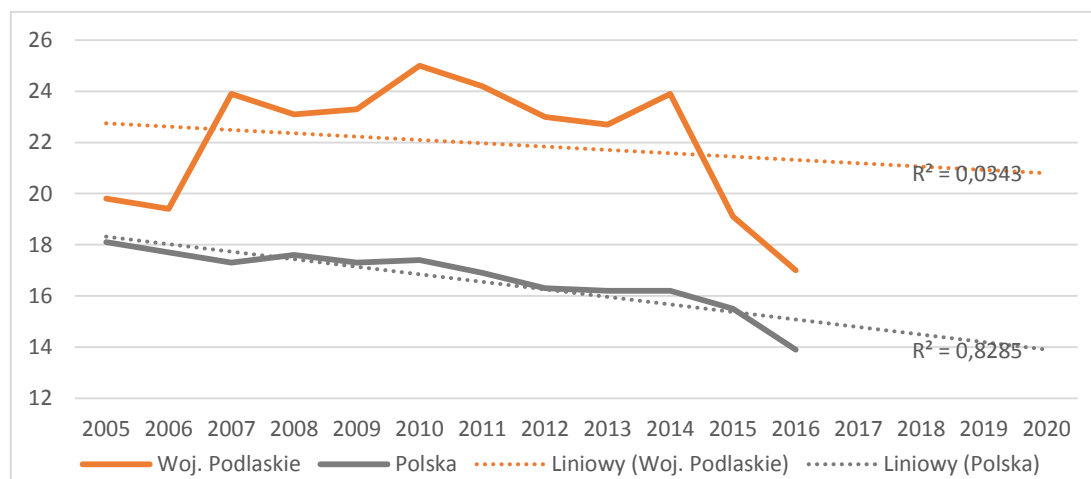
2. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności
3. Liczba przedsiębiorstw będących członkami organizacji Global Compact w woj. podlaskim w relacji do liczby takich przedsiębiorstw w całej Polsce

Tabela 36. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	%	19,8	19,4	23,9	23,1	23,3	25,0	24,2	23,0	22,7	23,9	19,1	17,0
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt. proc.	-	-0,4	4,5	-0,8	0,2	1,7	-0,8	-1,2	-0,3	1,2	-4,8	-2,1
Wartość dla Polski	%	18,1	17,7	17,3	17,6	17,3	17,4	16,9	16,3	16,2	16,2	15,5	13,9
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	pkt. proc.	1,7	1,7	6,6	5,5	6,0	7,6	7,3	6,7	6,5	7,7	3,6	3,1
Pozycja wśród województw	miejsce	7	7	4	4	3	4	3	3	2	2	6	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 27. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym w latach 2005-2016 wraz z trendem do 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Do roku 2014 wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym w województwie podlaskim charakteryzował się trendem wzrostowym z wartościami przekraczającymi średnią dla Polski. W roku 2014 województwo podlaskie było jednym z województw o najwyższym wskaźniku zagrożenia ubóstwem relatywnym (przed województwem warmińsko-mazurskim). Od 2015 roku zaobserwować można polepszenie sytuacji. Zagrożenie ubóstwem relatywnym w regionie spada, przyjmując wartość 19,1% w 2015 roku oraz 17% w roku 2016. Spadek ten pozwolił na awans na 6 miejsce wśród wszystkich województw. Dotychczasowe kształtowanie się wartości wskaźnika prognozuje jego dalszy spadek w województwie podlaskim oraz spadek w skali całego kraju.

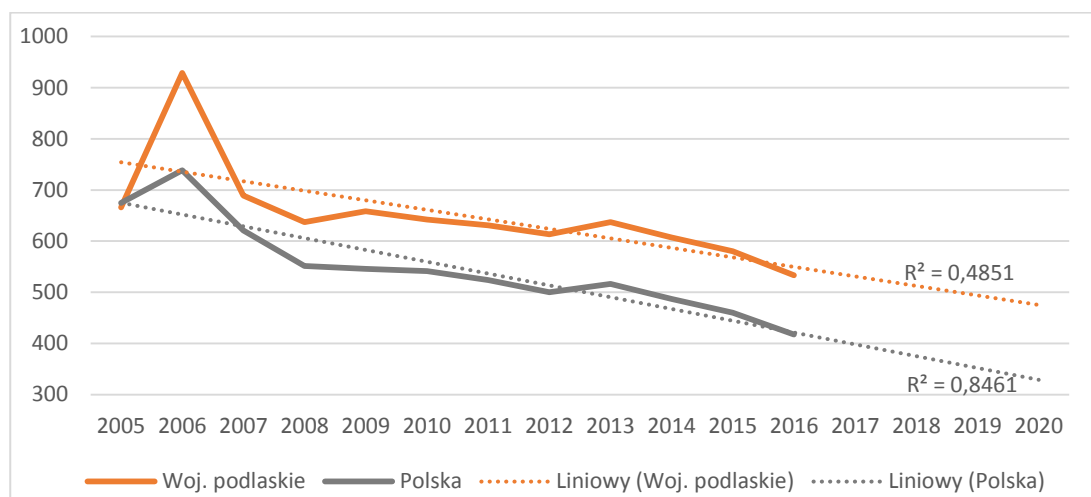
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym jest skorelowany tylko ze odsetkiem podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu w % (-0,88) oraz liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców (0,87).

Tabela 37. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	os.	666,0	928,7	689,2	637,1	658,2	642,3	630,6	613,2	637,3	607,3	579,9	533,1
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	39,4	-25,8	-7,6	3,3	-2,4	-1,8	-2,8	3,9	-4,7	-4,5	-8,1
Wartość dla Polski	os.	674,7	738,4	620,8	551,3	545,9	541,5	523,7	499,9	516,2	486,9	460,1	417,6
Udział w wartości dla Polski	%	98,7	125,8	111,0	115,6	120,6	118,6	120,4	122,7	123,5	124,7	126,0	127,7
Pozycja wśród województw	miejsce	9	4	7	7	6	7	7	5	5	4	4	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 28. Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności wraz z trendem do 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności w odniesieniu do województwa podlaskiego oraz do całego kraju od 2006 roku wykazuje tendencję spadkową (z niewielkim wzrostem w roku 2013). Województwo podlaskie znajduje się powyżej średniej dla Polski, co świadczy o wyższej niż średnio w kraju, liczbie osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Analizowany wskaźnik jest silnie powiązany z poziomem ubóstwa, które wpływa na odsetek osób, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Kolejny analizowany wskaźnik liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności wykazuje powiązania ze wskaźnikami określającymi aktywność zawodową ludności oraz odnoszącymi się do infrastruktury sieciowej. Korelacja z następującymi wskaźnikami: współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 15-24 lata (-0,73) oraz Współczynnik aktywności zawodowej ogółem (-0,73) świadczy o pozytywnej zależności. Zmniejszający się współczynnik aktywności zawodowej skutkuje zwiększonym zapotrzebowaniem na korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej. Natomiast zależność pomiędzy analizowanym wskaźnikiem a odsetkiem podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu (-0,83), dowodzi powiązanie dostępności do infrastruktury sieciowej oraz poziomu wykluczenia społecznego w regionie.

Tabela 38. Liczba przedsiębiorstw będących członkami organizacji Global Compact w woj. podlaskim w relacji do liczby takich przedsiębiorstw w całej Polsce w latach 2013-2017

Wyszczególnienie	Miara	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Liczba podlaskich przedsiębiorstw będących członkami organizacji Global Compact</i>	szt.	1	1	1	1	1
<i>Liczba polskich przedsiębiorstw będących członkami organizacji Global Compact</i>	szt.	55	54	162	87	86
<i>Liczba przedsiębiorstw będących członkami organizacji Global Compact w woj. podlaskim w relacji do liczby takich przedsiębiorstw w całej Polsce</i>	%	1,8	1,9	0,6	1,1	1,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych United Nations.

Od 2013 roku do organizacji Global Compact niezmiennie należy jedno przedsiębiorstwo. Wartość wskaźnika oscyluje wokół 1-2%. W 2017 roku zanotowano zwiększenie wartości wskaźnika o 0,1 pkt. proc do 1,2%. Jest to zgodne z założoną w Strategii tendencją wzrostową wskaźnika. Powyższe zmiany nie wynikają ze zmian w liczbie polskich podmiotów gospodarczych należących do Global Compact a w całkowitej liczbie polskich przedsiębiorstw zrzeszonych w organizacji Global Compact.

Analizowany wskaźnik jest dodatnio skorelowany z liczbą nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów sektora prywatnego (0,82).

Cel operacyjny 3.3 Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego

KONTEKST STRATEGICZNY. Z punktu widzenia jakości życia mieszkańców konieczna jest poprawa warunków w obszarze ochrony zdrowia. Strategia przewiduje wzrost zapotrzebowania na usługi zdrowotne w zakresie pielęgniarstwa rodzinnego, dotyczącego głównie opieki nad osobami starszymi, obłożnie i przewlekle chorymi. Dużą uwagę przywiązuje się także do chorób cywilizacyjnych, wczesnej diagnostyki oraz leczenia, które mają największy wpływ na aktywność zawodową. Na tym polu Strategia przewiduje wykorzystanie ważnego potencjału, jakim jest Uniwersytet Medyczny w Białymstoku, który może zostać włączony do zapewnienia wysokiej jakości usług medycznych w regionie. Dodatkowo wskazuje się na konieczność dążenia do wykorzystania w pełni posiadanych walorów środowiskowych do rozwijania lecznictwa sanatoryjnego i rehabilitacyjnego.

Uznając wiodącą rolę administracji rządowej w realizacji działań dotyczących sfery bezpieczeństwa publicznego, jako jednego z zadań państwa, za kluczowe Strategia uznaje wspomaganie działań prowadzonych w tym zakresie przez administrację rządową oraz podejmowanie inicjatyw służących wdrożeniu mechanizmów zapewniających większą integrację oraz lepszą koordynację działań w tej sferze. Szczególną uwagę należy zwrócić na poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Miary sukcesu:

1. Wskaźnik umieralności ogólnej w województwie podlaskim
2. Wskaźnik przeciętnego dalszego trwania życia w momencie urodzenia (kobiet i mężczyzn)
3. Wskaźnik umieralności niemowląt w województwie podlaskim
4. Liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców
5. Liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. mieszkańców
6. Liczba łóżek szpitalnych na 10 tys. mieszkańców
7. Liczba zabitych w wypadkach drogowych na 100 wypadków
8. Liczba rannych w wypadkach drogowych na 100 wypadków

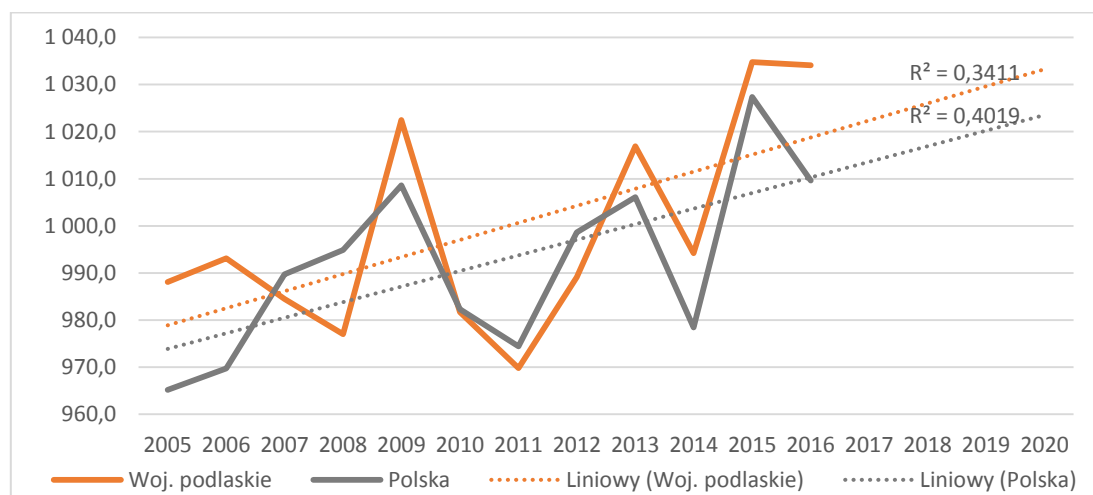
9. wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję i prokuraturę

Tabela 39. Wskaźnik umieralności ogólnej w województwie podlaskim w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	liczba zgonów/100tys.os.	988,1	993,1	984,5	977,0	1 022,5	981,7	969,8	989,1	1 016,9	994,2	1 034,8	1 034,1
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt.	-	5,0	-8,6	-7,5	45,5	-40,8	-11,9	19,3	27,8	-22,7	40,6	-0,7
Wartość dla Polski	liczba zgonów/100tys.os.	965,2	969,7	989,7	994,9	1 008,6	982,3	974,4	998,6	1 006,1	978,4	1 027,4	1 009,6
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	pkt.	22,9	23,4	-5,2	-17,9	13,9	-0,6	-4,6	-9,5	10,8	15,8	7,4	24,5
Pozycja wśród województw	miejsce	7	6	7	7	7	7	7	8	8	7	7	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 29. Wskaźnik umieralności ogólnej w latach 2005-2016 z trendem do 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wskaźnik umieralności ogólnej w województwie określa liczbę zgonów przypadających na 100 tys. mieszkańców. Zarówno w regionie, jak i w Polsce występują znaczne wahania wskaźnika, przy jednoczesnym występowaniu trendu wzrostowego. Pod względem wartości wskaźnika województwo podlaskie zajmowało w 2016 roku 6 lokatę (wzrost o jedną pozycję w porównaniu do roku bazowego 2011).

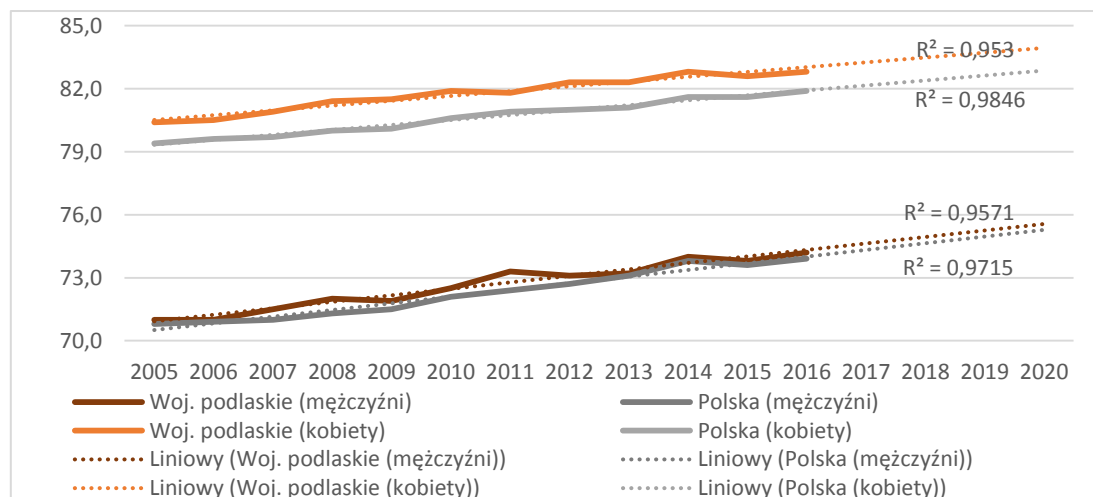
Wskaźnik umieralności ogólnej jest skorelowany ze wskaźnikiem emisji metanu CH₄ (-0,79), udział osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniach w ogólnej licznie ludności w tym wieku (-0,72), odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer z dostępem do szerokopasmowego Internetu (0,73), odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu (0,92).

Tabela 40. Wskaźnik przeciętnego dalszego trwania życia w momencie urodzenia (kobiet i mężczyzn) w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego (mężczyźni)	lata	71,0	71,0	71,5	72,0	71,9	72,5	73,3	73,1	73,2	74,0	73,8	74,2
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	lata	-	0,0	0,5	0,5	-0,1	0,6	0,8	-0,2	0,1	0,8	-0,2	0,4
Wartość dla Polski	lata	70,8	70,9	71,0	71,3	71,5	72,1	72,4	72,7	73,1	73,8	73,6	73,9
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	lata	0,2	0,1	0,5	0,7	0,4	0,4	0,9	0,4	0,1	0,2	0,2	0,3
Pozycja wśród województw	miejsce	7	7	5	4	6	6	5	5	7	6	5	6
Wartość dla woj. podlaskiego (kobiety)	lata	80,4	80,5	80,9	81,4	81,5	81,9	81,8	82,3	82,3	82,8	82,6	82,8
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	lata	-	0,1	0,4	0,5	0,1	0,4	-0,1	0,5	0,0	0,5	-0,2	0,2
Wartość dla Polski	lata	79,4	79,6	79,7	80,0	80,1	80,6	80,9	81,0	81,1	81,6	81,6	81,9
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	lata	1,0	0,9	1,2	1,4	1,4	1,3	0,9	1,3	1,2	1,2	1,0	0,9
Pozycja wśród województw	miejsce	1	2	1	1	1	1	2	1	2	2	1	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 30. Wskaźnik przeciętnego dalszego trwania życia w momencie urodzenia (kobiet i mężczyzn) w latach 2005-2016 z trendem do 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Zarówno w województwie podlaskim, jak i w Polsce kobiety urodzone w latach 2005-2016 będą żyły dłużej od mężczyzn przeciętnie o 9 lat. W Na przestrzeni analizowanego okresu przeciętna długość życia kobiet w regionie wydłużyła się o blisko 3 lata, a mężczyzn o ponad 3 lata. Kobiety urodzone w 2016 roku w województwie podlaskim osiągną średni wiek 82,8 podczas, gdy w Polsce wiek ten wyniesie 81,9. Natomiast mężczyźni urodzeni w 2016 roku w województwie podlaskim osiągną średni wiek 74,2 lata (mieszkańcy Polski: 73,9).

Wskaźnik przeciętnego dalszego trwania życia w odniesieniu zarówno do kobiet, jak i do mężczyzn jest skorelowany ze znaczną liczbą wskaźników realizacji celów strategicznych i operacyjnych. Analizowany wskaźnik wykazuje korelacje ze wskaźnikami z zakresu rozwoju gospodarczego, powiązań międzynarodowych oraz innowacyjności: PKB na 1 mieszkańca (0,98 – kobiety i 0,98 – mężczyźni), liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (0,92 i 0,91), wartość dodana brutto na 1 pracującego (0,97 i 0,97), przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym (0,97 i 0,96), wartość eksportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (0,92 i 0,90), udział sprzedaży eksportowej sprzedaży ogółem (0,87 i 0,84), pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu (0,82 i 0,87), nakłady na działalność B+R w relacji do PKB (0,80 i 0,77) i liczba uzyskanych patentów (0,77 i 0,76). Powyższe zależności świadczą, że wydłużające się życie ludności pozytywnie przekłada się na poziom rozwoju gospodarczego oraz innowacyjności w regionie.

Pozytywne, istotne korelacje zachodzą także pomiędzy analizowanym wskaźnikiem a następującymi: wskaźnikiem zatrudnienia dla osób w wieku 20-64 lata wg BAEL – w IV kwartale (0,78 i 0,82), współczynnik aktywności zawodowej (w IV kwartale) osób w wieku 55 i więcej lat (0,93 i 0,89), widzowie w kinach na 1000 ludności (0,93 i 0,96), odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer z dostępem do szerokopasmowego Internetu (0,84 i 0,92), odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu (0,82 i 0,83), korzystając z instalacji gazowej w ogóle ludności (0,92 i 0,94), udział ludności korzystającej z sieci kanalizacji w ogóle ludności w miastach (0,97 i 0,97) i na wsi (0,93 i 0,97). Liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców (0,84 i 0,90) oraz liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. mieszkańców (0,86 i 0,92).

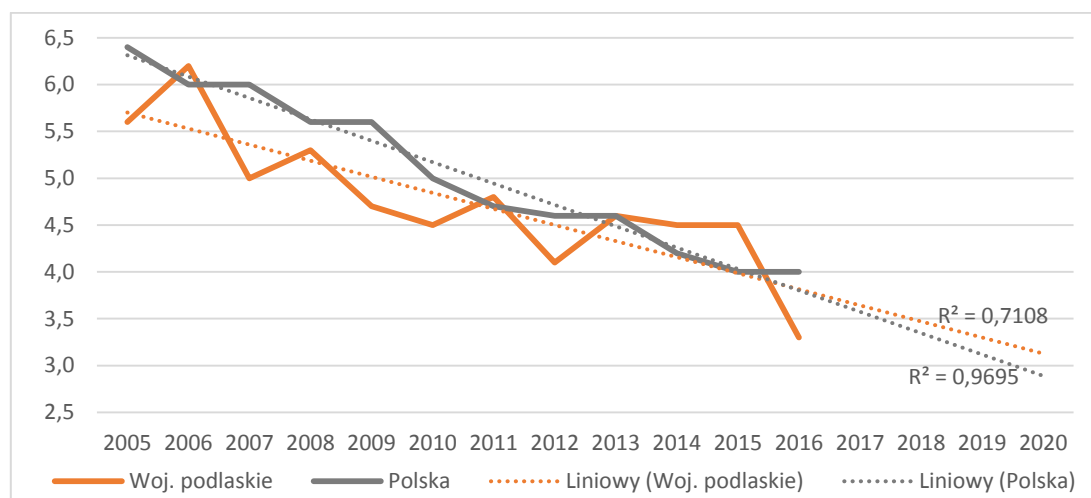
Tabela 41. Wskaźnik umieralności niemowląt w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	Liczba zgonów na 1000 urodzeń żywych	5,6	6,2	5,0	5,3	4,7	4,5	4,8	4,1	4,6	4,5	4,5	3,3
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim (%)	pkt.	-	0,6	-1,2	0,3	-0,6	-0,2	0,3	-0,7	0,5	-0,1	0,0	-1,2
Wartość dla Polski	Liczba zgonów na 1000 urodzeń żywych	6,4	6,0	6,0	5,6	5,6	5,0	4,7	4,6	4,6	4,2	4,0	4,0
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	pkt.	-0,8	0,2	-1,0	-0,3	-0,9	-0,5	0,1	-0,5	0,0	0,3	0,5	-0,7
Pozycja wśród województw	miejsce	15	7	13	11	15	13	8	13	8	8	3	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 31. Wskaźnik umieralności niemowląt w latach 2005-2016 z trendem do 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Odwrotnie, jak w przypadku wskaźnika umieralności ogólnej, umieralność niemowląt charakteryzuje się tendencją spadkową. W województwie podlaskim wskaźnik spadł z poziomu 5,6 w roku 2005 do 3,3 w roku 2016. Niewielkie różnice wskaźnika pomiędzy poszczególnymi województwami wpływają na pozycję regionów w skali kraju. W roku 2015 województwo podlaskie zajmowało 3 miejsce, natomiast w 2016 region spadł na 15 miejsce.

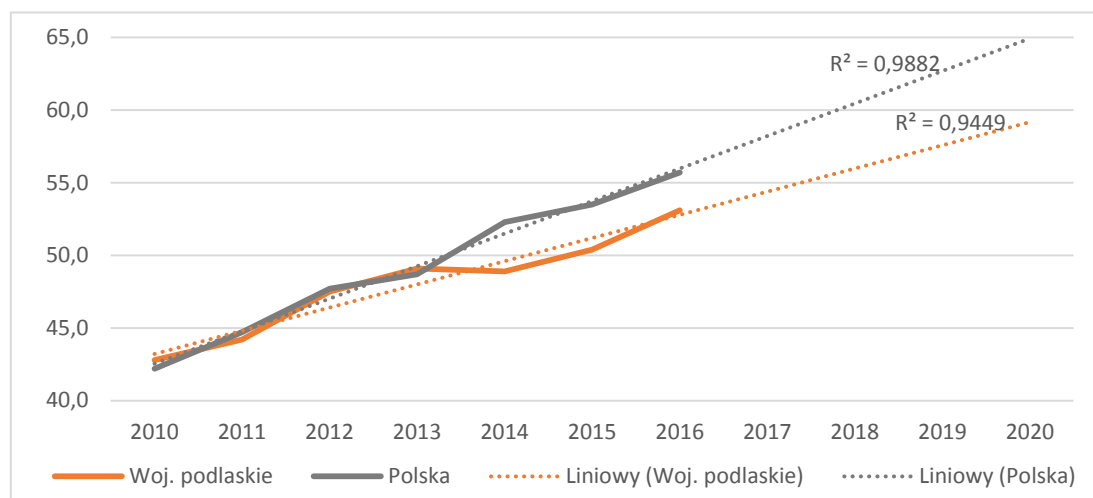
Wskaźnik umieralności niemowląt w województwie podlaskim nie wykazuje istotnych powiązań z pozostałymi wskaźnikami realizacji celów strategicznych i operacyjnych Strategii. Występujące korelacje, np. ze wskaźnikiem PKB na 1 mieszkańca (-0,85) lub udział energii OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie (-0,76) należy uznać za przypadkowe.

Tabela 42. Liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2016

Wyszczególnienie	Miara	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	os.	42,8	44,2	47,5	49,1	48,9	50,4	53,1
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	3,3	3,3	1,6	-0,2	1,5	2,7
Wartość dla Polski	os.	42,2	44,7	47,7	48,7	52,3	53,5	55,7
Udział w wartości dla Polski	%	0,6	-0,5	-0,2	0,4	-3,4	-3,1	-2,6
Pozycja wśród województw	miejsce	6	6	8	6	8	8	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 32. Liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2016 z trendem do 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W latach 2010-2013 liczba lekarzy w województwie podlaskim oraz w Polsce utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Od 2013 roku zauważalne jest występowanie dysproporcji. W województwie podlaskim odnotowano niższe tempo przyrostu liczby lekarzy na 10 tys. mieszkańców niż w skali całego kraju. W 2016 roku w regionie, na 10 tys. mieszkańców, pracowało blisko o 3 lekarzy mniej niż w Polsce.

Istotne korelacje analizowanego wskaźnika występują w odniesieniu do innych wskaźników z zakresu ochrony zdrowia: wskaźnik umieralności ogólnej w województwie podlaskim (0,89), wskaźnik przeciętnego dalszego trwania życia w momencie urodzenia mężczyzn (0,84) i kobiet (0,90), kapitału społecznego: liczba podmiotów trzeciego sektora (0,97), zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności (0,86), widzowie w kinach (0,83), wskaźnik zatrudnienia dla osób w wieku 20-64 lata wg BAEL (0,90), współczynnik aktywności zawodowej ogółem (0,73) oraz osób w wieku 55 i więcej lat (0,92). Powyższe korelacje świadczą o znacznym wpływie stanu opieki zdrowotnej na poziom kapitału społecznego.

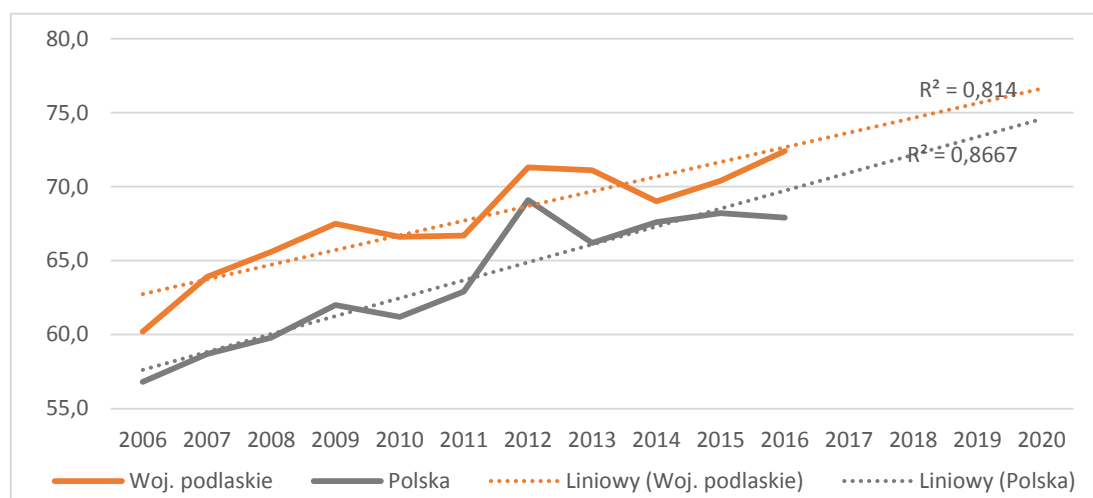
Natomiast korelacja ze wskaźnikami opisującymi rozwój gospodarczy: PKB na 1 mieszkańca (0,97), wartość dodana brutto na 1 pracującego (0,88), przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji (0,88) świadczą o wpływie sytuacji gospodarczej na poziom opieki zdrowotnej w regionie.

Tabela 43. Liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. mieszkańców w latach 2006-2016

Wyszczególnienie	Miara	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	os.	60,2	63,9	65,6	67,5	66,6	66,7	71,3	71,1	69,0	70,4	72,4
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%		6,1	2,7	2,9	-1,3	0,2	6,9	-0,3	-3,0	2,0	2,8
Wartość dla Polski	os.	56,8	58,7	59,8	62,0	61,2	62,9	69,1	66,2	67,6	68,2	67,9
Udział w wartości dla Polski	%	106,0	108,9	109,7	108,9	108,8	106,0	103,2	107,4	102,1	103,2	106,6
Pozycja wśród województw	miejsce	3	3	3	3	3	5	7	4	7	7	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 33. Liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. mieszkańców w latach 2006-2016 z trendem do 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. mieszkańców w latach 2006-2016 w województwie podlaskim przewyższała średnią wartość dla Polski. W 2016 roku na 10 tys. mieszkańców w regionie przypadały ponad 72 pielęgniarki i położne, zaś średnio 68. Na podstawie rzeczywistych wartości wskaźnika do roku 2020 będzie następowało zmniejszanie się dysproporcji pomiędzy liczbą pielęgniarek i położnych w Polsce i w regionie. Pomimo znacznego przekraczania średniej krajowej województwo podlaskie od 2014 sklasyfikowane jest na 7 pozycji.

Wskaźnik liczby pielęgniarek i położnych na 10 tys. ludności wykazuje analogiczne powiązania jak wskaźnik liczby lekarzy w regionie. Korelacje ze wskaźnikami z zakresu opieki zdrowotnej oraz kapitału społecznego: wskaźnik przeciętnego dalszego życia kobiet i mężczyzn (0,86) i kobiet (0,92), wskaźnik zatrudnienia dla osób w wieku 20-64 lata wg BAEL (0,74), wskaźnik aktywności zawodowej ogółem (0,73), współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 55 i więcej lat (0,83), liczba podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. ludności (0,86) oraz widzowie w kinach na 1000 ludności (0,89) wskazują na powiązanie opieki zdrowotnej z sytuacją społeczną mieszkańców regionu.

Analizowany wskaźnik wykazuje także powiązania ze wskaźnikami charakteryzującymi rozwój gospodarczy regionu: PKB na 1 mieszkańca (0,93), wartość dodana brutto na 1 pracującego (0,90), przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji. Powiązania te świadczą o wpływie rozwoju gospodarczego na poziom opieki zdrowotnej.

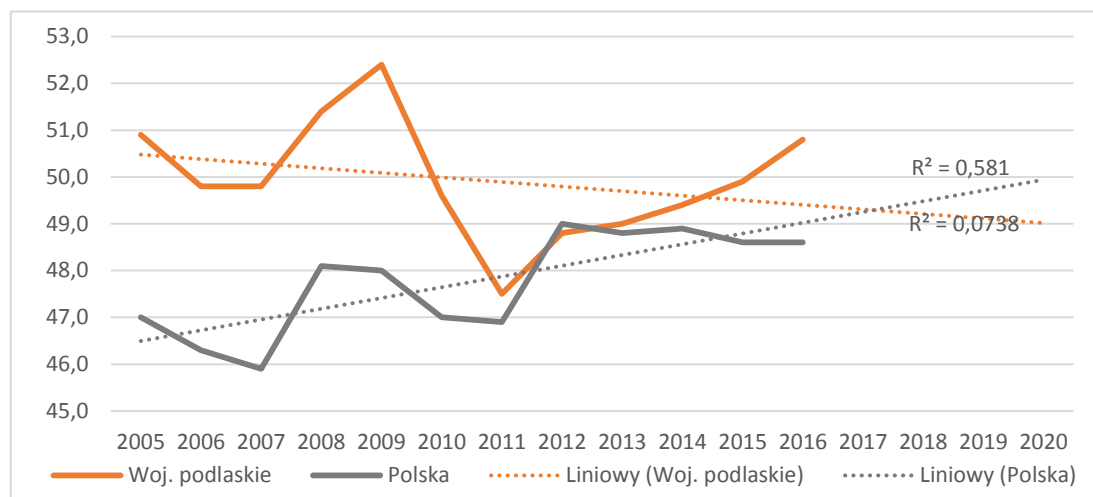
Tabela 44. Liczba łóżek w szpitalach na 10 tys. mieszkańców w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	szt.	50,9	49,8	49,8	51,4	52,4	49,6	47,5	48,8	49,0	49,4	49,9	50,8
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	-2,2	0,0	3,2	1,9	-5,3	-4,2	2,7	0,4	0,8	1,0	1,8
Wartość dla Polski	szt.	47,0	46,3	45,9	48,1	48,0	47,0	46,9	49,0	48,8	48,9	48,6	48,6
Udział w wartości dla Polski	%	108,3	107,6	108,5	106,9	109,2	105,5	101,3	99,6	100,4	101,0	102,7	104,5

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Pozycja wśród województw	miejsce	3	4	4	4	4	5	6	8	7	6	6	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 34. Liczba łóżek w szpitalach na 10 tys. mieszkańców w latach 2005-2016 z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Przeciętna liczba łóżek szpitalnych przypadająca na 10 tys. mieszkańców w województwie podlaskim była niższa od średniej krajowej jedynie w roku 2012. W regionie występują znaczne wahania wartości, natomiast w skali kraju zauważalna jest tendencja wzrostowa. W porównaniu do roku 2012 w województwie podlaskim liczba łóżek w szpitalach zwiększyła się o 2 łóżka. Tendencja wzrostowa wpłynęła na poprawę pozycji regionu na tle pozostałych województw (awans o 2 pozycje, z 7 na 5 miejsce). W 2017 na 10 tys. mieszkańców w województwie podlaskim przypadało 51 łóżek, zaś w Polsce – 49.

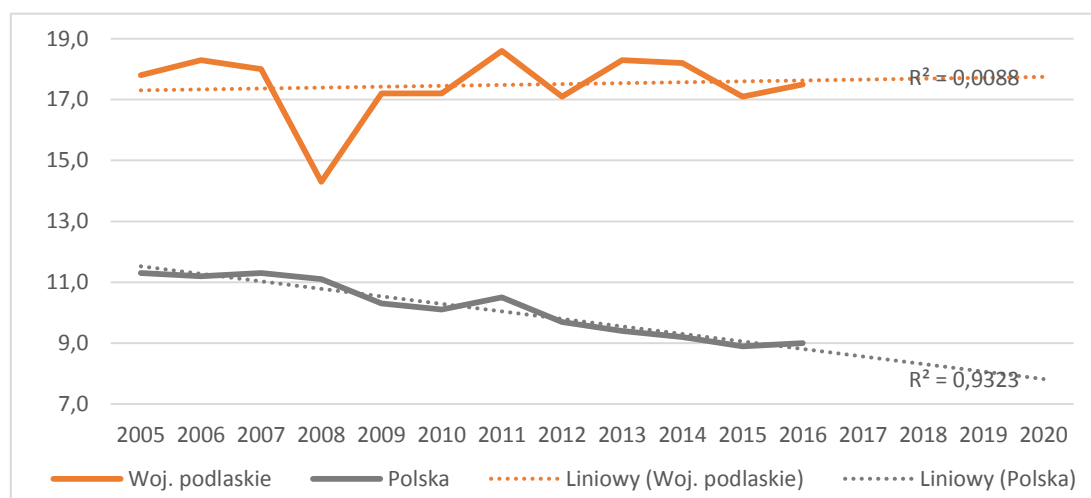
Wskaźnik liczby łóżek w szpitalach na 10 tys. mieszkańców nie wykazuje istotnych korelacji z pozostałymi wskaźnikami realizacji celów operacyjnych i strategicznych zawartych w Strategii.

Tabela 45. Liczba zabitych w wypadkach drogowych na 100 wypadków w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	os.	17,8	18,3	18,0	14,3	17,2	17,2	18,6	17,1	18,3	18,2	17,1	17,5
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	%	-	2,8	-1,6	-20,6	20,3	0,0	8,1	-8,1	7,0	-0,5	-6,0	2,3
Wartość dla Polski	os.	11,3	11,2	11,3	11,1	10,3	10,1	10,5	9,7	9,4	9,2	8,9	9,0
Udział w wartości dla Polski	%	157,5	163,4	159,3	128,8	167,0	170,3	177,1	176,3	194,7	197,8	192,1	194,4
Pozycja wśród województw	miejsce	2	1	1	4	1	1	1	1	1	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 35. Liczba zabitych w wypadkach drogowych na 100 wypadków w latach 2005-2016 z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Liczba zabitych w wypadkach samochodowych na 100 wypadków w latach 2005-2016 wahała się, osiągając najniższą wartość w 2008 roku, a najwyższą w 2011. W przypadku całego kraju zauważalna jest wyraźna tendencja spadkowa liczby zabitych w wypadkach drogowych. Od 2009 województwo podlaskie na tle pozostałych województw zajmuje pierwszą pozycję, co oznacza, że w regionie co roku, w wypadkach samochodowych ginie najwięcej ludzi.

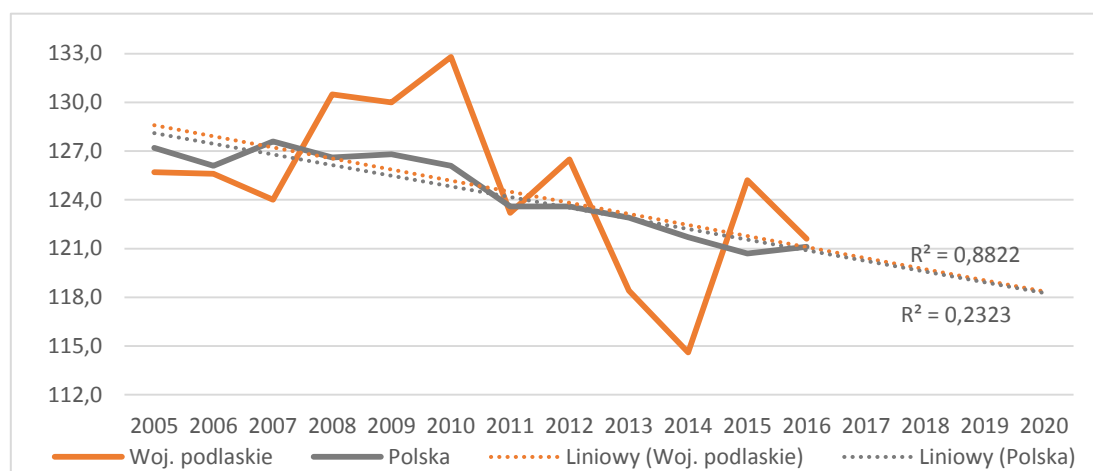
Wskaźnik liczby zabitych osób w wypadkach drogowych na 100 wypadków nie wykazuje żadnych istotnych powiązań ze wskaźnikami realizacji celów strategicznych i operacyjnych określonych w Strategii.

Tabela 46. Liczba rannych w wypadkach drogowych na 100 wypadków w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	os.	125,7	125,6	124,0	130,5	130,0	132,8	123,2	126,5	118,4	114,6	125,2	121,6
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim (%)	%	-	-0,1	-1,3	5,2	-0,4	2,2	-7,2	2,7	-6,4	-3,2	9,2	-2,9
Wartość dla Polski	os.	127,2	126,1	127,6	126,6	126,8	126,1	123,6	123,6	122,9	121,7	120,7	121,1
Udział w wartości dla Polski	%	98,8	99,6	97,2	103,1	102,5	105,3	99,7	102,3	96,3	94,2	103,7	100,4
Pozycja wśród województw	miejsce	12	9	15	4	5	3	8	5	14	15	2	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 36. Liczba rannych w wypadkach drogowych na 100 wypadków w latach 2005-2016 z trendem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W 2014 roku w regionie odnotowano najniższą liczbę rannych w wypadkach drogowych. Zauważalna jest zarówno w odniesieniu do całego kraju, jak i województwa podlaskiego tendencja spadkowa wartości analizowanego wskaźnika. W 2016 w porównaniu do roku 2015 odnotowano spadek liczby rannych w wypadkach drogowych na 100 wypadków o 2,9%. W porównaniu do pozostałych województw, ze względu ma liczbę osób rannych w wypadkach drogowych na 100 wypadków, województwo podlaskie zajmuje różne lokaty (15 miejsce w 2014 r., 2 miejsce w 2015 r., 7 miejsce w 2016 r.). Powyższe dysproporcje wynikają z niewielkich różnic pomiędzy poszczególnymi wartościami wskaźników w poszczególnych regionach.

Analogicznie jak w przypadku liczby zabitych w wypadkach drogowych, brak istotnych powiązań z innymi wskaźnikami realizacji celów występuje w przypadku wskaźnika liczby rannych w wypadkach drogowych.

Wykres 37. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję i prokuraturę w latach 2005-2016

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	%	67,3	69,1	68,7	69,0	68,7	69,0	70,3	70,1	69,0	65,6	65,4	69,8
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt. proc.	-	1,8	-0,4	0,3	-0,3	0,3	1,3	-0,2	-1,1	-3,4	-0,2	4,4
Wartość dla Polski	%	58,6	62,4	64,6	65,9	67,1	67,9	68,7	67,8	67,0	65,2	64,7	66,5
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	pkt. proc.	8,7	6,7	4,1	3,1	1,6	1,1	1,6	2,3	2,0	0,4	0,7	3,3
Pozycja wśród województw	miejsce	6	5	7	8	9	10	9	10	8	11	11	7

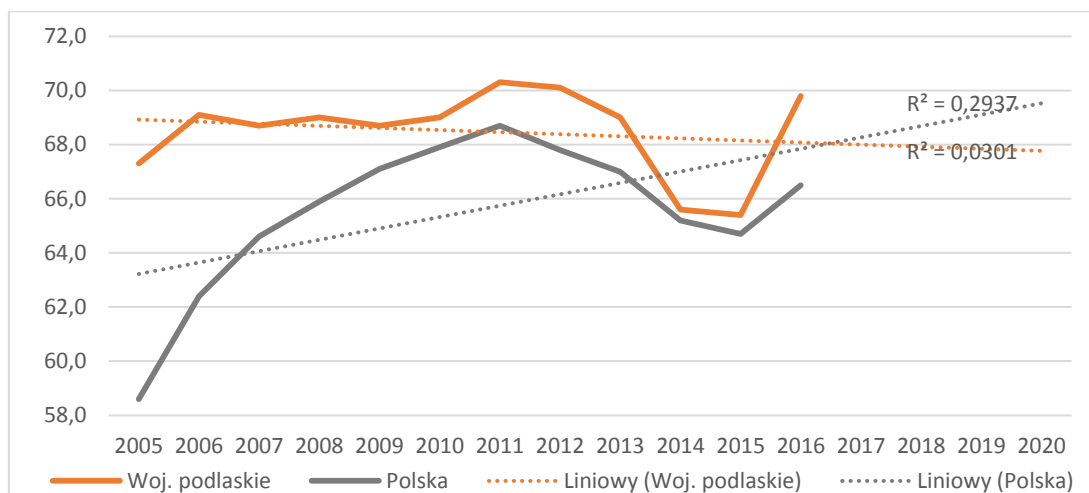
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 38. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję i prokuraturę w latach 2005-2016 z trendem do roku 2020

Podlaskie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w województwie podlaskim do roku 2011 rósł, osiągając wartość 70,3%. Od roku 2012 zauważalny był spadek wartości wskaźnika, zarówno w województwie podlaskim, jak i w całej Polsce. W 2016 wskaźnik wykrywalności przestępstw w regionie wynosił 69,8%, natomiast w skali całego kraju – 66,5%. Województwo podlaskie charakteryzuje się wyższą wykrywalnością sprawców przestępstw niż przeciętnie w kraju (7 pozycja wśród wszystkich regionów).

Żadne istotne powiązania z pozostałymi wskaźnikami realizacji celów strategicznych i operacyjnych nie występują także w przypadku analizowanego wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję i prokuraturę.

Cel operacyjny 3.4 Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami

KONTEKST STRATEGICZNY. Rozwój gospodarki jest ściśle związany z wykorzystywaniem zasobów naturalnych. Ze względu na ilościową organiczność bądź odnawialność w długim czasie w Strategii przewiduje się ochronę oraz racjonalne wykorzystanie zasobów, w tym również przestrzeni. Efektywne użytkowanie zasobów jest ważne także ze względów ekonomicznych i geostrategicznych.

Niezbędne jest zatem przejście na rozwój zasobooszczędny, racjonalizację wykorzystania zasobów środowiska oraz przemyślane działania kompensacyjne. Za konieczność uznaje się również troskę o środowisko oraz obowiązek stałego przeciwdziałania czynnikom oraz zjawiskom, które negatywnie oddziałują na różnorodność biologiczną i ochronę krajobrazu.

W trosce o zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wód dobrej jakości na potrzeby gospodarki i społeczeństwa, przewiduje się dążenie do jak najlepszego oczyszczania ścieków komunalnych i przemysłowych, a także do propagowania zmian sposobu gospodarowania w zlewni, tak aby doprowadzić do zmniejszenia ryzyka zanieczyszczenia wód ze źródeł rozproszonych (rolniczych). Szczególnie intensywne działania formułuje się w obszarze jak najskuteczniejszej ochrony głównych zbiorników wód podziemnych oraz stref ochrony ujęć wód podziemnych i powierzchniowych. Efektywna gospodarka wodna powinna prowadzić także do utrzymania niezbędnej ilości zasobów wody oraz usuwania bądź zmniejszania wszelkich zagrożeń związanych z jej deficytem i nadmiarem. Wsparcie w tym zakresie ukierunkowane ma być w szczególności na wykorzystanie inżynierii ekologicznej. Zakłada się wspieranie inwestycji związanych z gospodarką wodno-ściekową, w tym w systemów odbioru ścieków komunalnych, budowy oczyszczalni ścieków, poprawę parametrów istniejących oczyszczalni, jak również wspieranie gospodarki osadami ściekowymi.

Na terenach o zabudowie rozproszonej, w tym w szczególności na obszarach wiejskich, zakłada się promowanie rozwoju indywidualnych systemów oczyszczania ścieków. Działania prorozwojowe mają się koncentrować wokół ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza z energetyki i transportu drogowego, w tym gazów cieplarnianych i pyłów oraz rozpowszechnienia technologii zwiększających efektywność produkcji i wykorzystania energii.

Zakłada się zapobieganie powstawaniu i zmniejszanie niekorzystnego oddziaływania związanego z wytwarzaniem i gospodarowaniem odpadami oraz, pośrednio, poprawę efektywności użytkowania zasobów nieodnawialnych środowiska. Realizacja tak postawionego celu wymaga stopniowego odchodzenia od systemu składowania odpadów do systemu opartego na przetwarzaniu i odzysku surowców oraz energetycznym wykorzystaniu odpadów. Priorytetowym kierunkiem interwencji będzie wdrożenie selektywnego zbierania/odbierania odpadów komunalnych i objęcie nim wszystkich mieszkańców i organizacji województwa.

Przewiduje się zmniejszenie liczby nieefektywnych, lokalnych składowisk odpadów oraz wspieranie niskoodpadowych technologii produkcji, a także efektywnych technologii odzysku i unieszkodliwiania, zagospodarowanie energetyczne odpadów komunalnych i odpadów z przemysłu spożywczego. Istotnym kierunkiem działań ma być wspieranie efektywności energetycznej, m.in. poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym oraz zwiększanie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, takiej jak np. oświetlenie.

Miary sukcesu:

1. Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności w podziale na miasto i wieś
2. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacji w ogóle ludności w podziale na miasto i wieś
3. Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych)
4. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku

Tabela 47. Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności w podziale na miasto i wieś w latach 2005-2016

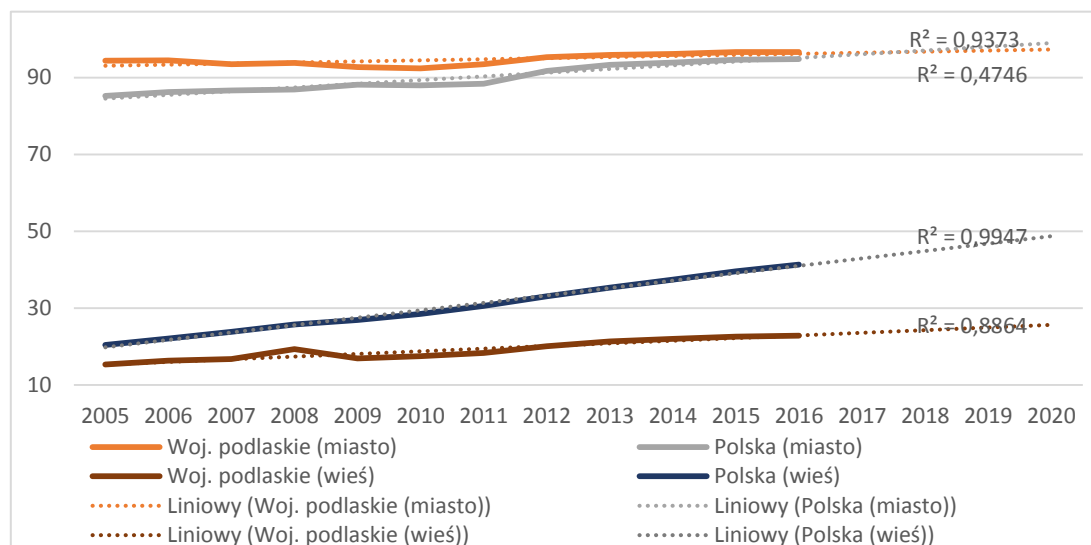
Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego (miasto)	%	94,4	94,5	93,5	93,8	92,7	92,4	93,5	95,3	95,9	96,1	96,6	96,6
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt. proc.	-	0,1	-1,0	0,3	-1,1	-0,3	1,1	1,8	0,6	0,2	0,5	0,0
Wartość dla Polski (miasto)	%	85,2	86,2	86,6	86,9	88,1	88,0	88,4	91,7	93,3	93,9	94,6	94,8
Różnica między wartością dla województwa podlaskiego a Polską	pkt. proc.	9,2	8,3	6,9	6,9	4,6	4,4	5,1	3,6	2,6	2,2	2,0	1,8
Pozycja wśród województw	miejsce	4	5	7	7	9	10	8	5	3	3	2	1
Wartość dla woj. podlaskiego (wieś)	%	15,3	16,3	16,7	19,3	16,9	17,5	18,3	20,1	21,3	22,0	22,6	22,8
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt. proc.	-	1,0	0,4	2,6	-2,4	0,6	0,8	1,8	1,2	0,7	0,6	0,2
Wartość dla Polski (wieś)	%	20,4	22,1	23,8	25,7	26,9	28,5	30,6	33,1	35,3	37,4	39,6	41,3

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski Pozycja wśród województw	pkt. proc.	-5,1	-5,8	-7,1	-6,4	-10,0	-11,0	-12,3	-13,0	-14,0	-15,4	-17,0	-18,5
	miejsce	12	12	12	12	15	15	15	15	16	16	16	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 39. Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogólnej ludności w podziale na miasto i wieś w latach 2005-2016 z trendem do 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w województwie podlaskim oraz w średnio w kraju w miastach oraz na wsi charakteryzuje się trendem wzrostowym. Jednak dynamika zmian w przypadku województwa podlaskiego jest wolniejsza niż w Polsce. Odsetek mieszkańców podlaskich miast korzystających z oczyszczalni ścieków jest wyższy niż średnio w Polsce. Natomiast w przypadku terenów wiejskich występuje tendencja odwrotna. W przypadku miast zaobserwować można zmniejszanie się, a na wsi zwiększanie dysproporcji pomiędzy województwem podlaskim a resztą kraju. Podlaskie miasta sklasyfikowane zostały w roku 2016 na pierwszym miejscu na tle pozostałych województw, zaś podlaska wieś zajmuje ostatnią pozycję.

Analizowany wskaźnik w podziale na miasto i wieś charakteryzuje się wieloma powiązaniem z pozostałymi wskaźnikami realizacji celów strategicznych i operacyjnych. Istotne korelacje zaobserwowano w przypadku wskaźników rozwoju gospodarczego, umiędzynarodowienia gospodarki oraz innowacyjności: PKB na 1 mieszkańca (0,61 w miastach i 0,91 na wsi), wartość dodana brutto w przeliczeniu na 1 pracującego (0,61 i 0,88), przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie domowym (0,56 i 0,87), wartość eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca (0,85 i 0,94), udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem (0,88 i 0,89), nakłady na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKB (0,78 i 0,84) i liczba uzyskanych patentów (0,81 i 0,84).

Analizowany wskaźnik wykazuje także powiązania ze wskaźnikami z obszaru kapitału społecznego oraz ochrony środowiska: liczba podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. ludności (0,77 i 0,95), zwiedzający muzea i wystawy (0,71 i 0,62), udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych

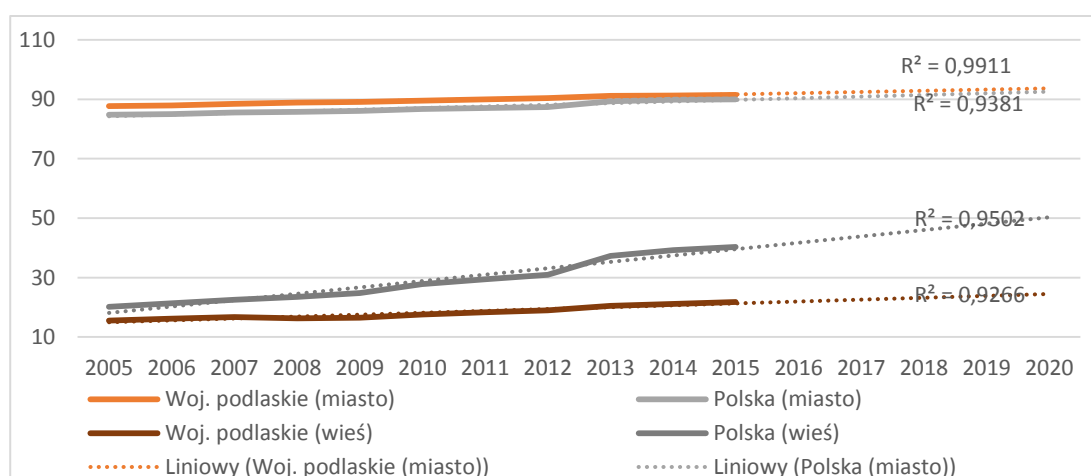
posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych (0,80 i 0,92), udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (0,60 i 0,85), udział energii OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w regionie (0,76 i 0,92), emisja metanu CH₄ (-0,92 i 0,91), odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku (0,77 i 0,89).

Tabela 48. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacji w ogólnej ludności w podziale na miasto i wieś w latach 2006-2016

Wyszczególnienie	Miara	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego (miasto)	%	87,7	87,9	88,5	88,9	89,1	89,5	90,0	90,4	91,1	91,3	91,5
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt. proc.	-	0,2	0,6	0,4	0,2	0,4	0,5	0,4	0,7	0,2	0,2
Wartość dla Polski (miasto)	%	84,8	85,0	85,5	85,8	86,1	86,7	87,0	87,4	89,3	89,8	90,0
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	pkt. proc.	2,9	2,9	3,0	3,1	3,0	2,8	3,0	3,0	1,8	1,5	1,5
Pozycja wśród województw	miejsce	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5	5
Wartość dla woj. podlaskiego (wieś)	%	15,5	16,2	16,7	16,3	16,5	17,6	18,3	19,0	20,5	21,1	21,8
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt. proc.	-	0,7	0,5	-0,4	0,2	1,1	0,7	0,7	1,5	0,6	0,7
Wartość dla Polski (wieś)	%	20,2	21,3	22,5	23,5	24,8	27,8	29,4	30,9	37,3	39,2	40,3
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	pkt. proc.	-4,7	-5,1	-5,8	-7,2	-8,3	-10,2	-11,1	-11,9	-16,8	-18,1	-18,5
Pozycja wśród województw	miejsce	12	12	12	13	14	14	14	14	15	15	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 40. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacji w ogólnej ludności w podziale na miasto i wieś w latach 2006-2016 z trendem do 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wskaźnik udziału ludności korzystającej z kanalizacji w ogólnej ludności w podziale na miasto i wieś charakteryzuje się podobnym rozkładem jak wskaźnik udziału ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków. Wartość wskaźnika na obszarach miejskich charakteryzująca województwo podlaskie przewyższa średnią krajową o 1,5 pkt. proc. W ostatnich latach zauważalna jest analogiczna tendencja zmniejszania się dysproporcji między regionem a Polską. Zależność odwrotną zaobserwować można w przypadku obszarów

wiejskich, w których zachodzi proces zwiększania się różnicy pomiędzy Polską a województwem podlaskim (10,2 pkt. proc. w 2011 r. i 18,5% pkt. proc. w 2016 r.). Odzwierciedlenie powyższych zależności zauważalne jest także w pozycji regionu wśród pozostałym województw. Pod względem udziału mieszkańców miast korzystających z sieci kanalizacji w województwie podlaskim w roku 2016, województwo podlaskie zostało sklasyfikowane na 5 pozycji, zaś udział mieszkańców wsi korzystających z sieci kanalizacji sklasyfikowano na 15 miejscu.

Analizowany wskaźnik wykazuje liczne korelacje ze wskaźnikami z obszaru rozwoju gospodarczego, umiędzynarodowienia gospodarki oraz innowacyjności: PKB na 1 mieszkańca (odpowiednio 0,98 na terenach miejskich oraz 0,92 na terenach wiejskich), liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (0,97 i 0,99), wartość dodana brutto na 1 pracującego (0,96 i 0,88), przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym (0,94 i 0,87), wartość eksportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (0,94 i 0,93), udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem (0,93 i 0,92), pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu (0,83 i 0,87), nakłady na działalność B+R w relacji do PKB (0,86 i 0,84) i liczba uzyskanych patentów (0,84 i 0,90).

Wskaźnik wykazuje także powiązania ze wskaźnikami charakteryzującymi ochronę środowiska: udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych (0,97 i 0,93), udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (0,94 i 0,83), udział energii OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie (0,99 i 0,95), emisja metanu CH₄ (-0,83 i -0,78), udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności w miastach (0,78 i 0,87) i na wsi (0,94 i 0,96) i odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku (0,90 i 0,96).

Tabela 49. Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w latach 2005-2016²¹

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014*	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	%	85,7	89,1	88,5	87,0	90,2	86,5	90,7	94,9	82,9	31,2	35,0	40,3
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim (%)	pkt. proc.	-	3,4	-0,6	-1,5	3,2	-3,7	4,2	4,2	-12,0	n.d.	3,8	5,3
Wartość dla Polski	%	79,3	76,8	76,4	74,9	73,4	74,3	71,8	72,3	69,4	21,0	21,9	19,7
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	pkt. proc.	6,4	12,3	12,1	12,1	16,8	12,2	18,9	22,6	13,5	10,2	13,1	20,6
Pozycja wśród województw	miejsce	6	2	2	3	2	5	5	2	8	5	5	5

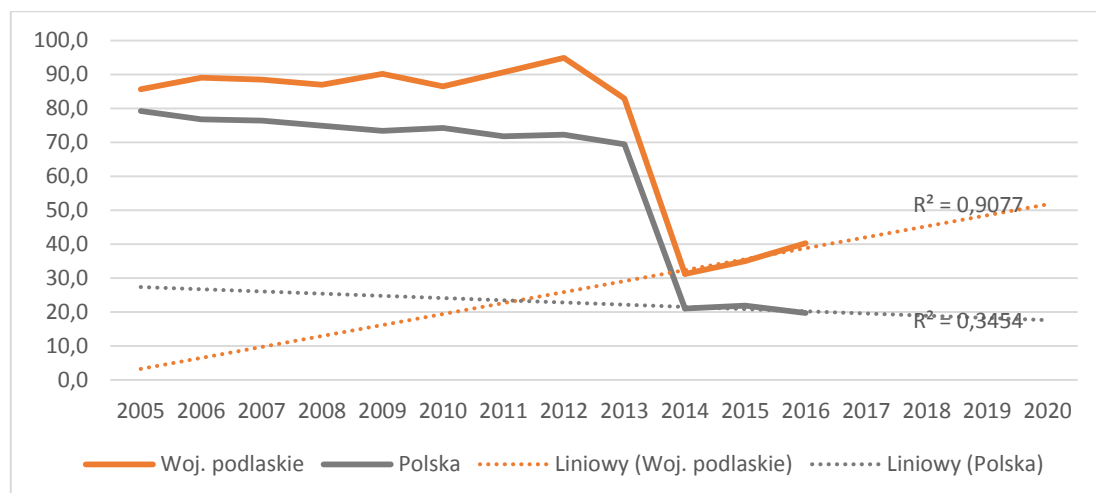
* zmiana metodologii wyznaczania wskaźnika

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 41. Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w latach 2005-2016 z trendem do roku 2020

²¹ Dane do 2013 obejmują odpady poddane odzyskowi we własnym zakresie oraz przekazane, w celu odzysku, innym odbiorcom. Natomiast od 2014 roku dane obejmują odpady zagospodarowane przez wytwórcę wyłącznie we własnym zakresie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Spadek wartości wskaźnika udziału odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w roku 2014 spowodowany był zmianą metody jego wyliczenia²². W latach 2014-2016 w województwie podlaskim występowało sukcesywne zwiększanie się udziału odpadów poddanych odzyskowi. Region zajmuje także stabilną piątą pozycję na tle pozostałych regionów. W całym analizowanym okresie województwo podlaskie charakteryzowało się wyższym udziałem odpadów poddanych odzyskowi niż w skali całego kraju.

Analizowany wskaźnik nie wykazuje istotnych powiązań ze wskaźnikami realizacji celów strategicznych i operacyjnych ujętych w Strategii.

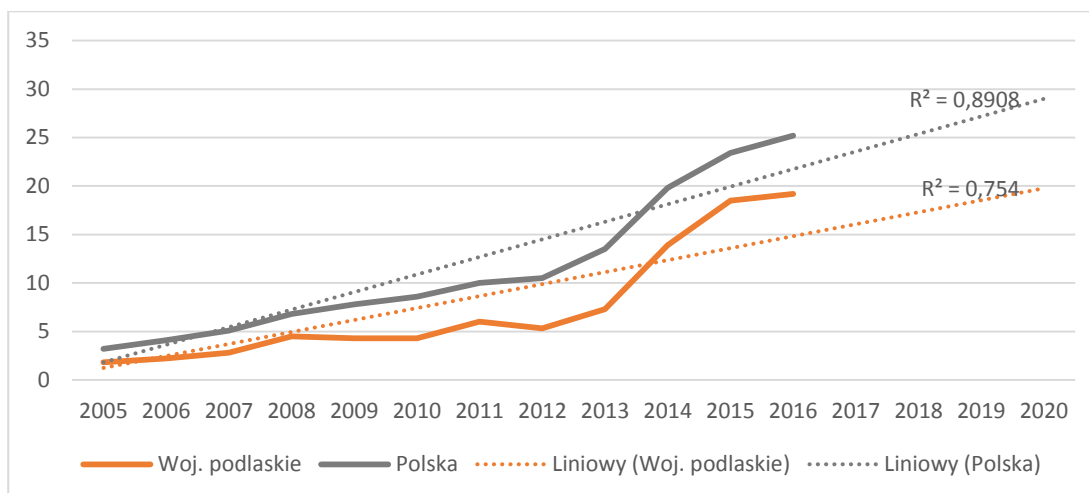
Tabela 50. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku w latach 2005-2016 (w %)

Wyszczególnienie	Miara	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość dla woj. podlaskiego	%	1,8	2,2	2,8	4,5	4,3	4,3	6,0	5,3	7,3	13,9	18,5	19,2
Zmiana w porównaniu z rokiem poprzednim	pkt. proc.	-	0,4	0,6	1,7	-0,2	0,0	1,7	-0,7	2,0	6,6	4,6	0,7
Wartość dla Polski	%	3,2	4,1	5,1	6,8	7,8	8,6	10,0	10,5	13,5	19,8	23,4	25,2
Różnica w stosunku do średniej wartości dla Polski	pkt. proc.	-1,4	-1,9	-2,3	-2,3	-3,5	-4,3	-4,0	-5,2	-6,2	-5,9	-4,9	-6,0
Pozycja wśród województw	miejsce	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	14	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 42. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów zebranych w ciągu roku w latach 2005-2016 z trendem do roku 2020

²² Dane do roku 2014 dotyczą odpadów poddanych odzyskowi przez wytwórcę we własnym zakresie oraz przekazane innym odbiorcom w celu odzysku. Natomiast dane po 2014 roku odpadów poddanych odzyskowi zagospodarowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Zarówno w województwie podlaskim, jak i w skali całego kraju występuje tendencja wzrostowa w zakresie ilości odpadów komunalnych zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w gospodarstwach domowych. Jednak region charakteryzuje się niższymi (przeciętnie o ok. 5 pkt. proc.) wartościami niż średnio w kraju. Województwo podlaskie zajmuje odległą pozycję na tle pozostałych regionów (15 miejsce w 2016 r., wyprzedzając jedynie województwo świętokrzyskie).

Analizowany wskaźnik wykazuje znaczną liczbę powiązań z innymi wskaźnikami realizacji celów strategicznych i operacyjnych. Istotne korelacje widoczne są w przypadku wskaźników odnoszących się w szczególności do rozwoju gospodarczego, umiędzynarodowienia gospodarki i innowacyjności: PKB na 1 mieszkańca (0,83), liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (0,94), wartość dodana brutto na 1 pracującego (0,78), wartość eksportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (0,82), udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem (0,82), pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu (0,77), nakłady na działalność B+R w relacji do PKB (0,81), liczba uzyskanych patentów (0,87). Na podstawie powyższego można stwierdzić, że rozwój gospodarczy ma pozytywny wpływ na ochronę środowiska oraz, że kwestie ekologiczne nie hamują rozwoju gospodarczego regionu.

Powiązania z innymi wskaźnikami z zakresu ochrony środowiska świadczą o intensyfikacji działań mających na celu ochronę środowiska oraz propagowanie kwestii ekologicznych. Istotne korelacje zachodzą z następującymi wskaźnikami: udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach ekologicznych posiadających certyfikat w ogólnej powierzchni użytków rolnych (0,81), udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (0,74), udział energii OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie (0,90), udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności w miastach (0,77) i na wsi (0,89).